NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 09470

UNTER GOT'S HIMLEN

Henry Rosenblatt

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ה. רויזענבלאט

אונטער גאט'ס הימלען

צווייטע זאמלונג ליעדער

(1915-1920)

ארויסגעגעבען פון
שלום עליכם בר. הונדערט און פיער
איד. נאצ. ארב. פארב., דעטראיט, מיש.
אין יאהר נייגצעהן הונדערט און צוואנציג

Copyright 1919, by
H. Rosenblatt

א הארציגען דאנק די חברות און חברים, מיטגליעדער פון שלום עליכם בר. הונדערט און פיער איד. נאצ. ארב. פאר., דעטראיט, מיש. פאר זייער ווירקזאמער טהעטיגקייט, וועלכע האט ערמעגליכט די ערשיינונג פון דעם דאזיגען בוך מיט ליעדער, וועלכען איהר האלט אין אייער האנט.

איך פיהל, אז דורך דעם אויפטו האט די דערמאנטע גרופע פריינד, מיך פאר איהר אייביגען בעל־חוב געמאכט. איך צווייפעל אויב איך וועל ביי מיין בעסטען ווילען, ביי מיינע סאמע ערנסטע אנשטרענגונגען קענען מיין גאנצען חוב אפצאהלען...

איך וויל זיך אבער טרייסטען, און אויך מיינע ליעבע פריינד פון ש. ע. בר., אז מיט זייער אונטערנעהמונג וועלען זיי א מוסטערהאפטען ביישפיעל אוועקשטעלען פאר דער אויפמערקזאמקייט פון אזעלכע און עהנליכע ארגאניזאציאנען ווי זייערע און זיי באאיינפלוסען נאכצוטאן... און דאס דארף זיי טיילווייז באלוינען פאר זייער מיה.

איך וויל אויך האפען, אז מיט דער ארויסגאבע פון מיין בוך וועט דער ש. ע. בר. ניט שליסען זיין טהעטיגקייט אויף דעם געביט פון פער־לעגעריי. איך וויל האפען אז אפט וועט די דערמאנטע גרופע אונטער־נעהמען עהנליכע ארבייטען; העלפען דער יונגער אידישער ליטראטור אין אמעריקא פאנאנדערפלעכטען איהרע צווייגען.

איין גאט וויים, ווי נויטיג אזא הילף איז.

נאך אמאל: א הארציגען דאנק אייך, ליעבע פריינד.

אייער,

ה. רויזענבלאט

•

אין רעגנדיגע טעג
בין איך דער רעגנוואָרעם:
דער אַלטער ווערבע־בוים,
וואָס וויעגט זיך צווישען קברים...

אין זונידיגע טעג, —
דאָס בלויע גלעקעל־בלימעל;
דער הימעל־לערכע׳ס ליעד,
וואָס וויבּערירט צום הימעל...

Allein

H. Reisenblatt — Solomon Golub

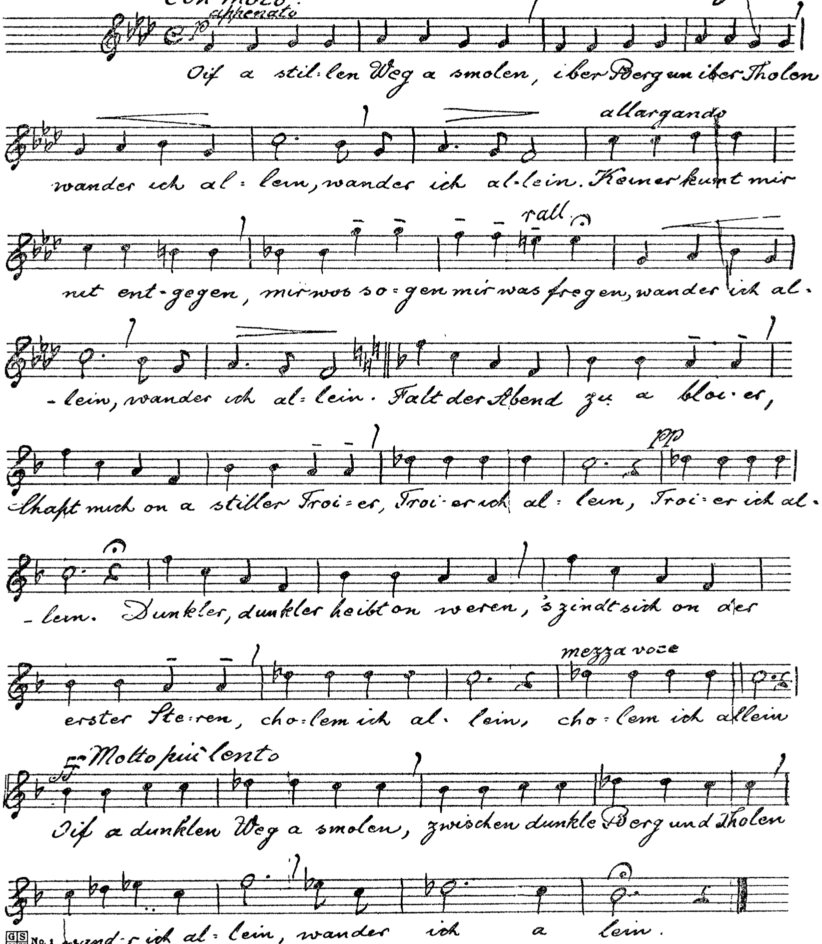

N'Ginok Pub. Co.
Chicago, Ill.

נרויע שעה׳ען

ווען איך בין אויף דער וועלט געקומען...

ס׳האט אודאי דאן גערעגנט
און א ליכט האט שוואך געברענט
און די שאטענס האבן ווימטע
זיך געהוידעט אויף די ווענט: —
ס׳האט די נאכט באוויזן א לעבען,
וואס איז אויף דער וועלט געקומען,
אין א טרויעריגער שעה;
ס׳איז א לעבען אנגעקומען
און קיין מזל — איז ניטא!

ס׳האט געוויס דער ווינד געליארעמט
און דער לאדען האט געקלאפט,
און אין בודע האט דער הונט זיך
מיט א וואיען אויפגעכאפט: —
ס׳האט דער הונט דערשפירט אודאי,
אז א בעטלער איז געקומען
אין א בייזער ווימטער שעה;
אז א בעטלער איז געקומען
און קיין ארט — ז׳פאר איהם ניטא!

געהט מיין לעבען ווי א וואסער

געהט מיין לעבען, ווי א וואסער
איבער בערג און פעלזען־שטיינער —
ציהט א וואסער־שטראָם צום ים זיך
א גלייטערטער, א ריינער
איבער זאמד און שארפע שטיינער ...

ברענען מייניג טעג, ווי ליכטלעך
אין א ווינטער־נאכט אהן שטערען —
ועסטו זעהן די לעצטע פלעמלעך
און צוריק צו מיר זיך קעהרען
אין דער קאלטער נאכט אהן שטערען ?

מיינע האפענונגען טריפען,
ווי עס טריפט פון דאך דער רעגען —
קלאָהר דער הימעל ... בלויז די שינדלען
רעג'נען נאך פונמיינעטוועגען ...
טריפט פון דאך דער מוטנער רעגען

א פאַרלוירענער טאָג

עס האט ביי טאג געגרעגענט
אונ איך האב זיך געטראכט
די זון וועט נאָך אודאי
זיך ווייזען ביז פארנאכט.

איצט שטארבט אין גרויען מערב
פון טאָג די לעצטע שעה —
א זומער טאג פארלוירען,
פארלוירען און ניטאָ!

איך קוק זיך אין די כמארעס
פון טריבען הימעל איין: —
מיר דאכט קיין שטערען וועלען
ביי נאכט שוין אויך ניט זיין...

דו ביזט שולדיג

דו ביזט שולדיג אין מיין טרויער: —
איז דערפאר דער טאָג א גרויער
און דער הימעל אזא ברודנער
און אין גאס די מענשען בייזע
און דער רעגען אזא נודנער ...

דו האָסט מיר מיין הארץ פערביטערט:
צאנקט דערפאר דאָס ליכט און ציטערט
און דער זייגער ציהט צוקראָכען
און מיין שאָטען, מיר אנטקעגען,
זיצט די גרויע הענד פערבראָכען ...

דער הימעל איז כמאַרנע

דער הימעל איז כמאַרנע. עס רעגנט און רעגנט.
און גרוי האָט דער טאָג מיט דער וועלט זיך געזעגנט.
ס'איז נאַכט און עס רעגנט.

דער הימעל איז חושך. עס רעגנט און רעגנט.
דער אומעט האָט שוואַרץ מיט דער נאַכט זיך באַגעגנט.
ס'איז חושך. עס רעגנט.

א פריהלינגס־טאָג איז מיר פערלוירען געגאַנגען;
א נאַכט מיט חלומות; א נאַכט מיט פאַרלאַנגען —
פערלוירען געגאַנגען!

דער ווינד האָט פון דרויסען פערמאַכט מיר די לאָדען.
איז זיץ איך אין חושך און וויין אויף מיין שאָדען —
פערמאַכט מיר די לאָדען!...

אָ, ווינד מאַך צוריק אויף די לאָדען אָ, עפען!
כ'וויל זעהן, ווי דער טאָג מיט דער וועלט וועט זיך טרעפען —
די לאָדען, אָ, עפען!

און זאָל די זון פערגעהן

און זאָל די זון פערגעהן.
איך ציה די פאָרהאנגען אראָפּ,
צינד אָן מיין ליכט און לעג אוועק
אויף ביידע הענט מיין מיעדען קאָפּ —
האָ, גוטע נאכט !

איך האָב דאָס ליכט געקויפט
און האָב אליין באצאָהלט דערפאר.
די זארג אין קאָפּ — מיין אייגענע
און מ י י נ ע ר איז אין הארץ דער צער —
האָ, גוטע נאכט !

וואָס זאָל איך טהאָן?

וואָס צינד איך גאָר דאָס לעמפּעל אָן?
אליין אין הויז וואָס וועל איך טהאָן?
דאָס לעמפּעל צאנקט,
דער שאָטען קוקט מיך אָן —
וואָס זאָל איך טהאן?
וואָס זאָל איך טהאָן!

וואָס ציה איך גאָר מיין זייגער אָן?
וואָס האָב איך מיט דער צייט צו טהאן?...
דער זייגער קלאפּט,
דער שאָטען קוקט מיך אָן —
וואָס זאָל איך טהאן?
וואָס זאָל איך טהאָן!

ווי גוט איז מיר צו זיין אליין

דאס ליכט געהט אוים
דער הייסער שטערען אויף מיין הארטען פויסט —
ווי גוט איז מיר צו זיין אליין
פון קיינעם ניט געטרויסט !

כ׳האָב אויסבעהאלטען זיך פון זיי
און א ל ע מ ע ן דעם ג א נ צ ע ן טאג אזוי גענארט
דער אמת?! — הא, ווי ס׳גליהט דער קאפּ,
דער פויסט, ווי קאלט, ווי הארט !

ווי גוט איז מיר צו זיין אליין !
דער טאָג איז ווייט, די גרויע נאכט איז דאָ —
די איינזאמקייט — איז מ י י נ ע בלויז !
און מ י י נ ע איז די גרויע שעה !

ווי גוט איז מיר, וואָס איך פאַרשטעה

ווי גוט איז מיר. עס צאַנקט מיין ליכט!
איצט פיהל איך צווישען מיינע הענד
דיין טריעב און טרערען־פייכט געזיכט...
ווי גוט איז מיר, וואָס איך פאַרשטעה — — — —
אוי, ווינד איז מיר און וועה!

ווי גוט איז מיר. דאָס ליכט איז טוידט!
איצט זעה איך אין דער פינסטערניש:
די אויגען דיינע אויסגעוויינט און רויט...
ווי גוט איז מיר, וואָס איך פאַרשטעה — — — —
אוי, ווינד איז מיר און וועה!

שטאַרקער קלאַפּט דער רעגען

שטארקער קלאפּט דער רעגען
אין די שויבען,
פינסטערער די נאכט.
נאָר דעם קאָפּ ניט
אויפגעהויבען, —
האלט די אויגען פעסט פארמאכט:
ס׳וועט דאָס לעמפּעל לאנג ניט צאנקען,
ס׳וועט דער זייגער לאנג ניט קלאפּען —

אבגעריסענע געדאנקען,
ווי שכורים אין דער פינסטער,
וועלען שלעפּען זיך און וואנקען,
וועלען זוכען בלינד און טאפּען —
ס׳וועט דער זייגער לאנג ניט קלאפּען ...
ס׳וועט דאָס לעמפּעל לאנג ניט צאנקען,

אָ, גאָט מיין האַרר!

א האַלבען לעבען אויסגעבּרענט
און האָב דיין וועלט נאָך ניט דערקענט.
און טאָג אויף טאָג, אזוי ביז היינט,
האָט איבער מיר דיין זון געשיינט.

און נאכט אויף נאכט האָסטו פאר מיר
געצונדען שטערען אָהן א שיעור,
כדי... כדי, האָ, גאָט, מיין האַרר!
אז איך זאָל זעהן: — איך בּין א נאַר.

א האַלבען לעבען אויסגעבּראכט —
איצט, זיצט א נאַר אין מיטען נאכט
דעם קאָפּ באַגראָבען אין די הענד: —
אזוי פיעל זונען אויסגעבּרענט,

אזוי פיעל שטערען אויסגעשטראַלט
אוי׳ ערשט — ס'איז פינסטער, גיסט און קאַלט!...
א ים מיט ווייסע ליכט פארשווענדט,
און איצט? — א נאכט-לאָמפּ רויכיג בּרענט...

און דאָס איז אַלץ און דאָס איז גאָר.
דיין וועלט, — א טרוים מיט גרויע האָר.
דיין גאנצער סוד — אָה, גאָט, מיין האַרר: — —
איך בּין אליין און בּין א נאַר!

די לעצטע סעודה

ס'איז אומעטיג קאלט אין דער איינזאמער נאכט.
געקויפט האָט ער ליכט און האָט ליכטיג געמאכט.
געקויפט האָט ער בלומען, געקויפט האָט ער ווייַן
און זאָגט צו זייַן שאָטען: „נו פרעהלעך זאָל זייַן!"

„פאר דיר און פאר מיר האָב איך יום טוב געמאכט,
איז, — לאָמיר פערהוליען די איינזאמע נאכט".
„לחיים! נעם נאָך איינס". — „לחיים טרינק דו!"
זיי טרינקען און זינגען און פליעסקען זיך צו.'

זיי זינגען און טרינקען און פיהלען זיך גוט.
עס זיעדט אין די אָדערען רויטער דאָס בלוט:
דערמאָנט מען די יוגענד, מען רעדט ניבול פה ...
דערשרעקט זיך דער שאָטען: „וואס פלאפעלסטו, פע־ע־ע!"

„ביזט שכור", שטראָפט וויי־טער דער שאָטען און לאכט:
„גענוג שוין, גענוג דיר זיך נאריש געמאכט!
דייַן פלאש איז שוין ליידיג, דייַן ליכט געהט שוין אויס,
די בלומען פערוויאנען, נעהם ווארף זיי ארויס!"

„ניין, שכור ביזטו גאָר, און שכור, — ווי לוט!
דאָס ליכט מיינס ברענט לויטער, דער ווייַן פייערט רויט!
עס דופטען די בלומען, און דופטען נאָך פריש.
און דו — ביזט מיין איינציגער אורח ביים טיש.

עס כיכעט דער שאָטען ... אויף יענער זייט וואנט
אזוי ווי א האמער שלאָגט כעס׳יג א האנד:
„פארלעש דאָרט דיין גראָשעדיג ליכט און א סוף !
טרינק אוים דאָרט דיין ראָזשינקעס־וואסער און — שלאָף !!"

* * *

די בלומען פארוויאנעט, פארלאשען די ליכט,
א זייגער וואו קרעכטשעט אָהן כחות און קריכט,
און ס׳טריפען די רגע׳ס און שווער איז די שעה,
דער שאָטען, דער איינציגער אורח — ניטאָ !

אומעטיג איז מיר

געשטאָרבן איז מיין בענקעניש
מיין בענקעניש נאָך דיר.
געשטאָרבן איז מיין לעצטע טרייסט! —
און אומעטיג איז מיר,
אומעטיג איז מיר!

וואָס טהו איך מיט די וואונדען?
וואָס טהו איך איצט מיט זיי? —
וועל בענקען נאָך מיין בענקעניש! —
אוי, ווינד איז מיר און וועה,
ווינד איז מיר און וועה!

האָסט אויסגעפיהרט

האָסט אויסגעפיהרט.
ווי גוט איז דיר!
איצט זיצסטו פאר מיין טיהר
בעדעקט פון קאָפּ ביז פיס אין שטויב.
די זון פערגעהט און דו —
א ווייסע טויב.
האָסט אויסגעפיהרט.

האָסט אויסגעפיהרט.
און — גוט אזוי! —
דער אוועגט — קיהל און גרוי,
איז צינד איך אָן א חלב'ען ליכט —
א געלער שימער פלאַמט
אויף דיין געזיכט: —
האָסט אויסגעפיהרט!

האָסט אויסגעפיהרט.
און דו ביזט שטאָלץ!
נו, וואַרט כ'וואַרף צו א שייטעל האָלץ,
דאָס פייער געהט באַלד אויס, מיר דאכט: —
דאָס לעצטע שייטעל שוין...
א גוטע נאַכט!
האָסט אויסגעפיהרט...

מאך צו דיין בוך

מאך צו דיין בוך. פערלעש דאס ליכט,
און רעד צו מיר — נאר ניט פון פליכט!
כ'בין מיעד, כ'בין קראנק,
איך ווייס אליין אז דו ביזט גערעכט —
עס טהוט מיר באנג,
עס טהוט מיר באנג!

איך האב געפרואווט... איך האב געוואלט...
און אלעס, וואס איך האב געזאלט...
פערשטעה, פערשטעה!
איך ווייס אליין אז דו ביזט גערעכט...
דאס הארץ טהוט וועה,
טהוט וועה, טהוט וועה!

נעהם דריק צו מיר זיך צו... אזוי. —
דיין ליפ איז רויט, דיין אויג איז בלוי,
דיין אטהעם גליהט,
דיין באק איז פייכט... עס טריפט דער טהוי...
אין הארצען ציהט,
און שפראצט און בליהט...
ס'איז גוט אזוי!

דו לעבסט ביי מיר אין דמיון בלויז

דו לעבסט ביי מיר אין דמיון בלויז.
און דאָס איז אַלץ וואָס איך פאַרמאָג;
אָט, פונקט, ווי ס'לעבט אין אויג פון בלינד געבוירענעם
דאָס ווייסע ליכט פון זומער־טאָג,
אַזוי לעבסטו ביי מיר אין דמיון בלויז.

איך האָב דיך קיינמאָל ניט בעגעגענט נאָך
און ווייס פונדעסטוועגען, ווי דו זעהסט אויס.
איך האָב אין דיינע אויגען קיינמאָל ניט אריינגעבליקט
און ווייס אַז דיינע אויגען זיינען טיעף און גרויס.
די ליפּען דיינע האָב איך קיינמאָל ניט באַרירט
דאָך ווייס איך, אַז די ליפּען דיינע דאַרפען זיין,
ווי האָניג זיס, ווי רויזען פריש און שמעקענדיג ווי וויין...

איך האָב דיך קיינמאָל ניט בעגעגענט נאָך
און אויך די וועגען זוכען דיך, — וועל איך ניט געהן:
אין שטילקייט פון דער שטערען־בלויער נאַכט,
מיט אויגען צוגעמאַכט,
אין חלום בלויז וועל איך דיך זעהן.

אין חלום. האָ, ווי דו זעהסט אויס!
די אויגען דיינע, ווי די שטערען בלוי און גרויס,
די לאָקען שוואַרץ, ווי טרויבען און פון אונטער זיי
צוויי רונדע שולטערן ווייסע ווי דער שנעע,
און ליכטיג־ראָזע בריסטען צוויי,
און ליפּען רויט און פריש און קליין
און ווייסע פערעלדיגע ציינער
אין טרערען קלאָהר און ריין...

האָ, ווי דו זעהסט אויס,
ווי ד ו זעהסט אויס!

די ערוואכונג

פון ראָזען מזרח קומט די זון א גאָלדענע צושווימען
און לויטער גיסט דער מאָרגען זיך צונויף אין טויזענד שטימען.

איך האָב די גאַנצע נאכט געוואכט און קום אהער א מיעדער
צו הערען, ווי די פרייד ערוואכט אין ריחות און אין ליעדער.
עס רוישט דער סאָד און וויעגט בעזאכט די
שאָטענדיגע צווייגען ...
זאָל זינגען ווער עס וויל זיין ליעד; איך איינער בלויז
וועל שווייגען.
דער פויגעל האט זיין נעסט געמאכט, זיין ליעבסטע
גרינג געוואונען.
די ביען האט זיך איהר רויזענקוסט געזוכט און גיך געפונען,
דער וואסער־שטראָם איז פון די בערג בשלום אנגעקומען:
דער וועג מיט גאָלד געפלאסטערט און די בריגען
פול מיט בלומען.

עס רוישט דער סאָד און וויעגט בעזאכט די
שאָטענדיגע צווייגען.
זאָל ווייזען יעדער מין זיין פראכט — איך האָב ניט וואָס
צו צייגען

עס חנ׳דעלט זיך די רויז: „דער טוי איז מיר צוליעב געפאלען".
עס טאנצט דער שמעטערלינג: „פאר מיר שפינט גאָט
די זונען שטראהלען".
דער זשוק שפרייט אוים אין העלען ליכט די ברוינע
אטלעס־פליעגלען,
די וואָלקען־פליטער קומען אין דעם וואסער־שטראָם
זיך שפיעגלען.
אין גרינעם סאמעטענעם גראָז די בלימעלעך זיך מינען:
מיר שפיעלען זיך „בעהעלטעניש", אָט פרוב זיך אונז געפינען!
א בראָנזיג־ברוינע מוראשקע שלעפט שווער א שטרוי און
איילט זיך,
זי דארף איהר בנין ענדיגען און האט אין וועג פערוויילט זיך.

עס רוישט דער סאָד און וויעגט פערטראַכט די
שאָטענדיגע צווייגען.
זאָל זינגען ווער עס וויל און מיך — וועט גאָט פערשטעהן
און שווייגען

צו דער נאכט

א מיעדער ווארט איך אויף דעם ראָזען זונען־אונטערגאנג.
פון רוישידיגען מארק־געשריי, פון חולי־נופלים׳דיגען טאָג
וועט בלייבען בלויז א ציטערדיגער קלאנג,
א ווידער־קול ווי פון א שכור׳ענ׳ס געזאנג ...

א מיעדער ווארט איך אויף דאָס רוישען פון דיין זיידען קלייד,
אויף דיינע שאָטען־שטילע טריט, דיין קיהלען אטהעם־צוג;
אויף דיינע הארצעדיגע ניט גערעדטע רייד,
אויף דיין בעהאלט׳נער אינערליכער פרייד.

כ׳בין מיעד, כ׳בין מיעד. אָ, קום מיין מלכה, קום צו מיר.
דעם שטויב פון שליאך האָב איך אראָבגעקעהרט ביי מיר
פון שוועל
און ברייט געעפענט האָב איך פון מיין צעלט די טיהר
קום זעץ זיך. אוי, ווי גוט ס׳איז לעבען דיר !

איך וועל מיין מיעדען קאָפּ בעהאלטען אין דיין
בליהטען־קיהלען שויס,
און פיהלען דיינע סאמעט־ווייכע הענד אויף מיינע
ציטערדיגע האָר,
און פיהלען דיינע בלויע אויגען, ליכטיג־מילד און גרויס;
און פיהלען, ווי דאָס חיות געהט מיר רוהיג אויס ...

דער לעצטער רוף

מיר האָבען שטיל בעגלייט די לעצטע פריהלינגס־נאַכט.
בעגינען האָבען זיך די רויזען אויפגעמאַכט
און ביי דער זון אויף ליכט די ריחות אויסגעטוישט;
און עמיצער פון שיין געוואָרען איז בערוישט
און אויסגעבראָכען אין א יובלענדען געזאַנג.
דאָס האָט די יוגענד־פרייד, וואָס איז א ווינטער לאַנג
אין קייטען זילבערנע געלעגען איינגעשמידט,
א הארץ צושמעטערט און בעפרייט זיך אין א ליעד.

און איבער וואלד און פעלד און איבער בארג און טהאָל
געשאַלט, ווי א טראָמפּייט פון זילבער, האָט זיין קול.

א יעדערער פון אונז געזעסען איז פערקלערט,
די האנד ביים אויער און אין ליעד זיך איינגעהערט.
די יוגענד האָט זיך אויף א מאָל צו אונז ענטפּלעקט
אין יובלענדען געזאַנג און ס'הארץ געוועקט, געוועקט ...
און עמעץ נעבען מיר האָט פּלוצים אויפגעוואַכט,
געטאָן א שטילען זיפץ און כלומר'שט זיך צולאַכט.
א צווייטער ביי מיין זייט האָט עפּעס ווי צומישט
געשמייכעלט און פערשעמט די אויגען זיך געווישט.
א דריטער האָט צום שטערען צוגעדריקט די האנד,
געקוקט אין הימעל און א נאָמען שטיל דערמאַנט.

און איבער וואלד און פעלד און איבער בארג און טהאָל
געקייקעלט האָט זיך ווייט פון ליעד דאָס ווידער־קול ...

מאך זיך הארץ

דאָס געלע בלאַט פון בוים — רייס אָפּ,
די גרויע האָר — רייס אויס פון קאָפּ
און דריק דיין ליעבסטע הארציג צו.
חריק שטאַרק! — ביזט יונג דו, טפּש דו!

ווערט כמאַרנע, קיהל — פאַרשלאָף די שעה
און כאַפּ זיך אויף ווען ז'איז ניטאָ.
אין שטערן קומט א קנייטש דיר צו —
דאָס איז פון קלעהרען, טפּש דו!

און ווערט דיר אומעטיג אמאָל —
צוזינג זיך הארציג, אויף א קול.
זינג רעש'יג, הויך און פליעסקע צו: —
ביזט פ ר י י ל ע ך, פ ר י י ל ע ך! טפּש דו.

און אַט אזוי...

און אַט אזוי גאָר אָהן אן עק: —
דער פריהלינג קומט און געהט אוועק,
דאן קומט דער זומער און פערגעהט;
דער הערבסט — פון כמארנע טעג באגלייט
און דאן דער ווינטער און — עס שנעעט.
און אַט אזוי געהט יאָהר נאָך יאָהר
און גרויער, גרויער ווערען מיינע האָאר!

און אַט אזוי גאָר אָהן א סוף —
ניט וועק מיך אינדערפריה פון שלאָף!
איך האָב דאָס אלץ געזעהן שוין: —
די בלעטער זענען געל און ברוין,
דער הימעל איז פארכמארעט, גרוי,
דער נעבעל פייכט, די ווינטען רויה.
דער טאָג איז קיהל, דער אווענד קאלט,
איך וויים דאָס אלץ — ס'איז אלט, **ס'איז אלט!**
און אַט אזוי געהט יאָהר נאָך יאָהר
און גרויער, גרויער ווערען מיינע האָאר!...

דער פֿאָרהאַנג

ציהסט דעם פֿאָרהאַנג שטיל אַרונטער.
קאַלט די נאַכט. עס פֿאַלט דער רעגן —
דורך דעם פֿאָרהאַנג זעה איך דײַנע
פֿולע אָרעמס זיך בעוועגען.

קעמסט די האָאָר און שוואַרצע פֿאַלען
זײַ אַריבער דײַנע אויגען —
אויפֿגעשפּיצטע מיידעל־בריסטען,
רונד־געטאָקטע עלענבויגען ...

פֿאַר דײַן נאַכט־לאָמפּ, פֿאַר דײַן שפּיעגעל
ווייזטו דײַנע צאַרטע גליעדער —
קאַלט ... עס רעגענט ... פֿאַר דײַן פֿענסטער
קניהט אַן אײַנזאַמער, אַ מיעדער ...

דער ניט געבעטענער

שפּעט. עס חלומ'ען שוין אלע
בלויז א „טעקסי'' ערגעץ רודערט:
פון א חופּה פּאָהרט אודאי
דאָרט א היים א חתן־כּלה ...

איינס אין צווייטען איינגעטוליעט
זיצען ביידע אינדערפינסטער
פון דעם קדושין־וויין בערוישטע,
פון די פיעדלען איינגעליולעט ...

זיס און הארציג ציהען פליטען.
וויין און ווייסע רויזען שמעקען —
פּאָהרט פּאַמעלעך. איך וועל לאנגזאם
אייך ביז אייער נעסט בעגלייטען ...

איהר מיינט קיין בייז

איהר מיינט קיין בייז ... **איך וויים עס קלאָהר.**
און דאָך, פארגאלט איהר מיר די יאָהר
מיט איי׳רע שמייכעלהאפטע רייד,
מיט אייער ש ר יי ע נ ד י ג ע ר **פרייד,**
מיט אייער האָניג־זיסער ליוב —
ס׳איז שטויב, ס׳איז שטויב !...

וואו איז דאָס שטילע וואָרט, וואָס פאלט,
פון קלוגען שמייכעל העל בעשטראהלט ?
די ריינע פרייד, וואָס טריפט אזוי,
ווי ס׳טריפט פארטאָג גאָט׳ס פריהלינג־טוי ?...
וואו איז די ליוב, — בערעכענט, קלוג ?
איין אמת וואָרט איז דאך גענוג!...

מיינע געפיהלען

מיינע געפיהלען? —
קאפריזען, ניט מעהר!
און וואָס איז מיין טרער?
א שוואכקייט... וואָס דען?!

ווייך איז מיין קישען
און פייכט איז מיין באק —
אוי, וויינט זיך געשמאק
אליין ביי דער נאכט!...

איך עקשן זיך איין

איך עקשן זיך איין:
כ'וועל ברוגז איצט זיין;
פון אייך וואו אוועק —
מיך כאפט אָן א שרעק!

ניט נעהמען וועט לאנג
מיין איינזאמער גאנג,
און אלע וועט איהר
פערגעסען אָן מיר...

א שטערן

פאלענדיג פון הימעל
האָט ער העל געברענט
כ'האָב מיט ווילדען פחד
אויסגעשטעלט די הענט.

ווי א בליץ פון הימעל
איז ער פלינק אראָפּ.
איינגעבויגען האָב איך
אזש פון שרעק דעם קאָפּ.

אין דער פינסטער האָט ער
ערגעץ ווייט פערבליצט.
וועמעס שטערען איז ער?
און וואו איז ער איצט?!

איך וואָלט געוואָלט דו זאָלסט מיין שוועסטער זיין

איך וואָלט געוואָלט דו זאָלסט מיין שוועסטער זיין,
מיר זיין א שוועסטער הארציג, ליעב און טריי.
איך וויים דאָך, אז דער האָניג־חודש וועט פערביי
און בלייבען וועט — א טויטע בלום, א ריח פון ווייז,
אָן האלב־פערשלאָפען אויג, א שמייכעל קרענקליך בלאס:—
זכרונות פון א זיסען טרוים ...
עדות אויף א שעהנעם קינדער־שפאס ...

אָט האלט איך אין מיין האנד א פריש־געפליקטע רויז:
די צארטע בלעטלעך איהרע ציטערן שטיל און לייכט,
איך פיהל, ווי ס'אָטהעמט קיהל און טויאיג־פייכט
די יונגע זומער־נאכט פון יעדען בלעטעלע ארויס ...
א ווײַלע. און, — ס'פעגעהט דער האָניג אראָמאט,
און אויף מיין ציטערדיגער האנד
פיהל איך הויבט אָן פאלען — בלאט נאך בלאט !...

די נסיעה

(יהואש'ען)

ערגעץ אויף א ווייסער וועלט,
שטעהט א ליכטיג־קלאָר געצעלט.
און א סטעזשקע, גאָלדיג־העל,
ציהט זיך ביז ארויף צום שוועל.

און אין ווייסען, קלאָרען צעלט,
שטעה'ן אין רייהען אויסגעשטעלט
ליכטיג, ציכטיג קליינע וויעגען,
און אין זיי — חלומות ליגען;
ליגען שמייכלענדע און שלאָפען,
און די טיר פון צעלט — איז אָפען.

דורך דער ווייסער ברייטער וועלט,
ביז צום ליכטיגען געצעלט,
שפאנט א מלאך דורך דער נאכט;
שפאנט א מלאך שטיל און טראכט.
קומט צום שוועל און שטעלט זיך אָפּ,
טוט א זיפץ, בויגט איין דעם קאָפּ.
שטעהט א רגע, הערט זיך איין,
און ער געהט אין צעלט אריין;
זוכט א ווייל, וועקט צום סוף
אויף א חלום שטיל פון שלאָף,
טוליעט איהם צום האַרצען צו:
איי־ליו־ליו־ליו — — איי־ליו־ליו ...
שטיל און רוהיג — איי־ליו־ליו ...

* * *

ערגעץ אויף א כמארנער וועלט,
שטעהט א ווינטער־גרוי געצעלט.
און א סטעזשקע ליימיג־געל
פיהרט ארונטער ביז צום שוועל.

און אין טונקעלען נעצעלט
אלטע מעבעל אנגעשטעלט;
ס'הענגט א זייגער, ס'הענגט א שפּיגעל,
און אויף שטריקלעך פּיער — א וויעגעל.
און דאָס וויעגעל, — קאלט און לעער.
און צוקאָפּענס הענגט א טרער.

דורך דער כמארנער, קאלטער וועלט,
ביז צום ווינטער־גרויען צעלט
גערט דער מלאך ביי דער נאכט;
קומט און טרעפט די טיר פארמאכט.
קלאפּט ער לאנגזאם אָן אין איהר,
טוט א קרעכץ די פוילע טיר...
שטעהט דער מלאך, הערט זיך איין,
טוט א זיפץ און גערט אריין;
נעהט צום וויגעל צו מיט שרעק,
לעגט דעם חלום שטיל אוועק,
בויגט זיך איין און דעקט איהם צו:
איי־ליו־ליו־ליו — — איי־ליו־ליו ...
שטיל און רוהיג — איי־ליו־ליו ...

רוהיג, טפש...

האָט צוויי ליכט מיר אָנגעצונדען,
שטיל מיין לאָדען צוגעמאכט,
מיט א זיפץ, א ווייסען פעקעל
צו מיין בעט מיר צוגעבראכט.
און דערנאך, — אוועק אין ווינקעל
און זיך אויסגעטאָן די שיך.
— הער נאָר פרעמדער, זאָג, ווער ביזטו?!
— ר ו ה י ג, ט פ ש, ד אָ ס ב י ן א י ך!

זיצט באטריעבט אויף דר'ערד דער פרעמדער,
לעבען איהם, ליגט אויסגעשטרעקט
אָפּעם רוהיג, ווי פארגליווערט
און מיט שווארצען צוגעדעקט...
זיפצט דער פרעמדער: בויגט זיך איבער,
דעקט עס אָפּ און דעקט עס צו.
— הער, וואָס ליגט דאָרט אויסגעצויגען?!
— ר ו ה י ג, ט פ ש, ד אָ ס ב י ז ט ו!

ווייסע וואָלקנס-פליטער

איהר דארפט ליכט און לאָמפּען צינדען

א י ה ר דארפט ליכט און לאָמפּען צינדען
און סערווירען רייך די טישען.
א י ה ר דארפט בלומען, שעהנע פרויען,
און געטראנקע שטארקע מישען...
א י ה ר דארפט ליעדער, הויך און הילכיג,
און כלי־זמרים זאָלען שפּיעלען:
ווארום, — ס׳פעהלט אייך א נשמה
אום די יום־טוב־פרייד צו פיהלען...

א י ך, דארף בלויז איינאיינציג ליכטעל
אויף מיין אָרעם טישעל צינדען
ברויט מיט זאלץ, און זי, מיין ליעבסטע,
זאָל איהר האָר־באנד איבערבינדען:
און עס וואכען טויזענד ליעדער,
און כלי־זמרים, הונדערט, שפּיעלען,
און — עס ציטערט מיין נשמה
אין די יום־טוב־פרייד־געפיהלען...

שטראהלען

א רעגען געגאָסען, א רעגען געגאָסען
איצט האָבען זיך קנאָספּען פאנאנדערגעשלאָסען,
אין געל־גרינע בעכערלעך, שנעע־ווייסע בליטען
א בליט און א ראָזע קארעל אינדערמיטען,
א בליט און א רויטע קארעל אינמיטען...

א רעגען געגאנגען, א רעגען געגאנגען.
איצט וויעגען זיך, וויעגען זיך העל־גרינע זאנגען,
און וואו־ניט־וואו הויערט אין פעלד זיך א בלימעל
און קוקט א פערטרערטע צום העל־בלויען הימעל,
און שמייכעלט, א רעגען־פערוויינטע, צום הימעל...

א רעגען געפאלען, א רעגען געפאלען.
איצט פלאָנטערן זיך באבעטשקעס צווישען די שטראהלען
און טאנצען ארום אין די גרין־געלע גראָזען,
די פליעגעלעך גלאנציג פאנאנדערגעלאָזען,
די גאז־בלויע פליעגעל פאנאנדערגעלאָזען.

א רעגען געגאנגען, א רעגען געגאנגען.
עס צאפּלען אין הארצען זיך פריהלינגס־פערלאנגען —
און אויג ביי דיר שמייכעלט מיר לויטער מיין הימעל...
א שמעטערלינג פלאטערט... עס שמייכעלט א בלימעל...
א שטערענדעל בלישטשעט... עס ציטערט א בלימעל...

איין שעה

איך וויל איצט ניט טראכטען,
איך וויל גאר ניט קלערען:
ווי לאנג וועט דער פריהלינג,
דער פריהלינג געווערען?

דער הימעל איז לויטער,
עס פינקלען די שטערען...
איך וויל איצט ניט טראכטען,
איך וויל איצט ניט קלערען!

איך וויל גאר ניט וויסען,
איך וויל איצט ניט זארגען —
מיין קאפ אין דיין שויס
וועל איך, ליעבסטע, פארבארגען.

זאל רעגענען שפעטער, —
זאל רעגענען מארגען!
איך וויל גאר ניט וויסען,
איך וויל איצט ניט זארגען.

זאל קומען דער שפעטער.
איך וויל זיך ניט שרעקען.
איך פרעג ניט: ביז ווען וועט
דיין האניג מיר קלעקען...

די טוי־טראפען פינקלען,
די קוויטעלעך שמעקען.
זאל קומען דער שפעטער —
איך וויל זיך ניט שרעקען!...

יונגע הערצער

בלויע אויגען,
בלאָנדע האָר,
אלט — סף הכל
זעכצעהן יאָהר.

ברוינע אויגען,
שוואַרצע האָר.
אלט אודאי —
אכצעהן יאָהר.

*   *   *

נאכט און פריהלינג...
ליכטיג, בלוי,
פינקלען שטערען,
פאַלט דער טוי.

שלאָפט דער טאַטע...
שאַ אין הויז.
ווינקט א שטערען: —
„קומט ארויס!"

„קיינער זעהט ניט
און איך היט...
ווייכע גראָזען,
שטילע טריט..."

שפּרייזען שאָטענס
גנב'יש־שטיל.
בליצט א טייכעל,
רויש א מיהל.

חילכען זיפצען
אין דער נאכט: —
ס'האָבען הערצער
צוויי ערוואַכט.

קלינגען קושען
אין דער נאכט:
שוין!... צוויי הערצער
אויפגעמאכט...

רוהיג, הערצלעך...
בלויז די גריל
פרעפעלט פאר זיך
אין דער שטיל.

אלטע פייגעל —
שלאפען מיד.
בלויז דעם יונגסטען
שלאפט זיך נים.

טיעף אין הערצעל
אויפגעבליהט
האט צום ע ר ש ט ע!
מאל א ליעד...

רעגען מיעדקייט

קלאפּט דער רעגען מיעד אין דאך.
ווערקט פון זיסען שלאָף:
איך פערגרייט אויף מאָרגען פריה
פּאַשע פאר די שאָף.״

אין דעם רעגען קלינגט א גלאָק
אומעטיג און זאכט:
ערגעץ בלאָנקעט זיך א קוה
אין דער שפּעטער נאכט.

עמעץ טיאָפּקעט אויף דעם שליאך
די צוואווייקטע ליים:
זיך פערזעסען ערגעץ־וואו —
איילט ער זיך אהיים.

פויקט דער רעגען שטיל און וואַרפט
אָן אויף מיר א שלאָף.
חלומ׳ט מיר א גרינער טהאָל
און א סטאַדע שאָף.

כ׳הער אין שלאָף דער פּאסטוך פּייפט
שטיל זיין מעלאָדיע.
גלעקער קלינגען אויס צום טאקט
נאָך די טריט פון קיה.

ערגעץ נאָהענט אין די בערג
גאלאָפּירען פערד.
ערגעץ רוישען גאָלדענע
זאנגען אויף גאָט׳ס ערד.

פלאַמט אין מזרח אויף די זון,
שטראַהלט אויף בארג און טהאָל.
זינגט א פויגעל און עס קלינגט
מיר אין שלאָף זיין קול.

רעגען טראָפּען... גלעקער־קלאַנג...
פּייפּעל... פֿויגעל־ליעד...
וועבען אין מיין חלום זיך
עפּעס זים און מיעד...

אין די בערג

אום האלבער נאכט. איך ליג און וואך.
א רעגן פויקט מיט האסט אין דאך,

און פאר מיין פענסטער שווער, ווי בליי,
די וואלקנס שארען זיך פארביי.

א בליץ פון הימעל רייסט זיך לויז
און הילט אין בלויען פלאם דאס הויז.

א דונער ערגעץ אין דער נאכט
בעהאלטען אין די כמארעס — לאכט...

נאר איך ליג רוהיג, שטיל. איך וויים,
אז מיר וועט ניט געשעהן קיין בייז.

דען אין א ווינקעל פון דעם דאך
א טויבען־פאר, ווי איך, ליגט וואך

און הערט, מיט אויגען האלב פערמאכט,
זיך איין אין שטורעם פון דער נאכט.

און טרייבט א בליץ פון נעסט די רוה,
רוקט איינס צום צווייטען שטיל זיך צו

און ברומט מיט ליעבע, צארט און זיכט
און טוליעט זיך געטריי און וואכט...

איך קלעהר: אויב גאט אן מ י ר פערגעסט,
געדענקט ער דאך דאס טויבען־נעסט.

אין זייער זכות וועט גאט, דער האר
די נאכט מיך היטען פון געפאהר.

דאָס פערבאָרגענע

פון צווישען ווייסטע בערג
דער וואסער־פאל שפרינגט מונטער
מיט קלאנג און פריידיגעזאנג
די שטיינער־טרעפ ארונטער.

א זון פון ריינעם גאָלד
איהם שפּיעגעלט זיך אנטגעגען
און וואָלקען־פּליטער זיך
אריבער איהם בעוועגען.

דער טהאָל איז גרין און קיהל
און בּיי די ברעגען דרימלען
זיך שלאנקע ווערבעס שטיל
אין מיטען פון צוויי הימלען.

טהאָל־איין טהאָל־אויס זיך ציהט
זיין נייער פרייער וואנדער
און בּרייטער פליסט און גיסט
זיין וואסער זיך פאנאנדער.

נאָר אָפּט, ווען איבער איהם
א בּלינדע נאכט פערשפּרייט זיך
און אין די ווערבעס וויינט
א ווינטעל און פערגעהט זיך,

וואכט אויף דער היים־וועה פריש
און ס'רוישט דער טייך און זשומעט —
פערגעסען קען ער ניט
דעם אלטען קאלטען אומעט.

דער שטומער סוד

אין דעם זילבער־העלען
שיין פון דער לבנה
שווימט ארום א שיפעל
אויף די בלויע וועללען.

ביידע וויאָסלעס ליגען
אויף דעם דעק פון שיפעל
און די דריבנע וועללען
חוידען דאָס און וויגען.

עמיצער, א בלאסער,
איז אין דעם געזעסען,
האָט געוויינט, געוויינט זיך
און — אריין אין וואסער.

רונד ארום דעם לעהרען,
גרויען שיפעל שווימען
אויף די בלויע וועללען
טויזענד בלאסע שטערען.

א פישער־ליעד

נאך לאנגע נעכט און בייזע טעג,
די שיפלעך רוהען נעבען ברעג;
די שיפלעך רוהען אפ פון וועג —
נאך לאנגע נעכט און בייזע טעג.

די אלטע פישער זיינען מיעד.
די יונגע — עט, קיין אונטערשיעד:
דער ים איז ים און ליעד איז ליעד —
די אלטע פישער שלאפען מיעד.

דער ים האט זיך געראנגעלט לאנג,
דאך איז געראטען זיי דער פאנג.
און איצט, ווי טרינקט מען אהן געזאנג? —
דער ים האט זיך געראנגעלט לאנג.

איין פישער זינגט מיט ווילדען ברען:
ווען מיידלעך וואלטען פיש געווען!
ווען וואלט מען מ י ך אין דר'היים געזעהן? —
דער פישער זינגט מיט ווילדען ברען.

א צווייטער זינגט מיט מעהרער פלאם:
מיט נעצען פאנג איך פיש אין ים,
און מיידלעך, — מיט א רינג, א קאם —
דער יונגער פישער זינגט מיט פלאם.

א דריטער זינגט און קלאפט אן טיש:
מיט שנור און אטשיק כאפ איך פיש,
און מיידלעך, — מיט א וואונק, א קוש...
דער פישער זינגט און פויקט אן טיש.

א פיערטער טרינקט און זינגט מיט ברען:
ווען „מ י י נ ע" וואלט א פיש געווען,
וואלט איך דעם י ם ניט אנגעזעהן —
דער פישער טרינקט און זינגט מיט ברען.

די אלטע פישער שלאָפן מיעד,
די יונגע — עט, קיין אונטערשיעד:
דער ים איז ים און ליעד איז ליעד! —
די אלטע פישער שלאָפן מיעד...

אין שענק

א גלעזעל אויסגעלעהרט
א גלעזעל אָנגעפילט.
ער דריקט צום הארצען צו
דאָס פיעדעלע און שפיעלט.

א כוסה אָנגעפילט
א פלעשעל אויסגעלעהרט.
דער עולם זיצט אין שענק
די גאנצע נאכט און הערט...

פון באלקען הענגט דער לאָמפ
אין קנוילען רויך געהילט
און שאָטענס וויעגען זיך,
און הערען ווי מען שפיעלט.

א טונקעלע געשטאלט,
אין ווינקעל אָנגעלעהנט
דעם קאָפ אויף ביידע הענד,
זיך הוידעט שטיל און וויינט.

ביים ברעג פון לאנגען טיש
א שכור׳ער דערפילט
דאָס גלעזעל ביז צום ראנד
און זידעלט זיך און שילט.

און פלוצים, ווי פון וואנד
אראפ זיך טהוט א ריס
א שאָטען טאנצענדיג
אויף וואקלענדיגע פיס.

א גרויער שאָטען טאנצט,
א גרויער שאָטען שפיעלט...
און רויטליך צאנקט דער לאָמפ
אין גרויען רויך געהילט.

דעם שענקער׳ס טעכטערל
אין ווינקעל שוועגקט און ווישט
דאָס טרינק־געפעס, וואָס שטעהט
אין אלמער אויסגעמישט.

זי שוועגקט און וואשט און ווישט
די כוסות אָהן א שיעור
און הערט, דער פיעדעל שפיעלט,
און אומעטיג איז איהר.

זי הערט א יעדער נאכט
די זעלבע מעלאָדיע
און וואשט דאָס טרינק־געשיער
אזוי ביז אינדערפריה.

זי קען דאָס נגונ׳דעל
און זינגט די ווערטער מיט.
דער פיעדעל וויינט און זי
ברומט נאָך: „פ א ר ג ע ס מ י ך נ י ט!...״

פארטאָג געהט אויף די זון
און פארבט די שויבען ראָז.
פארגעסען אויף דעם טיש
זיך רויטעלט בלאס א גלאָז.

עס שלאָפט דאָס מיידעל מיעד,
דאָס טרינק־געשיער שטעהט לעהר,
בלויז אין א קעליושאָק
נאָך שימערט איהר׳ס א טרער...

וואָלט איך איצט זיין אינגער מיט צוויי צעהנדליג יאָהרען

וואָלט איך איצט זיין אינגער מיט צוויי צעהנדליג יאָהרען —
א פרייער ציגיינער וואָלט איך איצט געוואָרען:
מיט ברוינע ציגיינער אין ביידלאך געפאָהרען,
געוואַנדערט אַריבער גאָט'ס ליכטיגע וועלטען,
גענעכטיגט אין פעלדער אין לייוועַנט־געצעלטען,
די האָר ניט געשוירען, געוואַשען זיך זעלטען,
קיין שיך ניט געטראָגען, קיין העמד ניט געביטען,
כסדר אויף גנבה'שע פערדלאך געריטען,
מיט מיידלאך געשפּיעלט זיך און ליעדער געזונגען,
מיט פידעל און צימבעל די סטעפּעס פאַרקלונגען...

געלעבט וואָלט איך קלוג, וואָלט א זקן געוואָרען,
געלעבט, ניט געצעהלט מיינע טעג, מיינע יאָהרען — —
אין זומער־טעג הייסע — געדרימעלט אין שאָטען,
אין זומער־נעכט קיהלע — קאַרטאָפּעל געבראָטען;
געראויכערט די ליולקע, געפּיפּקעט, געשוויגען,
צום הימעל געקוקט און אין פייער געשפּיגען...

ס'איז נמאס־ומאס זיך זיטליך צו פיהרען;
צו לעבען געפּענטעט אין שטריק פון מאַנירען:
זיי יוצא פאר לייטען, זיי העפליך מיט פרויען,
דאַן — נעהמען א ווייב: א גיהנום זיך בויען...
און אָנפלאָדיען קינדער — א שבט פון שונאים,
און לייהען ביי קרובים — זיך שווארצען דאָס פּנים,
מיט שותפים זיך לאָדען, מיט שכנים זיך קריגען,
פאַרשווייגען דעם אמת, זיך שווערען אויף ליגען,
באַגעהן צעהן עולות און פראווען פאַרריכטען — —
איהעען — — פרינציפּען — און פליכטען און פליכטען — — —

ווען איך וואָלט זיין אינגער מיט צוויי צעהנדליג יאָהרען —
א פרייער ציגיינער וואָלט איך מיר געוואָרען:
מיט ברוינע ציגיינער אין ביידלאך געפאָהרען,
געוואַנדערט אַריבער גאָט'ס ליכטיגע וועלטען,

גענעכטיגט אין פעלדער, אין לייווענט־געצעלטען ;
די האָר ניט געשוירען, געוואַשען זיך זעלטען,
און פערדלאַך גע׳גנב׳עט פון פריצישע שטאַלען,
(אויף זייערע קעפ די עברה מעג פאַלען !)
אַרויף אויפ׳ן פערדעל : — אַ סווישטש, אַ געלעכטער : — —
זאָל בילען דער וואַך־הונט, זאָל שילטען דער וועכטער — —
עס פליהט אַ ציגיינער : — אַ וויכער אַ פרייער,
דאָס לעבען איז הפקר, די פרייהייט איז טייער !

פאַראַן קלוגע פרויען

דו האָסט מיך פאַרביטערן —
טאָ וואָס מאַכט עס אויס,
איך קלערם זיך א האָר ניט...
די וועלט איז נאָך גרויס!

פאַראַן שעהנע פרויען,
פאַראַן אומעטום
וואָס איז דען חלוק? —
א בלום, איז א בלום.

ווער זוכט אייער חכמה,
סיי ווי זענט איהר קלוג,
דען וויפיעל איהר האָט איז
פאַר אונז דאָך גענוג:

א וואונק מיט אן אויגעל,
א שמייכעל, א לאַך —
פאַראַן קלוגע פרויען,
פאַראַן זיי א סך...

אַ שמעטערלינג...

אַ רויזעלע, אַ בלימעלע,
אַ שטראַהל, אַ טראָפּען טוי,
אַ חנ'דעלע, אַ שמייכעלע —
אַ קוש, נו, אָט אַזוי!

אַ סטעזשקעלע... אַ וועלדעלע...
אַ שאָטען און אַ בוים,
אַ מעשה'לע, אַ שבועה'לע...
אַ שטערענדעל... אַ טרוים...

אַ בלימעלע, אַ קווייטעלע...
אַ שמעטערלינג, אַ ביהן...
אַ ליעדעלע, אַ טרערעלע,
און אוים, אַרוים פון זין...

ליעבעס־נעצען

וואס פינקלען דיינע אויגעלאך,
די קארשען־שווארצע אויגעלאך ?
איך ווייס דאך וואס זיי קלערען :
„קום בחור, זאג מיר שוין דיין סוד...
און איך — וועל ברוגז ווערען".

וואס ברענען דיינע בעקעלאך,
די ראזע, פרישע בעקעלאך ?
איך ווייס דאך וואס זיי מיינען :
„קום בחור, טהו מיר שוין א קוש,
און איך — וועל זיך צעוויינען..."

וואס ציט'רען דיינע ליפעלאך,
די פולע, רויטע ליפעלאך ?
איך ווייס וואס זיי פארלאנגען —

— — — — — — — — — — — — —

אי, זינגט דאס פויגעלע אין שטייג !
ווער האט דאס איהם געפאנגען ?

אין א ווייסער ווינטער נאכט

קלינג־־־קלאנג... שוין האלבע נאכט.
היינט וועל איך פאר דיר שפאנען
א גילדען שליטעלע
מיט זיבען ווייסע שוואנען.

דעם בלויען שטראהלען־וועג,
פון שטערען־שיין געשפונען,
וואס פיהרט צום חלום־לאנד
האב איך שוין אויסגעפונען.

נאר שטיל — עס איז א סוד —
און קיינער טאר ניט הערען:
דאס חלום־לאנד מיינס ליעגט
ביים זוים פון מארגענשטערען.

איצט שליס די אויגען צו
און איך וועל בארירען,
די זיסע ליפלאך דיר,
און ס׳כשוף וועט פאסירען...

אהויש... אהויש... אהויש...
איהר זיעבען ווייסע שוואנען.
צום שעהנעם חלום־לאנד
נעהמט גיך אונז פון דאנען.

אין ווייסען ווינטער־שטויב,
אין בלייכען שיין, אין קאלטען,
וועט שליטעל און געשפאן
מיט אונז זיך לייכט באהאלטען...

שאַ... שטיל... דער שליטען שוועבט
אַון לאַנג וועט ניט געווערען —
דאָס חלום־לאַנד מיינס ליעגט
ניט ווייט פון מאָרגען־שטערען.

זילבער שטויב

דער ערשטער שנעע, דער ערשטער שנעע,
די ערשטע ווייסע פליטער,
עס טהוט דאָס הארץ א ציטער,
א ציטער שטילערהייד: —
עס בליהט אויף זיס און ביטער
אין מיר די ווינטער פרייד...

דער ערשטער שנעע, דער ערשטער שנעע,
די ערשטע ווינטער בליטהען
פון הימעל וויים זיך שיטען
און פאלען אויף דער ערד: —
בעט אוים מיט שטרוי דעם שליטען
און שפאַן אויף גיך די פערד!

דער ערשטער שנעע, דער ערשטער שנעע,
די וועלט ווערט גרוי און גרויער.
דזין... דז ן... קלינגט שט ל אין א יער
און וויברירט אין קאָפּ: —
מאַך, פורמאַן, אויף דעם טויער
און היידא, נו, גאַלאָפּ!...

עס רופט די מיטען נאַכט

עס רופט די מיטען נאַכט, עס רופט די מיטען נאַכט.
איך ליעג און הער זיך איין מיט אויגען צוגעמאַכט:
דער גרויער חשך אָטעמט טיעף... איך הער זיך צו: —
ווער ברעכט די צוימען פון מיין חלום׳דיגער רוה?

עס קומט די מיטען נאַכט, עס קומט די מיטען נאַכט.
איך ליעג און קוק זיך איין מיט אויגען צוגעמאַכט —
מיט צוגעמאַכטע אויגען זעהט מען מעהר א סך
אין חשך, ווי מען זעהט מיט אויגען קלאָהר און וואַך —
עס הוידעט זיך די נאַכט, די פינסטערע, און שפּאַלט
פאַנאַנדער זיך אויף טויזענד טייל און פאַלט און פאַלט.
פון יעדער חשך־הייל, פון יעדער חורבן שפּאַלט
צעשראָקען זיך אנטפּלעקט א ווילדע נאַכט געשטאַלט.
און מענש און חיה מישט אין פינסטערניש זיך אויס,
און איינס נאָך איינס, א וויסט פאַרזעה׳ניש טרעט ארויס:

אן אלטע באַביצע מיט פּיסקאַך פון א מויז,
א ווייסער זקן, ווי א קעצעלע די גרויס,
א ווילדער רויטער פוקס מיט פּיסקאַך פון אן עוף,
א גרויער וואָלף מיט שטילע אויגען פון א שאָף,
אן אויסגעדאַרטער כאָרט מיט קודלעס פון א לייב,
א גרינע קלאַפּער־שלאַנג מיט פליגעל פון א טויב.

און ווידער מישט דאָס חשך זיך צונויף און שפּאַלט
פאַנאַנדער זיך און וואַקסט צונויף זיך און צעפאַלט
פון ס׳ניי אויף טויזענד טייל. און שרעקעדיג אנטפּלעקט
זיך יעדען אויגענבליק אנאַנדער נאַכט־געשטאַלט.

אָט רייסט פון חשך זיך א ווילדער אָקס ארויס,
מיט הערנער שפּיזען־שאַרף און אויגען פאַקלען־גרויס;
די פיס אויס שטאָהל, די טריט אין פלאַמען איינגעהילט,
דעם אָטעם זיילען רויך מיט פונקען רויט געפילט.
און צווישען ביידע הערנער איינגעפלאָכטען ליעגט

איהר שלאַנקער מיידעלגוף פון חלום האַלב פאַרוויעגט:
די סאַמעט אָרעמס אין דער פינסטער אויסגעשטרעקט,
דער מאַרמאָר ווייסער האַלז, דער רונדער, האַלב פאַרדעקט
פון פּאַסמעס שוואַרצע האָר זיך ציטערדיג אַנטפּלעקט — —
א וואַרימער פריהלינג־רעגען עפּעס פיהל איך שמעקט...

די רונדע היפטען, ווי פון עלעפאַנט־ביין געשניצט,
די צאַפּלענדיגע בריסטען רויטלען זיך געשפּיצט: —
א ווייסער טויבען־פּאָר פון מאָרגען־גלוט באַשפּריצט.

די רויטע ליפּען שמייכלען אין לבנה־שיין.
זי אָטעמט שטיל... און ס'שמעקט מיט האָניג און מיט וויין.
זי אָטעמט טיעף און שכור'ט מיר די בלוטען איין...

עס צינדט זיך אָן דער קאָפּ. דער מאַרך דער הייסער פלאַמט
עס זידט אין גוף דאָס בלוט און ריזעלט, ווי פאַר'סם'ט
דורך יעדען קעמערעל פון לייב און ברענט און גליהט;
די מוסקולען ציטערען פון רויטער לוסט געשמידט...
און ס'שמרעקען זיך די הייסע אָרעמס אין דער נאַכט
און קלאַמרען אָן די הערצער זיך מיט ווילדער מאַכט — —
דער אָקסען־נאַקען ציטערט אויף און קרעכצט און קראַכט,
דער רוקען צאַפּעלט זיך און בויגט זיך ווי א רוט —
און דורך די מוסקולען שפּאַרט זיך קאָכיג־הייס דאָס בלוט...
און ווייט וואו ערגעץ קלינגט א פייער־גלאָק, מיר דאַכט...
א בוהאַי ראָוועט ווילד, א סאָווע גרימיג לאַכט — — —
עס שרייט די מיטען נאַכט... עס שרייט די מיטען נאַכט...

די ערשטע שוואַלב

איהם האָבען לינדע טעג געבראַכט
אויף אונזער גאַס צוטראָגען.
דער ברודנער טרעמפּ, ער קומט דער שטאָדט
א בשורה אָנצוזאָגען: —
„פ ר י ה ל י נ ג!"

א פּנים פון אן אלטען מאָפּס.
צוויי אויגען פון א סאָווע.
און אין זיין בליק — בלויז איין באַגער;
איינאיינציגע מחשבה: —
„ע ס ע ן!"

א רויטער נאָז, א בלויער האלז.
צוויי ליפּען — שווארץ, צעשפּאָלטען,
און אין די ליפּענווינקלען, שטום
א תפלה ליעגט באהאלטען: —
„ב ר א נ פ ע ן!"

איהם האָבען לינדע טעג געבראַכט
אויף אונזער גאַס צוטראָגען.
דער כמורנער טרעמפּ, ער קומט דער שטאָדט
א בשורה אָנצוזאָגען: —
„פ ר י ה ל י נ ג!"

דער „האָבאָ"

היגטער בלויע הימלען
קומען שעהנע טעג,
און מיט זיי — דער „האָבאָ"
פון דעם פרייען וועג...

פעלדער ברייטע, פרייע,
אין דער זון צעשפרייט,
ליגען ברוין צעאקערט
און מיט ברויט פארזעהט...

עמיץ האָט דעם אקער
דורכ'ן פעלד באגלייט...
עמיץ האָט די זאמען
איבער דר'ערד צעשפרייט.

גאָט וועט געבען רעגען,
טהוי און זונען־שיין.
און וועט פאר א מאָהלצייט
א ו י ך איהם ערב־זיין...

אין דעם פארק האָט עמיץ
ביימער איינגעפלאנצט,
בויט דאָרט דער פויגעל
איצט זיין נעסט און טאנצט...

זאָל דער פויגעל בויען! — —
ע ר, איז וואנדער־מיעד...
העלפען — ב ל ו י ז וועט ער איהם
מיט פייפען זיין ליעד...

ליעדער פון צער

די מאָס

אָ, גאָט מיין גאָט, דו האָסט דאָך מיך באַגלייט
אויף מיין פאַרשאָלט'נעם לאַנגען וואַנדער־וועג.
און איצטער שטעה איך לעבען מדבר־ברעג
און זעה דיין גרויע מדבר ווייט פאַרשפּרייט.

און ד אָ פאַרלאָזטו מיך און הייסט אליין מיר געהן?!
און איך, — איך האָב געמיינט דו פיהרסט מיך ערגעץ־וואו;
דו פיהרסט מיך צו א לאַנד פון פרידען, גליק און רוה;
א לאַנד, וואו איך וועל נאָך מיין שווערען וואַנגעל־וועג,
אין ליעדער פול מיט לויב צו דיר,
באַזינגען מיינע שטערען־ווייסע נעכט
און מיינע זונענדיגע לאַנגע טעג...

איצט שטעה איך ביי דעם מדבר־ברעג
און הויב צו דיר די הענט און פרעג:
ווי קענסטו גאָט, מיך לאָזען איינאַליין
דאָ אין דער ווילדער מדבר געהן?!

צי ווילסטו פּרואווען מיין געהאָרכזאַמקייט צו דיר?
צי ווילסטו פּרואווען אויב עס לעבט
אין האַרצען דער בטחון נאָך ביי מיר?
דערפאַר האָסטו אָ, גאָט, אַהערצו מיך געבראַכט
און האָסט פון מיינע צרות זיך א מאָס, א מאָס געמאַכט?
א מאָס צו מעסטען דיין טיראַנען־מאַכט?
דו האָסט ב כ י ו ן איבער מיר דיין הימעל אָנגעגליהט,
דעם מדבר־זאַמד צעפייערט אונטער מיינע טריט...

דאָך געה איך אָ ה ן דיין הילף. איך געה, איך געה!
איצט עפען ד ו די אויגען דיינע, גאָט, און זעה: —
אלצדינג, וואָס איך האָב דאָ מיט זיך,
דעם וואַנדער־שטאָק, די שמאַטעס אויף מיין לייב,
די טאָרבע און די האַלב־צופוילטע שיך;
דאָס אַלעס גאָט, איז דאָך ניט מיינס,

דו האָסט עס מיר געבאָרגט, ס׳איז דיינס, ס׳איז דיינס!
נאַ נעהם... איך וויל קיין הילף פון דיר
דאָס אַלץ געהערט ניט, גאָט, צו מיר.

און איך? — איך געה. איך ד א ר ף דיין הילף ניט, גאָט!
אָט זעה: — עס ברענט מיין ערשטער טראָט;
עס רויכערט זיך מיין פוס אין הייס צעגליהטען זאמד.
נעהם שמעק, נעהם, שמעק זיך אָן... פארזוך
דעם טעם פון סמאַליענדיגען פלייש־געררוך,
ציה שטאַרק די ריחות, ציה... פארמאַך
די אויגען דיינע: „הא... א... א... ווי זיס
עס פלאַקערט אויף דעם זאמד דאָס בלוט פון זיינע פיס” —
נו, שמעק! איך האָב קרבנות נאָך א סך,
א סך,
א סך!...

מיין ערלייזער, וואו ביזטו ? !

פני אלי וחנני כי יחיד ועני אני:
צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני:
(תהלים, כ"ה.)

איך וואנדער און וואגעל אויף הונדערטע וועגען
און ווער נור עס קומט מיר אין וואנדער אנטקעגען,
באקוק איך און פרעג זיך מיט ציטערענדע ליפען:
„ב י ז ט ו ד א ס ?"
ווי לאנג וועל איך זיפען און זיפען
דעם שטויב וועלכער ליגט אויף די וועגען צעשאטען ?
און זוכען צו האבען צומאל ניט געטראטען
אויף איהם דיינע פיס און צו איז ניט פארבליבען
דיין וואגלעניש ערגעץ אין איהם וואו פארשריבען.

מיט וויפיעל האב איך זיך און וועג שוין באגעגענט,
מיט וויפיעל געגריסט און מיט וויפיעל געזעגענט.
געמיינט, אפשר וועל איך פון וועמען דערגעהן,
אז ער האט דיך ערגעץ באמערקט צו געזעהען.

*

אנומעלט פארנאכט — ס'האט געבליצט און געדעגענט —
האב איך אויף די פעלדער א פאסטוך באגעגענט;
ער איילט זיך פארזאמלען זיין שרעקיגע סטאדע.
איך שטעל איהם אפ פלוצים: — „דו קענסט איהם אודאי !
מא זאג מיר וואו איז ער? וואו איז ער, מיין ליעבער ? !" —
דער פאסטוך דערשרעקט זיך, אנטלויפט אין דעם שטורעם
און לאזט מיך אליין מיט די שעפעלעך איבער...

*

א וואסער־קוואל האב איך אין וויסטע געטראפען,
פון אונטער א פעלז איז ער רוהיג געלאפען.
איך האב מיט מיין נאקעטען פוס איהם פארהאלטען: —
„זיין שאטען־בילד טראגסטו ביי זיך דאך באהאלטען,

ער האָט היינט געקניהט דאָ, א מידער, א בלאַסער,
געבענשט דיך און דורשטיג געשלונגען דיין וואַסער" —
אריבער מיין פּוס האָט דער קוואַל־שטראָם, דער שלעכטער,
געגליטשט זיך מיט עפּעס א חוזק־געלעכטער...

*

איך ווייס אז אויך ד ו זוכסט ארום מיך וואו, איצטער,
און מורמעלסט אודאי: —
„וואו איז ער? וואָס זיצט ער
זיך אונטער א בוים דאָרט אין שאָטען און קיהלען
און הערט אין די נעסטען די פויגעלאך שפּילען,
און קוקט, ווי די גאָלדענע באַבאַטשקעס פליהען,
און קוקט, ווי די זילבערנע וואָלקענדלאך ציהען! — — —

*

ווען דו, אוי, ווען דו וואָלסט דעם אמת נאָר וויסען,
דו וואָלסט פון די פּיס זיך מיט צוואַנגען געריסען
די נעגעל, און ס'בלוט דיינס געלאָזט אזוי רינען: —
„מיין בלוט אלץ א שפּור אויף זיין וועג זאָל איהם דינען;
איהם פיהרען ביז ער וועט מיך ד אָ ך וואו געפינען".

ווען דו וואָלסט מיין הילפלאָזען לעבען פארשטעהן!
דו וואָלסט, ווי א טיגער מיט ווילדע געשרייען
אריבער דעם וועג, נאָך די שפּורען געלאָפען,
ביז דו וואָלסט, ביז דו וואָלסט מיך ע ר ג ע ץ געטראָפען.

ביז ערגעץ־וואו וואָלסטו אין וועג מיך פארהאַלטען —
מיין האַרץ איז אויף צווייען פאנאנדערגעשפּאַלטען
און קיין זאך האָב איך פון דיין אויג ניט באהאַלטען:
דאָס שטויב וואָס איך האָב אין מיין וואָגלען געטראָטען,
די שטיינער וואָס גאָט אויף מיין וועג האָט צעשאָטען,
די דערנער וואָס האָבען דאָס לייב מיינס צעריסען,
די שלאַנגען וואָס האָבען די טריט מיר געביסען,
די טויזענד נהמות פון יאוש צעבראָכען
און צווישען דעם בראָך־וואַרג — הא, דו, מיין בטחון...

האָ, גאָט, דו שפּרייטסט דיין הימעל אויס

האָ, גאָט, דו שפּרייטסט דיין הימעל אויס
און שיקסט אַ העלע זון אַרויס,
פּאַרוואָס־זשע גאָט, ווען איך שטרעק אויס
די הענט אין ליבּ, אין ליבּ צו דיר,
פאַרשטעלסטו דאַן די זון פון מיר
מיט שוואַרצע, קאַלטע כמאַרעס?

ווען איך הויבּ אויף צו דיר מיין בּליק,
דאַן שטויסט אַ בּליץ איהם אָפּ צוריק.
און שריי איך אויף צו דיר אַמאָל,
דערשלאָגט דער דונער מיר מיין קול.
צו ווילסטו גאָט, איך זאָל מיין קאָפּ
בּלויז האַלטען צו דער ערד אַראָפּ
און וויינען, ווי די כמאַרעס?

נעהם צו פון איבער מיר די שווערד

הא, גאט, נעהם צו פון איבער מיר די שווערד.
איך בין שוין מיעד צו שטעהן צו דער ערד
דעם קאפ געבויגען און מיין צער
צו ווילסטו דען אז איך זאל שטעה׳ן
אזוי ביז מיר ועט זיך אויף צוויי׳ען
דער רוקען איבערברעכען ?

צו ווילסטו, גאט, איך זאל אין שטויב
צעבראכען זינגען דיר מיין לויב ?
ווי קען א ווארעם, וועלכער קריכט
אין קויט און בלאטע איינגעריכט ;
א ווארעם, וועלכער פויזעט בלינד — —
א, גאט! ניט ברענג אויף מיר די זינד
דיין נאמען צו פארשוועכען !...

אָ, גאָט, מיין האַרר, איך קען ניט מעהר

אָ, גאָט, מיין האַרר, איך קען ניט מעהר!
פאַרלוירען געהט מיין יעדער טרער.
דו האָסט אַליין דאָך מיט דיין האַנד
פון מדבר נאָר דעם גאַנצען זאַמד
צו מיר אין טיעפען טרערען כוס;
אין כוס אריינגעשאָטען.

און פון דעם נאַסען זאַמד האָ, גאָט!
נעהם זעה, דער שונא מיינער האָט
דאָך שטיינער אויסגעקנאָטען...

אָ גאָט, מיין גאָט! איך קען ניט מעהר!
איך קען ניט, דען פון יעדער טרער,
וואָס פאַלט פון אויג ביי מיר אראָפּ
וואַקסט אויס א שטיין אין שונא'ס האַנד;
א שטיין פאַר מיין געבויג'נעם קאָפּ.

איך וויל זעהן דעם אפּגרונד!

עס גיסט זיך אן ענדלאָזער חשך פאַנאַנדער.
און איך אין דער שוואַרצקייט א בלאָנדזשענדער וואַנדער,
מיט בלוטיגע פיס איבער דערנער און שטיינער.
איך וויין און איך רוף און עס ענטפערט מיר קיינער.

עס לאָזט זיך אַרונטער אַלץ שווערער און דיקער
דער חשך, אין שוואַרצע פאַרגליווערטע שטיקער,
און הענגט זיך צוזאַמען און שפּרייט זיך פאַנאַנדער.
איך שטרעק מיינע הענד אויס אין חשך און וואַנדער...

אָ, גאָט מיינער, גאָט מיינער! לאָז מיך ניט זינקען
אין חשך. צי ווילסטו דען גאָט! מיך דערטרינקען,
ווי איינער דערטרינקט זיך א הינטעל א בלינדען? —
א ז ו י זאָל איך גאָט, פון דיין ערד דיר פאַרשווינדען!?

אָה, ווייז מיר, אָה, ווייז מיר, דו פאָטער געטרייער,
א בליאַסק פון א שטראַהל, כאָטש א פונקעלע פייער!
פאַרטרייב מיר דעם טומליכען יאוש פון האַרצען
און ווייז — איך וו י ל ז ע ה ן דעם אַפּגרונד דעם שוואַרצען!

כ'וויל זעהן אין אַפּגרונד די פעלזיגע הערנער;
די פעסטיגע זומפּען, די גיפטיגע דערנער...
איך ו ו י ל ניט דו זאָלסט מיך, אין חשך אין דיקען,
אזוי ווי א ראַץ אין זיין נאָרע דערשטיקען!...

צו ווילסטו גאָט?! —

אָ, גאָט, ווי גרויס עס זאָל ניט זיין מיין זינד, —
איך בין דאָך אָבער פ אָ ר ט דיין קינד;
דיין שטילע טויב, דיין מילדע שאָף, —
ווי קענסטו גאָט זיך אין דיין שטראָף
אזוי אויף מיר פארגעסען?!

צו ווילסטו גאָט, אז איך, דיין טויב
פארוואנדלען זאָל זיך אין א שלאנג?
א שלאנג, וואָס פויזעט אום אין שטויב,
וואָס ליגט און ווארט און שפּיאָנט און היט
דעם מידען וואנד'רער נאָך די טריט?
צו ווילסטו דאָס?!

צו ווילסטו אז דיין לעמעלע האָ, גאָט!
פארוואנדלען זאָל זיך אין א וואָלף,
וואָס שנופּט און שנאָרכעט נאָך דעם טראָט
פון דעם, וואָס בלאָנדזשעט ביי דער נאכט;
דעם וואָגלער וועלכער זוכט זיין וועג
און איז פון בלאָנדזשען מיעד, פארשמאכט
און האָט צו ראנגלען זיך קיין מאכט...
צו ווילסטו גאָט!!!

איך עפּען אויף פאר דיר מיין הארץ

האָ, גאָט, איך עפּען אויף פאר דיר מיין הארץ,
עס דרינגט דיין פּאָטער־אויג אהין אריין,
פער׳שרפ׳עט זיינען מיינע וואונדען. שווארץ,
ווי קויהל פון וועהטאָג און פון שאַנד.
און דאָך, דו הייסט מיר א ל ץ געדולדיג זיין?!
טאָ, ווען שוין, ווען שוין, ווען שוין פאָרט
וועל איך דערהערען גאָט, דאָס וואָרט:
„א ס ו ף!"

אוי, ווען אפילו גאָט, דו וואָלסט געוועזן
פון פעלזען הארטע מיך ארויסגעהאקט;
פון שטיין ארויסגעקלאפּט מיין יעדער גליעד;
פון שטאָהל מיין הארץ מיר אויסגעשמידט
און מיין נשמה, מיין נשמה אויסגעבאַקט
אין מויל פון פייער־שפּייענדען וואולקאן —
אויך דאן, אָ, גאָט, אויך דאן, אויך ד א ן!
וואָלט איך זיך אונטער דיינע שטארקע קלעפּ
פארסמ׳ט פון ווילדען צאָרן, אויפגעכאפּט
און מיט מיין פויסט אין הימעל דיר אריינגעקלאפּט: —
„איך וויל ניט ווארטען מעהר, א סוף, א סוף!
צו גרויזאם איז דיין שטראָף, דיין שטראָף!
דיין שטראָף!"

אין מיטען נאכט האָסטו מיך אויפגעוועקט

אין מיטען נאכט האָסטו מיך אויפגעוועקט.
פאר מיר האָט זיך דיין וועלט אנטפּלעקט
אין בלויע פונקען איינגעטונקען,
אין חלומות זיס באטרונקען —
און איך בין אויף דר'ערד געזונקען
און די הענט דיר אויסגעשטרעקט: —

אָ, גאָט, דו האָסט מיך אויפגעוועקט
און שעהן דיין וועלט פאר מיר אנטפּלעקט.
טאָ, ווייז־זשע מיר שוין, וויז דעם וועג!
און זאָג מיר, זאָג וואוהין איך מעג
די אויגען מיינע ווענדען?
די שטערען דיינע בלענדען
מיר די אויסגעווייטע אויגען:
צו לאנג געשטאנען איינגעבויגען.
און איצט אָ, גאָט, אזוי פיעל שטערען!
כ'האָב מורא, כ'וועל צוטומעלט ווערען
און מיין וועג פארלירען! —
גאָט, ווער וועט מיך פיהרען?!

יזכור

דאָס יאָהר־צייט ליכט אין ווינקעל ברענט,
בויג אָן דיין קאָפּ, פאַרברעך די הענט
און זאָג מיר נאָך, נאָר שטיל זאָל זיין,
פאַרדריק די צייהן און האַלט זיך איין...
בלויז דו און איך און קיינער מעהר
זאָל זעהן, ווי עס פאַלט דיין טרער
זאָל זעהן דיין צעבראָכענקייט.

און איצט זאָג נאָך מיר, וואָרט פאַר וואָרט:
„פאַר אַלע די, וואָס פוילען דאָרט
פאַרגעסענע אין שונא'ס לאַנד
פאַר זיי, וואָס בויגען זיך אין שאַנד
און שטעהען פאַר דער גאַנצער וועלט
די הענט, ווי בעטלער אויסגעשטעלט
און ווייזען זייער נישטיגקייט.

פאַר דיר, מיין בלייך, דערשראָקען קינד,
וואָס בויגט זיך, בויגט זיך דאָ אַצינד
אין שוואַכען, בלייכען יאָהר־צייט שיין
און האַלט זיך קוים פון שלוכצען איין.
פאַר מ י ר, פון וועמעס ליפּ עס טריפט
אַראָפּ מיין האַרץ מיט גאַל און גיפט
פאַר מיר און מיין צעביטערטקייט.

הויב אויף אָה, גאָט דיין שטאַרקע האַנד
און רעכען זיך פאַר אונזער שאַנד.

איכה

אויף דעם חורבן אויף דעם אלטען,
אין די הענד דעם קאָפּ באהאלטען
זיצט דער אלטער אבל ווידער,
זיצט און זינגט די איכה־ליעדער.

„איכה ישבה" קלינגט פארביטערט
אין דער נאכט זיין קול און ציטערט...
און די טרערען רינען, רינען: —
„גאָט, צו וועל איך ווען געפינען
פאר מיין קלעמענדער נשמה,
אויסער טרערען, א נחמה?

איז דאָס, גרויסער גאָט, דיין ווילען,
אז איך זאָל מיין וועהטאָג שטילען
בלויז מיט איכה'דיגע ליעדער? —
איכה... איכה... איכה... ווידער!

ווילסט איך זאָל מיין קאָפּ באגראָבען
אין דעם חורבן־שטויב און לאָבען
זיך מיט איהם, ווי יענער בלאסער
מדבר־וואלגער מיט דעם וואסער?...

צווישען הורבעס, ליים און שטיינער
זאָל איך לעגען מיינע ביינער...
און די אויגען שטיל פארמאכען
און צוקאָפּענס־איינזאם וואכען
זאָל די סאָווע, דאָרט באהאלטען,
אין דעם חורבן אין דעם אלטען?

און אין הימעל זאָלען פלאַמען
איבער לענדער, איבער ים'ען,
דיינע גרויסע, קלאָהרע שטערען...
פלאמען און צעגאנגען ווערען.

איך וויל אויך די אויגען מיינע
וואשען מיט דער שיין פון דיינע
קלאָהרע שטערען־ליכט פון הימעל!
איך וויל אויך אין שפעטען דרימעל
הערען ווי די שאָטענס פאַלען.
ווי עס פלאַמט מיט ראָזע שטראַהלען,
אין די מזרח־בערג פארבאָרגען,
אויף דער ליכטיג־קלאָהרער מאָרגען!...

איכה... איכה... איכה... ווידער —
כ'וויל ניט זינגען מעהר די ליעדער!!

איך בין דער גאָט!

(צום קריסט)

וואָס זוכט איהר אין די ווייטע הימלען
מיט אויגען פרום, פאַרטרערט,
ווען איך, — דער גאָט פון איי'רע אבות
פאַרבלוטיג דאָ אויף אייער ערד!

איך בין דער גאָט! ווען איהר פאַרזינדיגט
קניעט מיעד אויף איי'רע קלויסטער טרעפּ,
פון מיינע וואונדען טריפט אַרונטער
דאָס בלוט אויף אייערע זינדער־קעפּ.

איך בין דער גאָט, וואָס הענגט געקרייציגט
אויף טויזענד צלמים איבער אייך,
דער גאָט, וואָס שטאַרבט צוויי טויזענד יאָהר שוין
פאַר איך און אייער קעניגרייך!

דער גאָט, וואָס איז צו אייך געקומען
דורך מדבר־וועגען אין דער נאַכט,
דער גאָט, וואָס האָט אויף זיינע פּלייצעס
מיט זיך זיין צלם מיטגעבראַכט,

דער גאָט — בין איך! אויף טויזענד צלמים
געקרייציגט שטעה איך איבער אייך.
מיין הארץ — אויף טויזענד וועגען בלוטיגט
פאַר איך און אייער קעניגרייך...

פון עבר

איך הויב די הענד צום הימעל אויף,
קעהר אָפּ דעם קאָפּ און לויף און לויף;
איך ווייס, עס שטרעקען הינטער מיר
זיך צוטערדיגע הענד אָהן שיעור
און רופען, רופען מיך צוריק:
„אָ, טהו אויף אונז כאָטש נאָך א בליק! —
אלצדינג פער׳חרוב׳ט און צעשטערט,
און דו האָסט אויך זיך אָפּגעקעהרט?!

אָה, גאָט, איך וויל ניט געהן צוריק!
איך ווייס, אין חורבן ליגט מיין גליק;
איך ווייס, אז צווישען אלטען בראָך
מיין וויגעלע זיך הוידעט נאָך.
און ערגעץ־וואו אונטער א דאך,
מיין ווייסע ציגעלע ליגט וואך...
און צווישען הורבעס ליים און שטויב,
ברומט שטיל און אומעטיג די טויב:
„איך בין דיין בייַנקעניש... אָ, קום
און נעהם מיר נאָך אמאָל ארום."

אָ, גאָט, מיין גאָט, דאָס הארץ מיינס שטארק!
אין שטיין פארוואנדעל מיר מיין קארק,
איך זאָל מיין קאָפּ צוריק ניט דרעהען;
מיין חורבן הינטער זיך ניט זעהן...
אָה, פיהר מיך, פיהר מיך, גאָט!
באפליגעל מיר מיין שווערען טראָט;
שטרעק אוים דיין מעכטיג־שטארקע האנד
און ברענג מיך שוין צום נייעם לאנד...

אומזיסט

כ׳בין צום העכסטען בארג געשטיגען
און אויף זיי מיין בליק געוואָרפען — — —
פליגען... פליגען... פליגען !...
כ׳האָב דעם קאָפּ אראָפּגעלאָזען
און געשוויגען.

דאָס וואָס איך האָב זיך געקליבען
זאָגען זיי, אויף מיינע ליפּען,
ווי פערגליווערט איז געבליבען ...

האָסט באַפוילען

האָסט באפוילען:

זאָלסט דעם העכסטען בארג באשטייגען
פון דער הויך פאר זיי זיך צייגען.
בין איך דארט געבליבען שטעהן —
ג אָ ט, ז י י ו ו י ל ע ן מ י ך נ י ט ז ע ה ן!

האָסט באפוילען:

נעהם דעם שופר, הויב אָן שאלען.
הילכיג שיק צו זיי סיגנאלען,
וועלען זיי פארציטערט ווערען! —
ג אָ ט, ז י י ו י ל ע ן ד אָ ך נ י ט ה ע ר ע ן!

האָסט באפוילען:

זאָלסט זיי מונטערען און וועקען,
זאָלסט זיי שטראָפען, זאָלסט זיי שרעקען,
זאָל דיין שופר ה ע כ ע ר שאלען —
ג אָ ט, א י ך ר ו ף א ו ן ז י י — ז י י פ א ל ע ן...

אונטער צוויי זונען

דער בופעלאקס

(אין זאאלאגישען גארטען)

ער שטעהט, די גרויסע קופער־ברוינע אויגען האלב פארמאכט,
דעם קאפ דעם שווערען צו דער ערד אראפגעלאזט און טראכט;
צו קורץ איז פאר זיין ווילדען חלום איהם די זומער־נאכט,
צו גיך האט איהם די זון צעשטערט זיין זיסען שלאף;
איצט פרובט ער פון זיין חלום שטיל דער׳חלומ׳ען דעם סוף...
ער שטעהט. די גרויסע קופער־ברוינע אויגען האלב פארמאכט,
און זעהט אין בלייכען צאנקען פון דער בלויער זומער־נאכט,
די ווילדע פריירי אפגעפרישט פון מילדען שלאף, ערוואכט,
און אטהעמט טיעף און פריי און טרינקט מיט דורשט
די זונען־שיין,
און האלב פאר׳שכור׳ט דרימעלט זי צוריק פאר׳חלומ׳ט איין...

שא, שטיל... און דא און דארטען ווארפט זיך
אין דער פריירי׳ס שוים,
א פרישער צאפעלדיגער גראז־פלעק, ליכטיג־גרין און גרויס;
א בלויער טייכעל שמייכעלט רונצעלדיג פון גראז ארויס,
און ערגעץ ווייט אין נעבעלדיגער בלויקייט זעהט ער קוים,
בעוועגט זיך פויל אן איינזאמער און אפגעלעבטער בוים...

און בלייך און בלייכער ווערט דער ראזער מזרח־פלאם,
און אין די גאלדנע שטראהלען, ווי א כוואלענדיגער ים,
בעוועגט זיך ארום איהם זיין מעכטיג־פרייער, ווילדער שטאם.
די שארפע הערנער פינקלען העל און שפיצען זיך געדיכט,
די אויגען, דונקעל־ברוין, ווי טרויבען פול מיט זונען־ליכט — —

ער הערט זיך איין: א ווילדער קאראהאד ארום זיך שמיעדט,
אין וואלקען שטויב דערטראגען זיך צו איהם
דער סטאדע׳ס טריט:—
א פרייער מעכטיגער געזאנג, א ווילדע פריירי־ליעד.

אונענדליך איז זיין רייך. ניטא קיין גרענעץ און קיין צאם.
און ער אליין? — דער הערשער און דער הויפטלינג
פון זיין שטאם.

ער שטעהט. די גרויסע קופער־ברויטע אויגען האלב פארמאכט,
דעם קאפ דעם שווערען צו דער ערד אראפגעלאזט און טראכט,
צו קורץ איז פאר זיין ווילדען חלום איהם די זומער־נאכט,
צי גיך האט איהם דער מארגען אויפגעוועקט פון זיסען שלאף,
איצט פרובט ער פון זיין חלום שטיל דער'חלומ'ען דעם סוף...

די פּאַפּוגיי

עס רוישט דער טאָג. דער גרילצעדיגער אָרגען
קלאַפּט זיין גאַסען־ליעד
און אויף דעם גורל־קאָרב זיך זיצט די פּאַפּוגיי פאַר׳חלש׳ט מיעד
און הערט זיך איין צום טויבען גאַסען־רויש,
צום אָרגען׳ס גרילצעריי
און בורטשעט פויל און חזר׳ט, חזר׳ט נאָכאַנאַנד:
,,האַלאָ. גוד־ביי״

און ווידער קומט די בלייכע, מיט די הירשען־אויגען
ברוין און גרויס
און שטרעקט, ווי אימער מיט א ציטערניש
דאָס קליינע הענטעל אויס.
און לייענט איהר גורל שטיל: ,,ער האָט דיך ליעב
און בלייבט דיר אייביג טריי...״
עס הערט זיך איין די ברוגז׳ע מרשעת און שרייט:
,,האַלאָ... גוד־ביי...״

אין אַספאַלט איינגעקלאַמערט שטעהט, ווי אימער זיך
דער קראַנקער בוים
און וויעגט די די דאַרע צווייגען עפּעס פּלאַפּלט ער —
מען הערט איהם קוים:
פאַררוהט האָט זיך א פויגעל דאָרט און פליהט
מיט מונטער׳ן פּישטשעריי
אַוועק. זי קוקט איהם נאָך, דעם וואַגאַבונד, און שריים:
,,האַלאָ... גוד־ביי...״

פון שטאָהליג־בלויען הימעל קוקט די פייכטע זון אין גאַס אריין
און גיסט אין גרויען אַספאַלט אויס איהר נעבעלדיגע
געלב־זוכט שיין;
א בראָנזיג־גרויער וואָלקענדיל אין לופטען טראָגט זיך
אָדלער־פריי.
זי הויבט די געלע אַרבעס־אויגלעך אויף און קייכט:
,,האַלאָ... גוד־ביי...״

און באלד.. דאָרט אונטער יענעם גרויען מויער
נעמט די זון פערגעהן,
ווי גראָשענדיגע ליכט אין ווינד פארלעשען זיך
די מארק־געשריי׳ן,
די סאָרע נאכט פאלט אויף דער גאס און זינקט און זינקט,
ווי בליי.
דער ערשטער גאסען־לאָמפּ פלאמט אויף און בלינקט
און ווינקט: „האלאָ... גוד־ביי...״

און כמורנע מענשען שטראָמען גיסען זיך פאנאנדער
פויל און מיעד,
דער הייזעריגער אָרגען קלאפּט אויף גיך זיין
לעצטען גאסען ליעד,
דער קראנקער בוים דערצעהלט איצט וואָס און קלאָגט זיך
מיט א שושקעריי.
זי הערט זיך איין און קראקעט אוים מיט גיפט און גאל:
„האלאָ... גוד־ביי...״

דער טיגער

(אין זאָאָלאָגישען גאָרטען)

דער טיגער אין תפיסה, דער טיגער געפאנגען —
ער זעהט דורך די גראַטעס די זון האַלב־פאַרגאַנגען,
און איבער די בערג לעשען רויט זיך די שטראַהלען
און טונקעלע שאָטענס די תפיסה באַפאַלען.

היינט האָבען זיך הונדערטע בליקען געשפּיגעלט
ביי איהם אין די אויגען. און טונקעל פאַרזיגעלט
דער צאַנקענדער טאָג זיך ביי איהם אין זיין הארצען.
די שנאה געהט אויף, ווי א ליכטיגער שטערען,
א ליכטיגער שטערען אין הימעל אין שווארצען...

און מיעדע זיך לאָזען אַרונטער די ברעמען,
די וויהעס אַריבער די אויגען זיך קלעמען.
דאָך אונטער די ברעמען דאָרט פלאַקערט פאַרשלאָסען
דאָס פייער, וואָס גאָט האָט אין אויג איהם געגאָסען.
און אונטער די פלאַמען — מדבריות ליגען,
און אור־אַלטע וועלדער פערנעבעלט זיך וויגען.

און טייכען קריסטאַלענע קייקלען זיך מונטער
און שפּרינגען פון קופּערנע פעלזען אַרונטער.
און לייבען אַריבער דער וויסטע זיך יאָגען
און אָדלערס אנטקעגען די וואָלקען זיך טראָגען...

דער טיגער געפאנגען, דער טיגער געפאנגען! —
די זון איז אין מערב א רויטע פאַרגאַנגען
און ס'אטהעמט דער טאָג אויס זיין לעצטער גסיסה.
שאַ... שטילער... דער דרימעל מאַכט אָפען זיין תפיסה...
ער וואנדערט, ער וואנדערט אין חלום א פרייער
מיט אָפענע אויגען, מיט אויגען פון פייער..

קעניג לעאַ

(אין זאַלאַנישען גאַרטען)

אין זיין ענגער שטייג געפאנגען
כאפּט זיך אויף דער אלטער קעניג.
אויף דעם זילבער־בלויען מזרח
איז די זון שוין אויפגעגאנגען.

הויבט דער קעניג מיט א שטומען
וואונדער אויף די גרויסע אויגען
צו דער זון. און איבער'ן גאַרטען
שאַלט זיין קעניגליכעם ברומען.

ווי אין ים דער רעגענבויגען
שפּיגעלט זיך מיט טויזענד פארבען
אַפּ דער אויפגעלויכטער מזרח
אין דעם מלך'ס גרויסע אויגען.

אין די ענגע שטייגען שפּאנען
ווילדע לעמפּערטען און טיגערס,
אין די היילען וועלף און בערען —
קעניג לעאַ'ס אונטערטאנען.

אונטערטעניג, ברומען ברילען
קעניג לעאַ'ס אונטערטאנען:
„גרויסער הערשער, אלע לעבצען
דיין פארלאנגען צו ערפילען.

„זיינען מיר ווי ד ו געפאנגען
און אין קנעכטשאפט, שטאַלצער מלכות,
מאכטלאז איז דעם קנעכט'ס געטריישאפט
און דעם מאיעסטעט'ס פארלאנגען."

אויף דעם הימעל, אויף דעם קלאָרען
שוועבט די זון געקרוינט אין שטראַלען.
אין זיין תפיסה שפּאַנט דער מלך —
אין די אויגען — צער און צאָרן.

דער קעמעל

(אין זאָאָלאָגישען גאָרטען)

אין מיטען הימעל ברענט א גאָלדענע די זון און גליהט.
און איינזאם וואָלקענדעל פאַמעלעך און פאַרשלאָפען ציהט.
די גרינע גאָרטען־בוימער וויגען זיך פאַר׳חלומ׳ט אום,
און שטיל איז אַלץ ארום.

און הינטער גראטעס אייזערנע, א רוהיגער, דער קעמעל ליגט;
דער שעפּסען־קאָפּ זיך בלויז פאַרשלאָפען וויגט און וויגט,
דער הויקערדיגער שאטען זיינער טונקעלט ביי זיין זייט,
די געלבליך ברוינע אויגען קוקען ערגעץ אין דער ווייטער ווייט:
א גרויע אייביגקייט.

איך בליק אין זיינע אויגען און מיר דאכט זיך אויס,
די בראָנזיג־גרויע מדבר קוקט דורך זיי אויף מיר ארויס;
די בראָנזיג־גרויע מדבר ווייט און גרויס.
און עמיצער דאָרט וואנדערט, וואנדערט וויט אוועק: —
א טונקעל־גרויער פלעק...

שא... שטיל... און מיט אמאָל עס טוט זיך ווירבלענדיג א הויב,
אין זיילען ליכטיגע, דער קופּער־ברוינער מדבר־שטויב
און טראָגט מיט ווילדען אימפּעט זיך אוועק. אוועק: —
א פלאמיג־רויטער פלעק.

א טונקעל־גרינע פאלמע איינזאם וויגט זיך, וויגט זיך קוים.
אין ווייטען הינטער־גרונד — א שארלאך־רויטער מערב־זוים;
א זילבער־קלאָהרער אבענד־שטערען אין דעם בלויען רוים —
א פינקלענדיגער טרוים...

מיר דאכט:
עס שטראהלט אויף מיר די ווייסע מדבר־נאכט;
די מדבר־נאכט מיט שטערען אָהן א צאָהל;
די מדבר־נאכט מיט שטערען פון קריסטאל.

און אין דעם ווייסען ליכט — דער מדבר־לייב
מיט קודלעם קופערנע און פּיס געשמידט פון שטאָל.

און ערגעץ, אויף זיין רוקען א פּאר'חלש'טער,
א וואנדערער זיך ליגט דאָרט איינאליין,
און קוקט צום הימעל ב ל ו י ז מיט זיינע ווייסע צייהן —
דאָס פּנים — זאמד. די גלידער — שטיין...

און זילבער ווייסע שארבענס, אין לבנה־שיין,
מיט אויגען־לעכער גרויע קוקען אין
דער ווייסער, ווייטער נאכט אריין...

פארשלאָפען אין דעם שאָטען פון די גראטעם ליגט
ער שטום: און בלויז דער שעפּסען־קאָפּ זיך וויגט און וויגט,
דער הויקערדיגער שאָטען זיינער דרימעלט איהם ביים זייט,
די נעלבליך ברוינע אויגען קוקען ערגעץ אין דער ווייט,
ערגעץ אין דער ווייט...

די מאַלפּע

(פאַרוואַגעלטע נשמות)

זי זיצט אין שאָטען פון דער נאַכט
אַן איינגעהויקערטע און וואַכט.
ניט ווייט פון רוישענדען פאָנטאַן,
אין גאָרטען, שלאָפט איהר אָרגען־מאַן.

דער אָרימער א מידער ליגט
פון רוישענדען פאָנטאַן פאַרוויגט,
נאָר איהר האָט אין דער שטילער נאַכט
דאָס רוישען אומעטיג געמאַכט.

און שטיל אין ווייכען שטערען־ליכט
באַטראַכט זי זיין פאַרשוואַרצט געזיכט.
דאָס פּנים וויסט מיט שטויב באַדעקט
רחמנות אין איהר הארצען וועקט:

דער אָרגען קלינגט דעם גאַנצען טאָג
מיט לידער הייזעריג פון קלאָג.
און הינטער זיי לאַכט ווילד די גאַס
און וואַרפט נדבות צו מיט שפּאַס.

פון פענסטער שליידערט ווער אַראָפּ
זי שווערען קופּער־שטיק אין קאָפּ.
אין הויז פון גביר שלאָפט גראָד דאָס קינד
איז רייצט דער דינער אָן די הינד...

צוביטערט שפּילט ער דאַן און שפּילט
און ציהט צו זיך די קייט און שילט;
פאַרשפּיצט אין אויג די שנאה גלאַנצט.
עס לאַכט די גאַס און זי — זי טאַנצט...

איצט שלאָפט דער מידער אָרגען־מאַן.
צוקאָפּענס מורמעלט דער פאַנטאַן
און אין די בוימער זיפצט דער ווינד —
און זי איז מוחל איהם די זינד...

דער עלעפאַנט

(אין זאָאָלאָגישען גאָרטען)

די זעלבע האַנד, וואָס האָט אויס ריינעם גאָלד געמײַקט די ביהן,
האָט אויסגעקלאַפּט פון קאַלטען בליי די העסליך־גרויע שפּין;
די זעלבע האַנד, וואָס האָט דעם וואָרעם אין דער ערד געמאַכט;
געצונדען האָט די קלאָרע שטערען אין דער בלויער נאַכט;
די זעלבע האַנד, וואָס האָט די מילב געמאַכט — די זעלבע האַנד
האָט אויסגעהאַקט פון הארטען גראַניט־שטיין דעם עלעפאַנט.

די זעלבע האַנד האָט איהם צום פוס די קורצע קייט געשמידט
און צוגעצעהלט אויף יעדען טאָג איהם פונקט אזוי פיעל טריט,
אזוי פיעל איילען ערד ארום — אזוי פיעל און ניט מעהר:
דען וואַנדערען מיט פיס געמאַכט אוים הארטען שטיין
איז שווער,

גאָטס ווילען איז אזוי!...

און ס'הוידעט זיך דער שווערער קאָפּ און שאָקעלט, שאָקעלט צו:
א, ניט נור זיינען שווער די פיס, נאָר שווער איז אויך די רוה.
דען יענע האַנד, וואָס האָט פון שטיין דאָס ווערק
ארויסגעבראַכט,
האָט פאַר דעמזעלבען ווערק א האַרץ פון אוונד־שיין געמאַכט...

די האַנד, וואָס האָט פון הארטען גרויען פעלז זיין יעדען גליעד
ארויסגעהאַקט, איז קלאַפּענדיג אָן פעלז געוואָרען מיעד.
א רגע האָט די מיעדע מייסטער־האַנד זיך אָפּגעשטעלט:
דאָס שווערע ווערק איז פאַרטיג שוין, ניט מעהר
א האַרץ נאָך פעהלט.
אנטקעגען האָט דער מערב זיך געזוימט מיט ערב־נאַכט.
דער מיעדער מייסטער פון דער מיעדער האַנד
האָט זיך פאַרטראַכט — —
פון רויטען זונען־אונטערגאַנג האָט ער דאָס האַרץ געמאַכט...

און ווען עס לעשען זיך פון טאָג די לעצטע פלאַמען אויס,
גערילט אין שאָטענס הויבט זיך אויף דאָס האַרץ
און קוקט ארויס
פון צווישען פייכטע וויהעס אין דער בלויקייט פון דער נאכט...
די האַנד, וואָס האָט פון האַרטען מעלז דאָס ווערק
ארויסגעבראַכט;
די זעלבע האַנד האָט אויס דעם אָווענד־שיין
דאָס האַרץ געמאַכט...

א טיעפע בענקעניש געהט אויף און זוימט די אויגען שוואַרץ.
פון אויס דער שטיינערדיגער ברוסט זיך רייסט
געקלעמט דאָס האַרץ:
דאָרט גרגעץ אין דער ווייסער וועלט פארשטריקט
אין אָווענד ליכט,
דער ווילדער „דזשאַנגל״ צאַפּעלט זיך אין צווייגען־נעץ געדיכט.
און פעלזען הויבען זיך ארויס, ווי כוואַליעס אויף דעם ים
און הוידען זיך און וויגען זיך אין רויטען אָווענד־פלאַם.
און פאַלמען, ריעזען, בויגען זיך צום גאָלד'נעם זונען־שיין
און פלעכטען מיט די צווייגען אין די שטראַהלען זיך אריין...

איהם דאַכט: ער הערט־וואו אין דער נאכט זיין שטאַם
א פרייער ציהט,
עס קרעכצען צווייגען רוישענדיג, עס פאַלען שטילע טריט
און פול און פולער ווערט די פייכטע לופט מיט טראַמפּלעריי —
ווי פלינק און גרינג עס וואַנדערען די פיס וואָס זיינען פריי!...

די זעלבע האַנד, וואָס פיהרט דאָרט אין דער נאכט
די פרייע טריט,
די זעלבע האַנד האָט איהם צום פוס די קורצע קייט געשמידט
און צוגעמאָסטען איהם אזוי פיעל שטח און ניט מעהר...
מיט קייטען אייזערנע אויף פיס פון שטיין —
איז וואַנדערען שווער!...

דער הירש

(אין זאַלאַנישען גאַרטען)

די זון פאַרגעהט. עס רויטעלט זיך דאָס ליכטיג־בלויע וואַסער.
דער אווענד־שטערען צינדט זיך אָן אין ווייטען רוים א בלאַסער.
ער שטעהט ביים שטילען ברעג פון בלויען טייך
דעם קאָפּ געבויגען,
דאָס וואַסער וויגט און רונצעלט זיך אין זיינע ברוינע אויגען.

פון בראַנזיג־ברוינעם הערנער־קרוין, אין אווענד־ליכט אין העלען,
ווי קרעלען רויטע פאַלט דער טוי אַרונטער אין די וועלען.
דאָס ווינטעל ציהט. די ברעגען שטיל מיט ראָזען שוים
זיך שוימען —
ער שטעהט ביים ברעג פון וואַסער מיעד. די ברוינע אויגען
טרוימען:—

סוף־זומער נאַכט. דער הימעל בלוי מיט שטערען העל באהאנגען.
עס שלאָפט דער וואַלד. עס רוישען וואו נאָך קוקרוזע־זאַנגען.
און אין די בערג א וואַסער־קוואַל זיך קייקעלט איבער שטיינער.
און נעבען איהם זיין הירשין־ליעב... די נאַכט...
און ווייטער קיינער

און נעבען איהם זיין הירשין־יונג — די נאַכט
איז שטיל געשוואומען
פון מזרח מיט דער זון צוגלייך דער יעגער איז געקומען —

— — — — — — — — — — — — — — — —

די זון פאַרגעהט און שאָטענס ברוין זיך אויף דעם זאַמד
דעם געלען,
די הערנער, צווייגען טונקעל־גרוי זיך אויף די בלויע וועלען...

דער אדלער

(אין זאאלאגישען גארטען)

ער שפּרייט די גרויסע פליגלען אויס
און בליקט מיט שטאָלץ פון שטייג ארויס.
דער מאָרגען־שטערען שימערט ווייט
און לעשט זיך אין דעם בלויען רוים.
און גאָלדיג־ראָז אין מזרח־זייט
גערט אויף די זון.

און לייטער שטראהלט צו איהם אריין
אין אויג דער גאָלד׳נער מזרח־שיין.
פאר׳כשוף׳ט נאָך פון לעצטען טרוים,
וואָס האָט זיין פריהלינגס־נאכט באגלייט,
דערהויבט ער זיך צום פרייען רוים
און שוועבט און שוועבט...

ער וויגט, אין חלום, זיך, און וויגט
אין ברייטען רוים און אונטען ליגט
צעגאָסען בלוי דער פרייער ים,
די ווילדע מדבר קופּער־ברוין.
און ער איז פריי קיין ברעג, קיין צאם,
קיין גרעניץ נים.

און ברייט און ברייטער שטרעקט ער אויס
די פליגלען זיינע שטארק און גרויס.
און שטאָלץ דעם קעניגליכען קאָפּ
צום הויכען הימעל הויבט ער אויף — —
און שלאָגט זיך אָן די גראטעס אָפּ.
דער חלום שטארבט.

ליעדער פון קאמפף און האפנונג

פאַסטוך, פאַסטוך, בלאָז דיין האָרן

פאסטוך, פאסטוך, בלאָז דיין האָרן !
זעה, ווי כמארנע ס'איז געוואָרען.
הער נאָר, ווי די ווינדען בלאָזען
ס'וועט זיך באלד א מבול לאָזען
גיכער, נו, א סוף.
זאמעל אויף די שאָף !

פון די דונערען און בליצען,
דיינע שאָף ווי וועסטו שיצען ?
וואו וועסטו זיך אויסבאהאלטען
פאר דעם שטורעם ווינד דעם קאלטען ?
גיכער שוין, א סוף.
זאמעל אויף די שאָף !

טאָמער וועט דיך אויף די וועגען,
וואו פארכאפען נאָך דער רעגען,
זאָלסטו גאר ניט איבערקלייבען,
כאפ דעם שטעקען, הויב אָן טרייבען !
גיכער נו, א סוף.
דאָ שוין אלע שאָף ?

אלע שאָף שוין, פאסטוך ליעבער ?
צעהל פון דעסטוועגען זיי איבער.
צעהל די גרויסע, צעהל די קליינע,
איבערבלייבען זאל קיין איינע.
גיכער נו, א סוף.
ריהר זיך מיט די שאָף !

וועט א שאָף דיר חולה ווערען
זאָלסטו פאסטוך לאנג ניט קלעהרען.
טראַכט ניט, זאָרג ניט, זוך קיין עצות,
נעהם די שאף אויף דיינע פּלייצעס,
און אן עק, א סוף.
ווייטער מיט די שאָף!

פאסטוך, פאסטוך, בלאָז דיין האָרן
ווי דער שטורם אין זיין צאָרן,
בלאָז נאָך שטארקער, בלאָז נאָך העכער! —
קוק מען זעהט שוין אָן די דעכער...
באלד איז שוין א סוף!
טרייב אריין די שאָף...

א ווארנונג

זעהט ! דער שטורעם־פויגעל פלאטערט,
טראגט זיך מיעד און איינגעמאטערט:
לאנג אודאי אז ער פליהט שוין,
פליהט און האט זיך איינגעמידט שוין.

ס'קומט א בלינדע נאכט, צוגעהן.
שטורעם־ווינטען וועלען וועהען.
דונערס, ווילדע, וועלען קנאלען.
גרויע רעגענס וועלען פאלען: —

א ו מ ע ט ו ם א ו י ף א ל ע ו ו ע ג ע ן
זאלט איהר פייערען צעלעגען:
זאלען די וואס בלאנזשען, זעהן
אינדערפינסטער, ווי צו געהן.

אויף די בערג ארום די ים'ען
זאלט איהר צינדען רויטע פלאמען:
פון טומאנען אנגעגריפען
ראנגלען מיט דעם ווינט זיך שיפען...

שלאפען זאל זיך קיינער לעגען: —
וואנד'רער בלאנזשען אויף די וועגען !
זיצט און וואכט און היט די פלאמען: —
שיפען בלאנזשען אויף די ים'ען !

האלט איהר איבער נאכט דאס פייער —
קומט א העלער טאג א נייער !

מיר שמיעדען דעם פרייהייטס־פארבאנד

עס אָטהעמט דער בלאָז־זאק אנטקעגען די פלאמען,
עס שלאָגען די האמערס אָן גלוט־רויטען שטאָל,
עס שפריצען און טונקען זיך גאָלדיג די פונקען
אין אויגען פון ריינער התלהבות באטרונקען
און איבער דעם פייער קלינגט מעכטיג א קול:
ציה שטארקער די מוסקלען,
הויב פלינקער די האנד,
דיין האמער זאָל הילכיגער קלינגען:
מעהר רינגען, מעהר רינגען,
מעהר שטאָלענע רינגען !
מיר שמיעדען, מיר שמיעדען דעם פרייהייטס־פארבאנד !

עס וויעגט זיך דער האמער אין קלאנגען פון זילבער,
עס גליהען די רינגען אין גאָלדענעם שטויב,
עס מישט דער געזאנג זיך צונויף מיט די פלאמען,
עס פלעכט זיך די קראפט מיט דער ליעבע צוזאמען, —
דער שטאָלץ פון אן אָדלער, דאס הארץ פון א טויב: —
עס גליהען די מוסקולען,
עס ציטערט די האנד:
דער האמער זאָל הילכיגער קלינגען:
מעהר רינגען, מעהר רינגען,
מעהר שטאָלענע רינגען !
מיר שמיעדען, מיר שמיעדען דעם פרייהייטס־פארבאנד !

מיר שמיעדען דעם גלויבען, מיר שמיעדען די פרייהייט,
מיר שמיעדען א ליכטיגען, נייעם פארלאנג.
מיר שמיעדען פון הערצער, פון הארצער געטרייע,
אן אייביגען פריעדען פאר דורות פאר פרייע.

א שטאָלצען אַ נייעם אָז־ישיר־געזאנג.
עס גליהען די מוסקולען,
עס פיעבערט די האנד:
דער האמער זאָל הילכיגער קלינגען !
מעהר ריגנען, מעהר רינגען,
מעהר שטאָלענע רינגען.
מיר שמיעדען, מיר שמיעדען דעם פרייהייטס־פארבאנד !

פילגרים־ליעד

געבענשט זאָל זיין די האנד וואָס האָט
אין כמארנע אָסיען־טעג
דעם שעהנעם יונגען בוים געפלאַנצט
ביים זייט פון וואנדער־וועג.

געבענשט זאָל יענער זיין וואָס האָט
אין פלאנצען זיך געמיהט
און פלאנצענדיג אין דמיון שוין
געזעהן ווי שעהן ער בליהט.

ווי שעהן עס בליהט דער בוים, ווי פריי
דער פויגעל טרילט זיין ליעד
און איך — אין קיהלען שאָטען רוה
פון לאנגען וואָגלען מיעד.

אין גרינעם שאָטען רוה איך אָפּ
און בענש די זיסע שעה
ווען נאָך א וואנדערער, ווי איך
וועט שפּעטער רוהען דאָ.

דעם קאָפּ געבויגען צו די קניע
דעם שטעקען אין דער האנד.
און חלום׳ען, מיט אויגען צו
פון זיין געליעבטען לאנד.

פון בלויע, קלאָהרע שטערען נעכט
פון זון־געגילטע טעג —
געבענשט זאָל זיין די בוים וואָס בליהט
ביים זייט פון וואנדער־וועג...

פיאָנערען

ער האָט אין דער מדבר אנידערגעשטעלט
פון שניי־ווייסען לייווענט א שניי־ווייס געצעלט.
געזעצט זיך אין טיר און געהיט ער, געהיט;
געזוכט מיט זיין אויער א רוישען פון טריט:
„א חבר דארף קומען. און ביידע בייגאנד,
דערמונטערטע, וועלען מיר ציהען צום לאנד.
מיין חבר, ער בלאָנזשעט. דאָך געהט ער, — ער געהט!
דער ווינד האָט דעם שפור פון מיין פוס־טראָט פארוועהט...״

„דאָך געהט ער דער מיעדער. ער געהט און ער קומט! —
דער ווינד קעהרט דעם זאמד־שטויב. דער מדבר־לייב ברומט...״

*   *   *

א מדבר א גרויע צעשפרייט פאר זיין טיר.
פון אויבען — א הימעל מיט שטערען אָהן שיעור: —
„געצונדען האָט גאָט זיינע גאָלדענע ליכט
כדי איך זאָל זעהן מיין חבר׳ס געזיכט! —
אָט, בלייכט דאָרט זיין פנים!״ — ער שרעקט אויס
זיין האנט —
עס ווייזט זיך א שארבען, א ווייסער אין זאמד...

*   *   *

א מדבר א ברוינע. א גלוט־רויטער שטראל:
עס פלאקערט דער טאָג אויף, און — טרוקען ז׳דער קוואל: —
„פארשלאָסען האָט גאָט אויף א רגע איהם נאָר,
באלד שליסט ער איהם אויף און געלייטערט און קלאָר
וועט מורמלענדיג פליסען דער קוואל פאר זיין טיר;
וועט קוועלען נאָך קיהלער, נאָך פרישער ווי פריהר...

דער גומען צעטרוקענט. די ליפען פארברענט,
די אויגען פארשטיינערט צום הימעל געווענדט: —
„ער־־ וואנד־ערט, מיין ח־ב־ר־־־ ער געהט דארט, ער קומ־ט־ט"
העט ווייט אין דער מדבר דער מדבר־לייב ברומט.

* * *

ווער האט אין דער מדבר אנידערגעשטעלט,
ניט ווייט פון זיין אש־גרויען צעלט א געצעלט?
— דער חבר, דער וואנד'רער! דארט זיצט ער און היט,
און זוכט מיט דעם אויער א רוישען פון טריט: —

„א חבר דארף קומען ..."

דער יוגענד־מאַרש

מיר זינגען אינאיינעם, אין ברען פון התלהבות,
דאָס ליעד פון בטחון און פרייד,
מיר טראָגען דעם גאָלדענעם מזרח אנטקעגנען
דאָס לעבען, פון יוגענד באַגלייט.

זאָל הילכען, זאָל שאַלען דאָס פריידיגע טראַמפּלען
פון יונגע, פון קרעפטיגע טריט.
דער ליכטיגער אמת גענהט פאַראויס אין וועג אונז,
דער ווילען, מאַרשירט מיט אונז מיט!

און נעהמט זיך וואַר וואַקלען... הויבט אָן צו באַקלאַגען
די יונגע פאַרלוירענע טעג;
נעהמט שרעקעדיג פרעגען: „ווי לאַנג וועט נאָך נעהמען?"
דעם לאָזען מיר איבער אין וועג.

די יוגענד זי וויל פון קיין ספקות ניט וויסען,
און פרעמד איז איהר יאוש און שרעק.
דער גלויבען בעפליגעלט די יונגע נשמות
און טראָגט זיי אין שטורעם אוועק...

עס רופט אונז די פרייהייט מיט טויזענד טרומפּייטען:
צום מזרח, צו ליכטיגער פרייד! —
מיט מוט אין די אויגען מאַרשירט זי, די יוגענד,
פון גלויבען און ווילען באַגלייט...

צו דיינע פים, ירושלים

איך קום פון ווייסטען לאנגען וואַנגל־וועג,
די פיס אין ליים. אין מיסט די קליידער איינגעריכט
און פינסטער, ווי די נאַכט מיין גלות׳דיג געזיכט.

ביי דיינע פיס האָ, לאָז מיין מידען קאָפּ אין רוח.
מיט מיינע ליפּען אויף דיין קליידער־זוים, די אויגען
מאך איך צו.
א רגע וויל איך האלטען הינטער מיינע ציטערדיגע וויעס בלויז
די פריידען־טרערען מיינע, איידער ס׳הארץ מיינס
לאָזט זיי לויז.
פון דיינע בערג, ירושלים, זאָל מיין פריידיג־פרייער
טרערען־קוואַל
צוגיסען זיך אין זונען־שיין — אַ גאָלדנער וואסער־פאַל...

דאָס איז מיין פרייד, מיין פרייד!
און זעהען זאָל די גאנצע וועלט און מיר מקנא זיין
מיין גליק, וואָס גיסט זיך פריי ביי דיר אין זונען שיין.

צו קען א ליעד געבוירען ווערען איצט?
צו קען פאר מיר ווער שמיעדען א געזאנג,
וואָס זאָל אין רינגען פאסען מיר מיין אויסגע׳חלום׳טען
פארלאנג,
מיין ליכטיגען בעגעהר, וואָס איך האָב דורך דער
שטורעמדיגסטער נאכט
אין מיין צוריכגענעם געמיטח געטראגען און צו דיר
איהם איצט געבראכט? —

ניין, ניין! הויב אויף דיין קאָפּ, ירושלים, און זעה:
אַן אָדלער לאָזט זיך פון די וואָלקען טיעף אין טהאָל אראָפּ, —
ער הויבט זיך אויף! אין זיינע נעגעל צאפּעלט זיך
א בלוטענדיגער קאָפּ!
דאָך זעה, דאָס אויג אין קאָפּ שטראהלט פרייד —
א שטראהל פון גאָלד זיין יעדער־בליק!
וואָס מיינט עס, מוטער מיינע, זאָג! —

„דאָס איז דיין ברודער׳ס קאָפּ, וואָס איז געפאַלען
פאַר דיין גליק.
איעדער טראָפּען בלוט, וואָס טריפט אויף מיינע בערג אראָפּ
פון ברודער׳ס בלוטענדיגען קאָפּ —
א ברכה איז, א זיסע טרויב, א רויטע רויז,
א צעדער פאַר דיין נאָך ניט אויפגעבויטען הויז!״

„און ווען דו וועסט די טרויבען דיינע זאמלען אויף די בערג,
און אין די קעלטער טרעטען זיי און דורשטיג טרינקען זיך
דיין וויין,
און זינגען א באַרוישטער — וועמעס ליעד וועט דאָס דען זיין?

„און ווען אין הייסע טעג, די קינדער דיינע וועלען שטיל
אין שאָטען פון די צעדערן פירען זייער קינדער־שפּיעל —
דער קיהלער שאָטען אין מיין הייסען זונען־שיין —
וועמעס, וועמעס וועט ער זיין?!

„און ווען דיין ליעבסטע וועט איהר שעהנעם קאָפּ, פאַרצירט
מיט שמעקעדיגע רויזען רויט פון צווישען גרינעם מירט,
קאָקעטיש לעגען אויף דיין העלדיש־הויכער ברוסט.
און אין דיין הארצען אויפבליהען וועט דיין הייסע מענער־לוסט,
און קושען וועסטו איהרע ליפּען—זיסער פיעל נאָך פון דיין וויין
וועמעס, וועמעס קושען וועלען דאָס דען זיין? —

„דיין ברודער׳ס ברכה! —
קוק זיך איין:
דאָרט שוועבט דער אָדלער הויך און לאָזט זיך אויף
די מזרח בערג אראָפּ —
די זון געהט אויף — דאָס איז דיין ברודער׳ס קאָפּ!
א יעדער זונען־שטראַהל, — דיין ברודער׳ס בליק: —
דער קאָפּ, וואָס איז געפאַלען פאַר דיין פרייד און גליק.״

צעשראָקענקייט

צוגעמאכט די לאָדען,
זעה איך ניט די כמאַרעס
זעה איך בלויז די בליצען
דורך די לאָדען־שפּאַרעס.

גראָב איך אין דעם קישען
איין די גרויסע אויגען.
זעה איך ניט די בליצען — —
בלויז דעם רעגען־בויגען...

* * *

פון דעם פעלזען־בארג,
טיעף אראפ אין טאָל
שלענגעלט זיך מיין וועג,
און דער וועג איז שמאָל...

שטעלט א צאם אין וועג
מיר אוועק דער נאר —
טויזענד ברכות איהם, —
בענש איהם, גאָט, דערפאר!

בענש דעם דומען קאָפּ,
בענש זיין שטארקען צאם: —
פון א וואסער־קוואל
ווערט א קליינער ים...

דער בעל תשובה

שווערער דריק צו ד׳רערד דעם אקער,
וועו עס טריפט דער שוויים פון פנים
ארבייט זיך א סך געשמאקער.

זאָל דער שוויים געדיכטער פאַלן . . .
מאָרגן, ווען די זון וועט אויפגעהן
וועלן גאָלדיג־ראָזע שטראַלן,

מיט די טראָפּען טוי צוזאַמען,
אויך דיין שוויים פון פנים טרינקען
און זיך גרוים פאַנאַנדערפלאַמען.

און די ערד וועט שווארץ זיך שפּאַלטען,
און דו וועסט די זאָמען־קערנער
אין רשות פון גאָט באַהאַלטען.

גאָט וועט שפּעטער שיקען רעגען;
ביידע הענט אויף דיר פארשפּרייטען
און פארדאָפּלען דיין פארמעגען.

ווען דער זומער נעהמט זיך לעשען
און דיין סערפּ איז גרייט צום שניידען
און דיין דרעשער גרייט צום דרעשען —

וועט א ברודער דיינער קומען
און וועט פרעגען אהן אן אטהעם:
„ווי האט זיך דאָס אלץ גענומען ? !״

ביטער וועסטו אין זיך לאַכען: —
„דרהיים די גאַנצע צייט געזעסען
און ער קומט נאָך חוזק מאַכען!״

נאָר, ווען דו וועסט זיך פארקוקען
וועט ער אויף די קניען פאלען
און זיך בויגען און זיך בוקען.

און די ברוינע, שווערע זאנגען
וועלען רוישען: „דיין חרטה
איז צו גאט ארויפגעגאנגען;

איז אין הימעל אנגעקומען.
גאט האָט אין דיין הארץ געדרונגען
און דיין תפלה — אנגענומען!"

די גוטע שעה

טאָמער איז זי נאָך ניטאָ,
די געבענשטע גוטע שעה —
ווערט זי קומען, קומען נאָך.
ווארום קומען מוז זי דאָך.

נעכטען האָב איך זי דערוואַרט:
ניט געקומען, אָפּגענאַרט!
ווארט איך היינט נאָך. ווארט און היט.
טאָמער אבער קומט זי ניט? —

ווארט איך מאָרגען, ווארט איך נאָך:
ווארום קומען מוז זי דאָך;
ווארט איך העט ביז האַלבער נאכט,
ווארט מיט טירען אויפגעמאכט,

צינד אָן נאָך און נאָך א ליכט —
קומען קען זי אומגעריכט —
נעמט צום לעצטען ליכט א סוף,
איבערוועלטיגט מיך דער שלאָף —

בלייבט מיין אלטער זייגער דאָ.
שלאָגט אָהן מיר די גוטע שעה;
שלאָגט זי שפּעטער, העט הערנאָך...
קומען אָבער — ווערט זי דאָך.

דער קוואל

עס שטראָמט דער וואסער־קוואל ארויס
פון צווישען פעלזען־שפּאלטען.
און ריזעלט דורך דעם שטילען טהאָל
אין טיעפען גראָז באהאלטען.

א גאָט, וואוהין, זאג, פיהרסטו מיך ?
וואוהין ווערסטו מיך ברענגען ?
פארשיקסטו אין דער מדבר מיך
דער זאמד זאל מיך פארשלינגען ? !

צו ווילסטו מיך צום וויטען ים,
צום שטורמישען דערפיהרען ?
און אין זיין פינסטערען תהום,
א, גאָט! מיך דאָרט פארלירען ? !

אין אטהעמען פון לינדען ווינד
רעדט גאָט צום שטראָם, צום שטילען:
„עס ציהען אלע וועגען גלייך
און געהען נאָך מיין ווילען...״

„דער וועג איז לאנג.. און ביז דו ווערסט
אין טיעפען ים פארזינקען,
וועט טויזענד מאָל די סטאדע נאָך
אין פעלד דיין וואסער טרינקען״.

און אין דער מדבר, — מיעד, פארשמאכט, —
דער וואנדערער, דער בלאסער,
מיט ליפּען שווארץ, פון דורשט פארברענט,
וועט בענשען דיר דיין וואסער...

* * *

עס קוועלט דער וואסער־שטראָם ארויס
פון צווישען פעלזען־שפּאלטען,
און מורמעלט פ ר ע ה ל י ך דורך דעם טהאָל
אין טיעפען גראז באהאלטען...

דער רויטער שראַם

דער רויטער תהום

מיר חלום׳ט: איך שטעה אויף א ריזיגען בארג
און בליק אין א פינסטערען אפגרונד אראפ.
עס פליעגלען די אדלערס מיר איבער מיין קאפ
עס גליטשען די כמארעס זיך הינטער מיין קארק
און טראגען זיך ערגעץ אין חושך אוועק.
שטאק־נאכט... עס באפאלט מיך א טויטליכע שרעק:

„וואס האסטו, א, גאט, מיך אהערצו געבראכט;
געלאזט מיך אליין צווישען וואלקען און נאכט?!
און אונטען הער, אונטען אין חושך אין קאלטען
מיין פינסטערען אפגרונד האסטו דארט באהאלטען;
א טויטען תהום פול מיט שפיציגע שטיינער,
מיט דערנער, מיט ווילדע, מיט קנאכען און ביינער,
מיט פעסטיגע זומפען, מיט וויסטע, וואס ווירצען
ארויס פון דעם חושך מיט גיפטיגע ריחות — — —
אה, ווען וועט דיין האנד מיך אין אפגרונד שוין שטירצען?"

פון חושך פון שווערען האט רויט זיך אנטפלעקט
א האנד, און דאס פנים מיר איבערגעדעקט
א רגע... און דאן איז די האנד וואו פארשוואונדען — — —
מיין הארץ איז צעפליקט צו די פיס מיר געלעגען
און ס׳האבען, ווי פייער־ראקעטען, די וואונדען
פון הארצען צום פעך־שווארצען הימעל געשאסען
און רונד זיך אין פלאמיגע בויגענס געגאסען
אריבער מיין קאפ און צום אפגרונד געפלאסען — — —

אין פלאם פון מיין בלוט האב איך איצט ערשט דערזעהן
דעם אפגרונד... און האב מיט פארשטיקטע געשרייען
מיין קאפ אין די הענד, ווי אן אבל פארבארגען
דער פחד, אזוי ווי מיט שטאלענע נעגעל
אין האלז האט דאס גרילציגע קול מיינס פארווארגען:

„נעהם צו דיינע הענד און מאך אויף דיינע אויגען!" —

האָט גרימיג פון חושך א קול זיך געצויגען —
„דען אַלעס, וואָס איך האָב געוואָלט דיר אַנטפּלעקען,
דער בלוט ים וואָס שטראָמט פון דיין האַרץ זאָל פאַרדעקען! —
צי ווילסטו איך זאָל פאַר דיר מאָלען די שרעקען?
דיר מאָלען אין שטריכען, אין שווארצע, די בילדער;
דעם שדים־קאַשמאַר פון גיהנום נאָך ווילדער?
דיר מאָלען דעם שרעקליכען אפּגרונד אין בילדער?!...

„די שרעקען די שווארצע פון אַפּגרונד פון טויטען,
זיי זעהען נאָך בלט׳ער אָן זיך אויף רויטען:
מיין קאַנווע — דאָס פלאַמיגע בלוט פון דיין האַרצען.
מיין פאַרב אַלע גרוילען פון אַפּגרונד פון שווארצען...
דעם בייזען גיהנום אין אַלע געשטאַלטען,
וואָס איך האָב באַגראָבען געוואָלט, אין דעם קאַלטען
און טויטען תהום און אויף אייביג דאָרט האַלטען
פון דיינע פערגלעזערטע אויגען באַהאַלטען, —
וועל איך פאַר דיר מאָלען אין אַלע געשטאַלטען!"

„דאַן זאָלסטו דיין קאָפּ, דו, פאַרשאָלטענער, בויגען!
אַרויסרייסען וועל איך ביי דיר דיינע אויגען —
דען אויגען, וואָס ווערען פון קאָפּ אויסגעריסען,
די וועלען אוים שרעק זיך שוין קיינמאָל ניט שליסען.
און דאָס, וואָס איך וועל דיר באַלד מאָלען, זיי וויסען!
קען זעהען א בלינדער, קען זעהען א בלינדער! —
דאַן — לאָז כ׳וועל דיין האַלז דיר פון ושט באַפרייען —
א האַלז אָהן א ושט וועט קיינמאָל ניט שרייען —
כי־כי־י־י..."—האָט דאָס קול אויף א קוויטש זיך פאַרצויגען—
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

פאַרציטערט האָב איך דאַן מיין קאָפּ אַנגעבויגען:
„נעהם רייס פון דעם קאָפּ מיר אַרוים מיינע אויגען!
נעם רייס מיר אַרוים מיינע אויגען!"

פאַרבאָרגען פון אונטער א רויך־ברוינעם נעבעל
האָט ו ו י ד ע ר די חיה׳שע האַנד זיך באַוויזען: —
די פינגער אין בלוט און די נעגעל אין שוועבעל:

„אַט באַלד און דו זאָלסט דעם גיהנום שוין זעהען!"

— — — — — — — — — — — — — — —

איך האָב פון מיין שלומער ערוואכט מיט געשרייען...
מיין קישען, פארנעצט איז געוועזען פון טרערען.
אין פענסטער האָט בלייך קוים געשימערט א שטערען...

פון א בריעף

(א זעלנער צו זיין מאמען)

גערעגענט האט א גאנצע וואך,
גערעגענט און עס רעגענט נאך,
די טראפען גרוי און שווער ווי שרויט
זיי פאלען און — דאס פעלד איז רויט...
אוי מאמע, מאמע, מאמעניו!
אז וואויל איז דעם וואס איז שוין טויט.

דאך, מיך געטראפען האט א גליק:
מען נעהמט מיך ניט אין שלאכט צוריק,
איך בין א העלד... נאר דאך, וואס טויג
א העלד, וואס האט אן איינציג אויג?
נאר, וואס דיין ליעב און גליקליך קינד
קען זעהען, טייערסטע, אצינד?! —
אוי מאמע, מאמע, מאמעניו!
ווען איך וואלט זיין אינגאנצען בלינד.

די שווערע וואלקען פויזען שווארץ,
דער קאפ טהוט וועה, עס קלעמט דאס הארץ...
מיין יונגע נאנע זאגט ס'איז נאכט;
זי האט מיין בעט צורעכטגעמאכט;
איהר האנד צום קאפ מיר צוגעדריקט,
מיט מיטלייד מיר אין אויג געבליקט:
„שוין צייט צו שלאפען... גוטע נאכט!"
איך האב משונה זיך צולאכט:
איין אויג פארמאכען און ניט מעהר...
עס נעהמט ניט לאנג און ס'איז ניט שווער...
אוי מאמע, מאמע, מאמעניו!
דאס איינע אויג האט אויך א טרער...

איך האָב דאָס איינע אויג פֿאַרמאַכט
און האָב פֿון ד י ר און א י ה ר געטראַכט:
ווּעסט וויינען ווען דו וועסט מיך זעהן;
וועסט מיט דיין בלינדען זוהן זיך פֿרעהען...
נאָר זי, — וועט לאָזען שטיל אַ טרער
און שוין צו מיר ניט קומען מעהר.
אוי מאַמע, מאַמע, מאַמעניו!
אָהן איהר צו לעבען — וועה, ווי שווער!...

דער ערשטער שנעע

(אויס די בריעף פון א זעלנער)

הייגט האָט דאָס ערשטע מאָל געשנעעט
און איך האָב זיך אזוי געפרעהט,
אזוי געפרעהט!

אין הארץ האָט עפּעס זיך דערוועקט: —
די ערד וועט ווערען וויים באדעקט.
און ער, וואָס ליגט דאָרט אויסגעשטרעקט,
די שטארע אויגען אָנגעשטעלט
אויף אונזער כמארנער, קאלטער וועלט,
וועט פיהלען איצט, ווי פון דער הויך
דער ערשטער שנעע פאלט גרינג און ווייך
און צערטעלט איהם די באקען שטיל,
און קושט די בלויע ליפּען קיהל,
און פלאַטערט פייכט אין אויג אריין
און דעקט פאמעלעכעל איהם איין:
עס שלאָפט דער העלד. שאַ... שטיל זאָל זיין!
שאַ... שטיל זאָל זיין!

עס האָט געשנעעט, עס האָט געשנעעט!
נאָר וועה, ווי גרינג דער שנעע צערגיהט,
ווי גיך דער ערשטער שנעע צערגעהט!
און איך האָב זיך אזוי געפרעהט,
אזוי געפרעהט!...

איצט שפּרייט זיך ווידער ארום מיר
דאָס פעלד, דאָס וויסטע, פונקט ווי פריהער.
און ער, די צייהן צונויפגעדריקט
צום כמארנעם הימעל פינסטער בליקט

און איוף די באקען קאלט און גרוי
צעגעהט דער שנעע אין טראָפּען טוי...
א פרעמדער, מאמע, וואָלט געמיינט
אז ער, וואָס ליגט פון קעלט פאַרשטיינט,
האָט זיך אליין נאָר־וואָס באוויינט,
און ווייך וואָלט ער דעם העלד געטרייסט.
נאָר מאמע, מאמעניו, וואָס ווייסט
דער פרעמדער דאָרט, וואָס שטארבען הייסט?!
ווי קען דער פרעמדער דאָס פארשטעהן,
אז ער אליין האָט ניט געזעהן
גאָט'ס ליכט אין קנוילען רויך פארגעהן!
ווי קען דער פרעמדער דאָס פארשטעהן!?

בלויז יענער וועלכער חשך'ט דאָ
און גוסס'ט הונדערט מאָל אין שעה;
בלויז ער אליין באנעמט און ווייסט
וואָס לעבען מיינט, וואָס שטאַרבען הייסט...

א האלבע שעה האָט בלויז געשנעעט.
און איצט — א ווינד א פייכטער וועהט...
און איך האָב זיך אזוי געפרעהט,
אזוי געפרעהט!

געציטערט האָט אומזיסט מיין הארץ.
די ערד איז גרוי, דער הימעל שווארץ,
דער אוועגד קוקט אין פענסטער בלינד,
אין דרויסען יאָמערט בייז דער ווינד —
אוי ווינד איז מיר, אוי ווינד און וועה!
א ווייסער חלום, מאמעניו!... דער ערשטער שנעע...

א שלאָף־ליעד

(אויף נאָך דער מלחמה)

מאַמאַ, מאַמאַ! כ'קען ניט שלאָפען,
עפּעס האָט אין גאָס געטראָפען.
— שטילער, קינד מיינס — קוליעס קלאַפּען,
אויף די שטיינער קוליעס קלאַפּען.

שלאָף שוין, שלאָף שוין, נו!
מאַך די אויגען צו.

מאַמאַ, מאַמאַ! כ'קען ניט שלאָפען,
האָסט געלאָזט דאָס פענסטער אָפען,
וואָיעט ווער אין גאָס אצינדער?
— רוהיג קינד, דאָס וויינט א בלינדער,
אין דער פינסטער וויינט א בלינדער.

שלאָף שוין, שלאָף שוין, נו!
מאַך די אויגען צו.

מאַמאַ, מאַמאַ! כ'קען ניט שלאָפען,
ווער איז אויף דער גאָס אנטלאָפען?
עפּעס מענשען שרייען, ברומען...
—עמיץ האָט א ברויט גענומען
בלויז א ברויטעל צוגענומען...

שלאָף שוין, שלאָף שוין, נו!
מאַך די אויגען צו.

מאַמאַ, מאַמאַ! כ'קען ניט שלאָפען!
האָט מיט פּאַפּאַ'ן וואָס געטראָפען?
מאַ, וואָס שווייגסטו?... זאָג, ווער כליפּעט!?...

— ר־ו־ה־י־ג, ק־י־נ־ד! דער לאָדען סקריפּעט...
פון דעם ווינד דער לאָדען סקריפּעט...

שלאָף שוין, שלאָף שוין, נ־ו־ו־!
מאַך די אויגען צו־־ו־ו...

דאָס נייע קלאָג־ליעד

(קוואַרטעט)

דער קברן.

זשאַווערט, זשאַווערט מיר מיין רידעל
אַך, דעם קברן דאַרף היינט קיינער! —
קראָהען עסען מיינע מתים
און די וועלף — דאָס רעשטעל ביינער...

דער מטה־טרעגער.

פוילט מיין מטה, פוילט מיין מטה,
קיינער דאַרף איהר היינט ניט האָבען! —
רעגענס טובל׳ען מיינע מתים
און די נאכט וועט זיי באַגראָבען...

דער לייווענט סוחר.

מייזלעך עסען מיר מיין לייווענט.
ווער וועט היינט תכריכים נעהען? —
מתים־שאַרבענס... ס׳וועט דער ווינטער
קומען און זיי וויים פאַרשנעען...

די ליכט־פערקויפעריז.

מיינע ליכטלאַך שימלען, שימלען.
און מיין בוימאויל — ווערט פערדאַרבען:
„ווען איז יאָהרצייט?...״ קיינער וויים ניט
ווען זיי זיינען דאָרט געשטאָרבען!...

דער העלד

מעדאַלען האָט דרייַ מיר געשאָנקען דער קעניג
און האָט נאָך דערצו מיר די פרייַהייט געשאָנקען;
אַ העלד בין איך, ליעבסטע, איז דאָס דיר נאָך וועניג?

איין האַנד האָב איך מקריב געווען פאַר מיין קעניג,
די צווייטע וועט העלדיש און טרייַ דיך אומאַרמען —
און איז דיר איין אָרעם, מיין טייערסטע, וועניג?

מיין היים — פאַר דעם צינז האָט פאַרנומען דער קעניג,
דערפאַר אָבער האָט ער די לענדער פון שונא
ערְאָבערט, מיין ליעבסטע, איז דאָס דען נאָך וועניג?!

איין האַנד... דרייַ מעדאַלען... אַ העלד ביי מיין קעניג!
און יעדערער וועט דאָך אונז שענקען מיט חשק,
אַ שעהנע נדבה. איז דאָס דיר נאָך וועניג?!

1914

(א בלעטעל אוים מארס' לוח)

דארטען געהט דער אלטער יאהר,
מיט די ווייסע לאנגע האר,
מיט די שטארע אויגען
צו דער ערד געבויגען:
טריק־טראק־טראק - —
טריק־טראק־טראק — —

וואס איז אין זיין זעקעל?
ביינדעלאך א פעקעל;
ביינדעלאך און קנאכען,
הערצעלאך צובראכען:
טריק־טראק־טראק — —
טריק־טראק־טראק — —

וו'הין־זשע געהט דער אלטער,
אין דער נאכט דער קאלטער,
מיט דעם זעקעל ביינער?
וו'הין? — דאס ווייס ניט קיינער:
טריק־טראק־טראק — —
טריק־טראק־טראק — —

תרע״ח

איהר, וואָס שטעהט מיט נאַסע אויגען
צו דער ערד דעם קאָפּ געבויגען,
און דאָס הארץ פון צער פארביטערט,
ווי א בלאַט אין אָסיען ציטערט
פאר דעם נייעם גזר פון הימעל: —
לשנה טובה!

איהר, וואָס וואגעלט מיעד, צעבראכען —
ווייט פון דר'היים און אָהן בטחון —
איבער וויסטע מדבר־וועגען,
אויסגעווייקט פון קאַלטען רעגען
און איהר קענט קיין רוה געפינען: —
לשנה טובה!

איהר, אין וויסטען פעלד אין רויטען...
וואו עס האַגלען טויזענד טויטען,
וואו מיט יעדער שעה פארגעהען
טויזענד לעבענס, טויזענד וועהען,
טויזענדע בּיינקענדע נשמות: —
לשנה טובה!

פרעמדע טריט

עם זיצען די העלדען ביז שפּעט אין דער נאַכט,
דערצעהלען דער מאַמען די גבורות פון שלאַכט.
די אַלטיטשקע גלויבט זיי: די זיהן האָבען עדות,
זיי האָבען מעדאַלען און קוליעס געבראַכט...

דאָס פּנים פאַר׳דאגה׳ט, די אויגען פאַרטרערט,
די אַלטיטשקע דרימעלט זיך אונטער און הערט.
דאָס לעמפּעלע קלימפּערט. דער וואַנד־זייגער טיקעט,
עס סטוקען די הילצערנע קוליעס אויף דר׳ערד.

ביינאַכט אָבער שלאָפט זיך דער אַלטיטשקער ניט,
זי ליגט אויף איהר קישען א וואַכע און היט: —
עס קלאַפּען אין שטיבעלע אונרוהיג קוליעס!
די מאַמע, זי קען ניט דערקענען די טריט...

רעקרוטען

עס שלאָגען די פּויקען און מיר האַלטען מיט
דעם טאַקט פון די קלעפּ מיט געמאָסטענע טריט.
עס שאַלט דער טרומפּייט, — מיר מאַרשירען אַרויס
און זינגען און פייפען און האַלטען זיך גרויס.
טרא־לא־לא־לא־לא — — טרא־לא־לא־לא — — —

„באַגינען פאַרלאָזען מיר ברידער די שטאָדט!"
און שלאָפען — זאָל בלויז דער אַלמעכטיגער גאָט...
דען מיר, וואָס מאַרשירען אַרויס באַלד צום שלאַכט;
מיר טאָרען אין שלאָף ניט פאַרלירען די נאַכט:
טרא־לא־לא־לא־לא — — טרא־לא־לא־לא — — —

א פלעשעל מיט „ביטערס", א מיידעל ביים זייט.
ווער ווייסט וואו מיר שפּאַנען, דאָך זיין מוז עס וועיט...
א זופּ פון דעם פלעשעל, א קוש און א דריק...
גאָט ווייסט, אָ, גאָט ווייסט ווען מיר קומען צוריק...
טרא־לא־לא־לא־לא — — טרא־לא־לא־לא — — —

מאַרשירען מיר דרייסט מיט געלעכטער און שפּאַס.
די מיידלאך באַגלייטען אונז שטיל דורך דער גאַס;
איין מיידעל ווערט רויט און א צווייטע ווערט בלאַס...
„אדייע!..." און עס ווערען די אויגען אונז נאַס...
טרא־לא־לא־לא־לא — — טרא־לא־לא־לא — — —

דער וואָלונטיר

א ביקס מיט פּאַטראָנען, א בּלאַנקענדער שווערד,
צוויי בּלישטשענדע שפּאָרען, א זאָטעל, א פערד,
און ציטערען זאָל אונטער מיר אַזש די ערד.

באַטראַכט מיינע גלידער — פון גראַניט געבויט,
די מוסקולען, וואָס צאַפּלען זיך אונטער מיין הויט,
דאָס בּלוט מיינס, וואָס פלאַמט אין די אָדערען רויט.

אַן אויג פון אַן אָדלער, די קראַפט פון א לייב,
א וואונק... און איך טהו זיך מיט שטורעם א הויב
אין ווילדען גאַלאָפּ צווישען פונקען און שטויב.

איך פליה פייל אויס בויגען, יעלט איין און וועלט אויס.
פון צווישען די שטויב־וואָלקען פלאַקערט אַרויס
מיין קיווער, אַזוי ווי א שטערען די גרויס.

מיין נאַקעטען שווערד הויך אַריבּער מיין קאָפּ,
און פריי, ווי דער ווינד אין מיין ווילדען גאַלאָפּ
פון באַרג, ווי א וואַסער־פאַל יאָג איך אַראָפּ.

אין וואלד

פויקען קלאפּען, קולות שאלען.
שווערדען קלינגען, קוילען סווישטשען.
פויגעל פליהען פון די נעסטען
און אין וואלד די בלעטער פאלען...

שווערדען בלאנקען, קיווערם בלישטשען.
אויף אראפּגעבראָכ'נע צווייגען
אין צעשטערטע נעסטען, וויסטע,
קראנקע פייגעל פּישטשען, פּישטשען.

קולות שאלען... שאָטענס פאלען...
און די זון אין ווייטען מערב
לאָזט, א מיעדע, זיך ארונטער
און עס בלוטיגען די שטראהלען...

פה־נקבר

א קויל האָט אין הארצען, אין הארצען געטראָפען.
ער ליעגט, צו דעם הימעל, די אויגען האלב־אָפען.
עס מינעט זיך בלאָס די לבנה אנטקעגען,
צעריסענע וואָלקען זיך לאנגזאם באוועגען.

א קבר, א קבר ווער וועט פאר איהם גראָבען? —
אין פעלד וועלען ערגעץ זיך עטליכע ראָבען,
אודאי, פון איהם און זיין עלענד דערוויסען
און קומען די אויגען, די אויגען איהם שליסען.

א קדיש, א קדיש ווער וועט נאָך איהם זאָגען? —
ביינאכט אין דער פינסטער וועט קומען צויאָגען
א סטאַיע מיט וועלף און זיך ראַיען און ראַיען;
זיך איבער איהם רייסען און ארטשען און וואָיען...

דערנאָך, וועט א רעגען דאָס בלוט זיינס פארשווענקען,
און שפּעטער וועט גאָט איהם צוויי בלימעלעך שענקען.
דאָס איז דער פּה נקבר, דערצעהלט באריכות:
איין בלימעל—דער נאָמען. דאָס צווייטע—זיין יחוס...

א שריפה

(דאס ליעד פון ארימען וועכטער)

בים——באם——בים——באם——
שרייען צו דער נאכט די גלאָקען.
און פון גאס צו גאס די שריפה
ווילד, צולאָזט די רויטע לאָקען,
טרייבט מיט אימפּעט, טויט צעשראָקען,
מענער, ווייבער, זקנים, קינדער,
סטאדעס אָקסען, פערד און רינדער.
בים——באם——בים——באם——

בים——באם——בים——באם——
איך אליין בלויז, זייער וועכטער,
שטעה זיך אויף דעם פייער־טורעם
קלינג און שטיק זיך פון געלעכטער.
קונציג אויסגעטאָקטע קלאנגען
שליידער איך ארויס צום שטורעם
און פער׳שכור׳ט, פול־התלהבות
ברעך איך אויס אין פרייד־געזאנגען:
בים——באם——בים——באם——

קלינגט געשווינדער!...
כ׳האָב קיין שאָף און האָב קיין רינדער,
כ׳האָב קיין הויז און האָב קיין שייער,
כ׳האָב קיין לענדער, האָב קיין גיטער,
כ׳בין פאר פרעמדע נור א היטער.
זאָל עס געהן מיט דעם פייער!
בים——באם——בים——באם——

בים——באם——בים——באם——
שפּרייט זיך פריי און שפּרייט זיך פרייער,
ווי א רויטער ים דאָס פייער.
ס׳ברענט דער קלויסטער, ס׳פלאמט דער צלם,

מעבעל, בעטגעוואַנד און כלים,
הייזער, שייערס, פּלויטען, שטאַלען.
און עס וואַקלען זיך און פאַלען,
באַלקענס, קוימענס און דעכער.
און דער שטורעם, ווי אַ פעכער
טרייבט דעם רויטען בראַנד פאַנאַנדער:
„טראָג זיך ווייטער, טראָג זיך, וואַנדער!...״
בים——באַם——בים——באַם——

בים——באַם——בים——באַם——
שטויב און אַש אַלצדינג ווערען.
שטעה איך אויף דעם פייער־טורעם,

קלינג און לאַך, און לאַך — מיט טרערען:
וואָס דאָס פייער האָט פאַרטראָגען
וועלען אַנדערע באַקלאָגען.
איך, האָב קיין זאַך ניט פאַרלוירען,
וואָס מיין הארץ זאָל אויף דעם טרויערען.
ווער איז דעם וואָס האָט
אין לעבען
ניט אויף וואָס אַ קרעכץ
צו געבען!
קלינגט־זשע גלאָקען אוים געשווינדער:
ניט קיין שאָף און ניט קיין רינדער,
ניט קיין הויז און ניט קיין שייער,
זאָל עס געהן מיט דעם פייער!
זאָל עס געהן מיט דעם פייער!
בים——באַם——בים——באַם——
בים——באַם——בים——באַם——
ב——י——ם——ם——ם——

צוריק מיט די זיעגער

געפירט האָט איהר דעם לעצטען שטרייט
און איהר האָט מיך פון גלות יאָך בעפרייט.
פון אייער רייה ארויסגעטראָטען איז דער בראַווער העלד,
דער מענש־און־גאָט, וואָס האָט פאר מיר זיך איינגעשטעלט.

געקעמפט האָט ער מיט אדלער־שוואונג, מיט לייבען־מוט —
פאר־וואָס־זשע זיינען מיינע הענט מיר איינגעריכט אין בלוט?
און אין מיין רעכטער האנד, ווי קומט די פורפור־שווערד?
און אויף די שטיוועל מיינע—פייכטע ליים פון פרעמדער ערד?
און אויסגעמאָסטענער טאקט אין מיינע שוואכע גלות־טריט?
און אין מיין בוזעם טיעף—א וואונד, וואָס ברענט און בריהט?

היינט וואו איז ער, וואָס איז געשטאנען לעבען מיר?
מיין חבר, מיט דעם אדלער־נאָז, דער שווארץ־
געקרויזטער גרענאדיר;
מיין חבר, וועלכער האָט צו מיר מיין זיידענס שפּראך גערעדט
און יעדער נאכט, מיט אויגען פייכט, מיר נאָכגעזונגען
מיין געבעט?
איז וואו איז ער אצינד? וואָס איז מיט איהם געשעהן?!
נאָר ווארט. כ׳דערמאָן זיך אלץ. דאָס איז אזוי געווען:

אין טויזענד פלאמען אויפגעפלאקערט האָט די
לעצטע שחיטה־שעה.
איך שטרעק מיין האנד נאָך זיינער אויס און זוך — ניטאָ! —
פון ווייטענס ערגעץ אויף א ברעג פון פרייען, ברייטען ים,
דעם שונא׳ס לעצטע שטאדט פארגעהט אין ווילדען פלאם.
ווי פיילען שארפע שליידער איך די בליקען מיינע
אין דעם בראנד
און זוך: — דורך טויזענד פייער־צונגען שטרעקט
ער אויס צו מיר זיין האנד

און אויפגעהויבען האָב איך איבער זיך מיין
בלוט באנעצטען שווערד!

און אנדערש האָב איך איצט געזעהן און אנדערש
איצט געהערט.
אין פּלאַטער־רויש פון פּאַהנען טויזענדע,
אין הוזשעריי פון ווילדען פּלאַם

געשריען האָט אַן אויפגערייצטער ווילדער ים.
און אין די טונקעל־גרויע קנוילען רויך האָב איך געזעהן ציה׳ן
אין מהנות פינסטערע, אַ ווילדען שקלאַפען־שטאַם.
און פּלוצים וויקעלט זיך פון פייער־בראַנד ארוים
אַ טונקעל־ברוינע מדבר, פריי און ברייט און גרוים.
און דאַן — אַ זון־געהילטע, גרין באַצירטע פרייע ערד...
אַ טעמפּעל, ליכציג, שטאָלץ... אַ קרוין... אַ שווערד...
און דאַן, און דאַן — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —
באַהאַלטען אין די הייסע פּלאַקער־פּאַלדען קאָרטשען זיך פון פּיין
און בושה פרויען קערפּער ווייס ווי אָנהויב־ווינטער שנעע.
און ראָזע קינדער־גופים׳לעך צעריסענע אין צוויי.
און לאַנגע גרויע זקנים־בערד און גאָלדיג־בלאָנדע מיידעל האָר
און ס׳קוקען דורך די פונקען קינדער אויגען, ווי
די שטערן קלאָר...
און איבער אַלעם קוויקעלט זיך אין קנוילען פינסטערע
דער שווארצער רויך.

איך ציי׳הל די קנוילען רויך: — צוויי טויזענד
שווארצע גלות יאָהר!
פון ווייטענס אויף דעם וויסטען ברעג פון רויט־געפּארבטען ים
פארגעהט דעם שונא׳ס לעצטע שטאָדט אין לעצטען פּלאַם.
און הילכיג קלאַפּט די פּויק. און פריידיג יובעלט דער טרומפּייט.
און איך — דער לעצטער אין טריאומף־מאַרשרוט
אַ זיעגער־וועלט באַגלייט.

קינדער

די ברכה פון רעגן

פריהלינג־לעבען, פריהלינג לעבען.
גרויע, בלויע וואָלקען שוועבען.
הערט, עס דונערט? מאכט א ברכה.
געבען זאָל אונז גאָט הצלחה
אין דעם פריהלינג־פרישען רעגען
וואָס ער גרייט פון אונזערטוועגען.

פאר די גערטנער, פאר די וועלדער,
פאר די סעדער און די פעלדער
טהוט זיך גאָט דער גוטער מיהען,
אז זיי זאָלען שעהנער בליהען;
זאָלען גיכער צייטיג ווערען,
דען ער דארף א וועלט ערנערען;
מוז פארזארגען אלע, אלע;
אונז מיט ראָזשינקעס און חלה
און דעם גוי מיט ברויט און קאשע
און די שעפעלעך מיט פאשע.

*   *   *

נאָך און נאָך און נאָך א רעגען
ווערט דער מארק פארלעגט מיט וועגען,
פול מיט אויבס פון אלע מינים, —
וואָלוועל, וואָלוועל, האלב בחנם.

פוהרלאך קארשען, פוהרלאך פלוימען,
שווארץ, ווי סאזשע פון דעם קוימען.
שטעהען אין א לאנגער רייהע
און זיי שמעקען א מחיה

און פון אויפגעמאכטע זעקלעך,
עפעל מיט פארפלאמטע בעקלעך,
שמייכלען, ווי זיי וואָלטען ריידען:
„פרואווט פארזוכען, — טעם גן־עדן!“

און א קאוואן, פאר א דרייער,
זיס ווי האָניק, רויט ווי פייער,
פאר א חדוש ליגט אינמיטען
אויף א וואָגען זיך צעשניטען.

און מיר אינגלעך, אלע טאַשען
פול מיט נאַשעריי צום נאַשען,
לויפען שפּרינגענדיג כסדר
זאט פון מיטאָג גלייך אין חדר.

און מען לערענט קיין עין־הרע
חומש, רש״י און גמרא,
ס׳וואַקסען לומדים, — גאָט׳ס פאַרמעגען —
ווי די שוועמליך נאָך א רעגען.

* * *

פון דעם פעלד אין אווענט קומען
די בהמות און זיי ברומען:
ברענגט די מעלקשעפלעך געשווינדער,
דען מיר האָבען פאר די קינדער
מילך געבראַכט אייך, גאַנצע ימ׳ען.
און די מילך האָט טויזענד טעם׳ען.

* * *

אין לבנה־שיין אין העלען,
שורות קריגלעך פאר די שוועלען
אָנגעגאָסען ביז די ברעגען,
פול, ווי ברונענס נאָך א רעגען...

וויס, מיט הייטלעך דין פאַרצויגען,
שטעהען זיי און וואַרפען אויגען
אויף די פוילע קעץ, די גרויע,
און זיי שמייכלען פאר הנאה: —

עס, ניטאָ זיך וואָס צו שרעקען,
זאָלען זיי זיך נאָר באַלעקען
און די פּוכקע לאַפּקעס וואַשען.
זאַט... מען קען ניט, נעבעך, נאַשען...

* * *

קליינע קינדער אין די וויגען,
אָנגעזויגען זאַטע, ליגען
מיט די פּיסעלעך פאַרהויבען
און זיי וואָרקען ווי די טויבען:
גע...גע...גו...גו... ס'מיינט מסתמא
„פאַר דער מילך, א דאַנק דיר מאַמע!

„גע...גע...גו...גו...״ ׳ן מיט א זיסען
שמייכעל אויגעלעך זיך שליסען.
און פון בלויען קלאָרען הימעל
פלאַטערט שטיל אראָפּ גאָט'ס דרימעל.

ליולעט איין זיי ליעב און ווארעם —
שטילער רעדט. ניט מאַכט קיין ליאַרעם.
ס'בליהען קינדער — גאָט'ס פאַרמעגען:
בלומען אין א פריהלינגס־רעגען...

דונער

זיבען־פייער־פערד געשפאנט
אין א פייער וואָגען.
זיבען בליצען אין גאָט'ס האנט: —
זיבען לייצעם אנגעצויגען
און די פערדלעך יאגען
פייל־פון־בויגען.
היי, גאלאָפּ !
בארג ארויף,
בארג אראָפּ.
נאָך א שמיץ
מיט א בליץ: —
ט־ר־ר־ר־ר־ר — —

גרויסע זאָגען: ס'דונערט.
אָבער הערט וואָס קינדער זאָגען: —
„גאָט פאָרט אום אין הימעל
מיט זיין פייער וואָגען: — "
ט־ר־ר־ר־ר־ר — —

רעגען

זיבען לאנגע שעה גערעגענט,
זיבען שעה אין הויז געזעסען;
נים ארויסגעגאנגען.
אפשר האָסטו, גאָט, פארגעסען
וואו דו האָסט דיין רעגענבויגען
ערגעץ אויפגעהאנגען?
וואו אין הימעל איהם באהאלטען
און — ארויס פון זינען.
שיק־זשע גאָט דיין יונגסטען מלאך
וועט ער איהם געפינען.

צווישען ווייסע וואָלקען־פליטער
הענגט ער אויף דיין רעגענבויגען.
טוט א פלאטער, טוט א ציטער: —
פ־ע־ר־ר־ר־ר־־־
און — אוועקגעפלויגען.

און די לעצטע טראָפען רעגען
טריפען, טריפען פון די ברעגען
דאך.
פלוך, פליאך,
פלוך, פליאך,
קאפען פון דעם דאך.

זיידע

— וואָס איז זיידע אזוי גרוי?
ווייל א זיידע איז אזוי!
זיידע שפּאנט זיך טריט ביי טריט...
ווייל א זיידע אילט זיך ניט.

— זיידע טהוט די ברילען אָן?
ווייל — א זיידע דארף עס טהאָן.
— זיידע לערענט תורה פיעל
ווייל א זיידע קען און — וויל!...

זיידע רויכערט ניט קיין סך,
ווייל — דאָס הארץ איז ביי איהם שוואך!
שמעקט ער טאביק בלויז און — ניסט:
האָפּ־ציאָ... האפּ־ציאָ, שיסט און שיסט!

נעהמט זיך זיידע שמעקען פיעל...
יויס איך שוין וואָס זיידע וויל!..
און — ווי ער צוניסט זיך נאָר,
שריי איך אויס: „צו לאנגע יאָהר!"

— ווינש איך זיידען געזונד א סך
— זיידע, נעבעך, פיהלט זיך שוואך
און פאר זיידענ'ס יעדען ניס
שענקט איהם גאָט — א יאָהר ג ע ו ו י ס!...

באבע

דער באבען ווערט היינט זעכציג יאהר.
אינגאנצען זעכציג? דאָס איז גאָר?!
א באבע דארף זיין אלט — איך קלעהר —
הונדערט־צוואנציג און נאָך מעהר!

א באבע דארף זיין זעהר גרוי
און איינגעהויקערט — אָט־אזוי!
און קענען דארף זי אָהן א שיעור
מעשה'לעך דערציילען מיר.

און ליעדלעך דארף זי קענען פיעל,
און זינגען דארף זי זים און שטיל,
און וויעגען דארף זי מיך אין שוים
ביז כ'וועל ווערען אזוי גרויס!

דער באבען ווערט היינט זעכציג יאהר.
אינגאנצען זעכציג? דאָס איז גאָר?!
א באבע דארף זיין אלט — איך קלעהר —
הונדערט־צוואנציג און נאָך מעהר!

א גאסט

דאָקטאָר האָט די לעצטע נאכט
אונז א ברודערל געבראכט.
איז דאָס אזוי רויט און קליין!
ס'האָט קיין האר און ס'האט קיין ציינער,
ס'קאָן ניט רעדען, ס'קאָן ניט געהן.
ניט עס ארט דעם, ניט עס ווייסט!
וואָס דאָס איז און—ווי דאָס הייסט...

נאָר ער שרייט, און נאָר ער וויינט!
אסור אויב עס האָט געלוינט.
אז איך קאן עס ניט פארשטעהן?!
וויל עס זיצען? וויל עס שטעהן?
וויל עס עסען? וויל עס געהן?

רייסט זיך... ווערט אזש ברוין און בלוי!
מאמא זאגט: עס וועט אזוי
שרייען דריי חדשים בלויז. —
ז'איך וועל מוזען זיין אין הויז:
ווארום מאמא וועט אליין
דרויסען מיך ניט לאָזען געהן.
דריי חדשים... אָהן א סוף! —
אוי, ווי ס'מאטערט מיך דער שלאָף...

מאמא נעהמט עס נאָך אין שויס;
קושט דעם יעדען אבר אויס.
קושט און גלעט עס אָהן א שיעור
און פארגעסט זיך גאָר אין מיר.

ווייל איך שפּיעל זיך אינדערשטיל
ווייס ניט מאמא וואָס איך פיהל,

ווײס ניט מאמא וואָס איך קלער,
זעהט ניט ווי איך שלינג א טרער
שטיל אראפּ און זאָג ניט אויס...
כ'שעם זיך װײנען... כ'בין שוין גרויס — —

פּאַפּאַ'ס אינגעלע

פּאַפּאַ, זאָגט מען, איז אליין
אויך אַמאָל געווען קליין.
פלעגט ער טאַקי אויך, ווי איך,
מיט די קינדער שלאָגן זיך?

און זיך פוילן אויפצושטעהן
און אין חדר אריין געהן?
פלעגט ער פּטר'ען, ווי איך,
אַלע חדש אַ פּאָר שיך.

און אין רעגען, אויף דער גאס,
שפּיעלען זיך און ווערען נאַס?
פלעגט ער אויסגיסען אַמאָל
פונקט, ווי איך, די מילך פון שאָל?

נאַשען צוקער אָהן אַ שיעור? —
וואָס־זשע שרייט ער איצט אויף מ י ר?!
„היים! וואָס כאַפּסטו?... טהו אַ בלאָז!
זעה נאָר, זעה נאָר, אוי, אַ נאָז!"...

„קוק נאָר אָן ביי איהם צוויי הענט!
און אַ פּנים שוואַרץ, פאַרברענט,
און אַ פּאַאַר צעקרומטע שיך — —
כ'פרעג דיך נאָר, — וואָס טראַכסטו זיך?!"

איך זאָל זאָגען וואָס איך טראַכט? —
אוי, וואָלט איך געלייזט, מיר דאַכט!
זאָגען א י ה ם: אַז ער אַליין
ז'אויך אַמאָל געווען קליין...

טאַקי, — מאַמע זאָגט: כ׳בין נאָר
פּונקט דער טאַטע... אויף א האָר...
איך וואָלט אויך דאָס איהם געזאָגט...
האָב איך מורא... פּאַפּא שלאָגט!...

א זעלנער

וואָס וועל איך זיין ווען איך וואקס אויס ?
כ׳וועל זיין אזוי ווי פאפא גרויס.
נאר פאפא איז אזוי א מאן,
און איך וועל זיין — א זעלנער דאן !

דו ווייסט, א זעלנער גערט אין שלאכט
און האט קיין מורא ניט ביינאכט.
א זעלנער טראָגט א ביקס מיט זיך
און אז ער וויל נאָר — שיסט ער דיך !

א זעלנער רייט זיך אויף א פערד
און האָט אן אמת׳דיגען שווערד.
ער טראָגט א ראָק מיט קנעפ פון גאָלד,
און ס׳האָט דער קיסר שטארק איהם האָלד.

צו אינגלעך איז א זעלנער גוט.
און ווייסטו וואָס א זעלנער טהוט ?
„דו ווילסט א קנעפעלע״? זאָגט ער — „נא!
א גאָלדען קנעפעלע און שא״!

ביי איהם א קנעפעל, — אויך א זאך !
ער האָט דאָך קנעפ פון גאלד א סך !
ווילסט נאָך א קנעפעל ? — בעט, דו נאר !
ער וועט דיר גאר ניט טאָן דערפאר !

ער נעהמט אזוי, — א דרעה אראפ !
און אָט איז נאָך א גאָלד׳נער קנאָפ.
דו נעמס און לויפסט אהיים אויף גיך,
פערקויפסט דעם קנאָפ און קויפסט דיר שיך.

און קויפסט א מעסערעל א קליינעם,
און קויפסט א סדור'על א שעהנעם.
און קויפסט א בייטעלע זיך דיר,
מיט קנעפּלעך, קנעפּלעך אהן א שיעור!

און אינגלעך קומען באלד צו דיר
און בעטען: „זעה, גיב מיר, גיב מיר!"
דו גיסט א יעדער אינגעל — צוויי
און הויבסט אָן שפּילען זיך מיט זיי.

איהר שפּיעלט אין קנעפּלעך און — מיט גליק!
געווינסט די קנעפּלעך אפּ צוריק.
און ווידער ביזטו רייך, ווי פריהער.
און ווידער קומען ז י י צו דיר,

און פּילדערען: „גיב מיר, גיב מיר!"
און דו — דו טהיילסט: „נא דיר, נא דיר." —
סיי ווי געווינסטו זיי צוריק:
דער עושר האט דאך ש ט ע נ ד י ג גליק!

דער פיעדעל שפּיעלער

(עראינערונג)

א פיעדעלע פון ברעטעלעך
האָב איך זיך אויסגעשניצט,
מיט רויטער טינט דאָס אפּגעפארבט —
א שמיטשיק פעהלט מיר איצט!

ביי מאָטיען וואסער־פיהרער׳ס פערד
האָב איך א גאנצע וואָך,
גע׳גנב׳עט האאר פון עק און איצט —
קאָנפאָליע פעהלט מיר נאָך!

רפאל׳ציע כלי־זמר׳ס אינגעל האָט
קאָנפאָליע אָהן א שיעור..
איך צאָהל איהם אוים מיט קנעפּלעך און —
טאָ וואָס־זשע נאָך פעהלט מיר? — —

דער טאטע ערגעץ דאָרט אין קלויז
זאָל זיין פאר׳עוסק׳ט שטארק...
די מאמע זאָל כסדר זיין
פארפאָרעט אויף דעם מארק.

דער רבי זאָל פארקיהלען זיך
און לאָזען אונז אהיים — —
אויף יענעם זייט פון טייכעלע
איז דאָ איין אלטער בוים.

דאָרט וועל איך מיט מיין פיעדעלע
זיך זיצען אין דער שטיל
און שפּיעלען זיס נגונים׳לעך
און שפּיעלען מיט געפיהל: —

דער זינדיגער

(עראינערונג)

אז א אינגעל רויכערט — הויבט איהם אז
שפּראַצען אַ בּערדעל און גלוסטען א — כלה
(חדר־אבּערגלויבען)

איך גנב'ע טוטין בּיי מיין טאַטען
פון פּושקע, און שאַפּע דאָרט הויך.
איך קאן זיך „פּארציהן”, ווי א גרויסער
און לאָזען פון נאָז שוין דעם רויך.
יאָ, יאָ!

דער רבּי, דער בּייזער, ער סטראַשעט:
„דאָס רויכערען האָט אזא כח —
עס נעהמט דערפון שפּראָצען א בּערדעל
און גלוסטען א כלה נאָך אויך.
יאָ, יאָ!”

— נעהמט שפּראָצען א בּערדעל... א כלה...
איך האָב פון דעם חוזק געמאכט.
איצט שיט זיך מיר טאקי א בּערדעל
און ס'ווילט זיך א כלה, מיר דאכט...
יאָ, יאָ!

מיר שיט זיך א בּערדעל. אודאי!
איז — וויים איך דערצו וואָס מען טוט...
נאָר דאָס, וואָס מיר ווילט זיך א כלה,
א כלה — — אַ־דאָס איז ניט גוט!
יאָ, יאָ!

ביינאכט... אין דער פינסטער... אין אלקער...
פערהוויכער איך — דאכט זיך מיר אוים:
פון הינטער די רויך־בייגעל ווינקען
מיר מיידעלשע אויגען ארוים.
יאָ, יאָ!

זיי ווינקען... זיי שמייכלען... זיי רופען...
פארמאך איך די אויגען גשווינד —
דערזעה איך געשטאלטען... געשטאלטען —
כ'דערצייל ניט, ס'א שרעקליכע זינד!
יאָ, יאָ!!!

דער קראַנקער

ווידער שוין זיך אָפּגעשטעלט.
ווײס איך וואָס דעם זייגער פעהלט!?
געהט אזוי שוין יאָהרען לאַנג.
זעלטען ווען געוועזען קראַנק.

כ'האָב פארגעסען: לעצטע נאַכט
האָב דאָס פענסטער ניט פאַרמאַכט.
ווארום ביי דער נאַכט איז קאַלט
און דער זייגער איז שוין אַלט.

אוי, ער איז דאָך אזוי אַלט!
אפשר, ווי די באָבע באַלד.
נאָר די באָבע אויך ווי ער
הוסט און אָטעמט עפּעס שווער...

ווען איך וואָלט א רופא זיין,
וואָלט איך איהם פאַרשריבען וויין.
און איהם גוט ארומגעטראַכט...
דריי קאָמפּרעסען איהם געמאַכט

און פאַרשריבען ערשט דערנאָך —
פּיש-שמאַלץ אויף א גאַנצער וואָך.
דאַן וואָלט ער ניט כריפּען מעהר
און ניט קלינגען אזוי שווער: —

טיק און טאַק... און טיק און טאַק
נאָר געקלונגען: — הויך, געשמאַק!
קלינג און קלאַנג, און קלינג און קלאַנג...
און אזוי אויף יאָהרען לאַנג.

אין דער הוידעלע

א וויעג אהין, א וויעג אהער.
די הוידעלע זי געהט ניט שווער.
דער בוים איז הויך, דער צווייג איז דין —
א וויעג אהער, א וויעג אהין!

נו, שטארקער ווארף. איך שרעק זיך ניט.
דער פויגעל זינגט — נו, זינג איך מיט.
די צווייגען בויגען זיך אזוי
און איבער מיר דער הימעל — בלוי!

נו העכער, העכער שליידער מיך
כ'וועל הוידען, הוידען, הוידען זיך!
די וואלקען פוכקע, ווייס און ווייך
די לאנקע גרין, די ווערבע־הויך!

א־י־ה־אָ! איך בין א פעדער־גרינג.
א־י־ה־אָ! איך בין א שמעטערלינג.
דער שטריק איז לאנג, די צווייג איז דין
א וויעג אהער — א וויעג אהין! — —
א־י־ה־אָ! — א־י־ה־אָ!

צעריסענע שיכעלעך

ביינאכט האָט דער שנעע אָהן אָן אויפהער געשאָטען.
איצט ליגט ער א ווייסער פון קיינעם צעטראָטען.
אין גאַס וועלען מענשען זיך שרעקען צו געהן
און שפעטער אביסעל וועט נאָך אמאָל שנעען —
און איך וועל אין חדר אודאי ניט געהן.

די קיכען־טיר עפענט זיך אויף און פאַרמאכט זיך:
דער טאטע ברייגנט האָלץ פאַר דער הרובע, מיר דאכט זיך.
יאָ האָלץ... דען די מאַמע זי קרעכצט עפעס אונטער:
„ער איז נאָך מיין לעבען געקומען, דער ווינטער".

אוי, גאָטעניו, זאָל שוין דער שנעע מעהר ניט פאַלען.
זאָל אויפגעהן די זון און מיט ווארעמקייט שטראַהלען;
צעגעהן זאָל דער שנעע און זאָל בלישטשענדיג פליסען.
אין חדר מיר שיקען — — — די מאַמע דאַרף וויסען
אז איך האָב די שיכעלעך מיינע צעריסען...

אוי גאָטעניו, גאָטעניו, מעהר זאָל ניט שנעען.
אָט באלד זאָל דער שנעע זיך א י נ ג א נ צ ע ן צעגעהן.
כ'האָב האָלד, ווען עס יאָגען אין דרויסען די קוואַלען
און פינקלען אַנטקעגען די ליכטיגע שטראַהלען...

כ'האָב האָלד, אז אין מאַרק דאָרט די פייגעלעך שפּרינגען
און פּיקען די זערנעם און פּישטשען און זינגען.
און רופען און רופען און ווילען ניט וויסען,
אז מיך האָט די מאַמע געמוזט היינט פאַרשליסען
אין שטוב... דען די שיכעלעך זיינען צעריסען...

דער ניט דערוואקסענער

אז איך בין א קליינינקער —
וואס־זשע געהט איך אן? !
איז דאריבער נעהמט איהר מיר
ניט אריין אין קאן?

כ'געה, ווי איהר אין חדר דאך,
לערען פונקט, ווי איהר!
וואס־זשע פאסט איך עפעס ניט
שפיעלען זיך מיט מיר?

נאר א דאגה מיר, איך וויים,
וויים שוין וואס כ'וועל טאן: —
אט, איהר זעהט אין הימעל דארט
קומען וואלקען אן?...

באלד וועט נעהמען רעגנען —
געה איך מיר ארויס,
שטעל אין רעגען זיך אוועק
און ווער תכף גרויס!...

שטעהט א ווערבע־בוים ביים טייך
און א רעגען געהט —
איך בין אויך א ווערבע־בוים...
אוי, ווי הויך! איהר זעהט?...

צעשאַטענע קאַרעלען

דער באָבע׳ס טאַנץ

שפּיעלען פידלען זיס און טייער,
צינדט זיך אָן דאָס יוגענד־פייער
אין דער אַלטער, פרומער באָבע.
וואָס מיר עלטער, עולם־הבא?
עט, פאַרגעסען זיך אין גאַנצען —
טאַנצען וויל די באָבע, טאַנצען!

שטעלט־זשע אין א ראָד זיך אַלע,
טאַנצען גערט זי מיט דער כלה,
מיט דער כלה מיט דער שעהנער,
זי אליין און ווייטער קיינער.

ברייט דעם פּאָדעליק צענומען,
מיט א שמייכעל אויף דעם פרומען
בלאַסען מוטער־שרה פּנים,
טאַנצט זי פאַר די מחותנים,
טאַנצט און ס׳רוהט אויף איהר די שכינה.
וואָס מיר ברילען, ווען מיר תחנה,
וואו מיר הויקער, ווער מיר שטעקען.
עלטער, שוואַכקייט, — פּוסטע שרעקען!

שפּיעלען פידלען, שפּיעלען פלייטען,
טאַץ און קעסעל־פּויק באַגלייטען.
און די אַלטע האָצקעט, דרעהט זיך,
פליעסקעט צו צום טאַקט און פרעהט זיך:

ס׳לעצטע אייניקעל א כלה,
נחת, דאַנקען גאָט, אין אַלע.
אויסגעגעבען זיהן און טעכטער
איצט א דאַנק דיר, גאָט גערעכטער!

יונג־וואַרג שטעהט און כיכעט מונטער,
ווינקט זיך איבער... פּייערט אונטער:

„שטאַרקער, שטאַרקער, שטאַרקער, גיכער".
ס'פליהט די אַלטע ווי א וויכער.
לאַכט און בויגט זיך, וויעגט און קנייטשט זיך,
ווינקט קאָקעטיש, רופט און רייצט זיך:
„אַט אַזוי פלעגט מען באַלייטען
טאַנצען, קינדערלעך, פאַרצייטען..."

שפּיעלען פידלען, שפּיעלען פלייטען —
מיידעל־טרוימען, ווייסע קווייטען
בליהען אויף אין איהר זכרון —
חנ'עווודיגע יונגע יאָהרען!
און אין הארצען וועקט און וועקט זיך
און א חלום שטיל אַנטפּלעקט זיך:

האַלבע נאַכט... א קליינער צימער,
ס'פלאַטערט אום א געלער שימער
און אין דונקעלהייט פאַרצוויגען,
שוואַרצע, זיידענע צוויי אויגען
וויעגען רוהיג זיך און וויעגען
און א שטילער תורה־ניגון,
מיט א האַרציגען־זיסען טרויער
פליסט און גיסט זיך איהר אין אויער.

און אין אויג, דערפיהלט זי, ציטערט
איהר א טרעהר און ווערט צעשפּליטערט;
גליטשט זיך היים אַרוים פון צווישען
איהרע וויהעס אויף דעם קישען:

„קום, איך קען שוין מעהר ניט האַלטען
אונטער'ן האַרץ דעם סוד באַהאַלטען..."

שפּיעלען פידלען, שפּיעלען פלייטען,
מאַמע־טרוימען... ראָזע קווייטען...
בלויע נעכט... פאַרקלערטע שטערען...
אומעט־ליעדער... שטילע טרעהרען...

און אין הארצען וועקט זיך, וועקט זיך
און א חלום, בלייך, אנטפלעקט זיך:

ווייט... א שטיבעלע. איהר דאכט זיך
ס'האט א לאָדען אויפגעמאכט זיך.
בליקט זי דורך דעם פענסטער — קענטליך
עפּעס... מעבעל... גרויע ווענטלעך —
און א שאטען עפּעס וויעגט זיך
און א קאץביים הרובע ליעגט זיך
און א לעמפּעל עפּעס זשיפּעט
און א וויעגעל, הערט זיך, סקריפּעט — —
— — — — — — — — — — — —

שפּיעלען פידלען, שפּיעלען פלייטען —
בלאסע טרוימען... אָסיען־קווייטען...
נעכט פארטריעבטע... כמארעם קאלטע...
ווינטען בייזע... ווערבעם אלטע —
— — — — — — — — — — — —

אין א נעבעל גרוי פארצויגען,
זילבער לאָקען, כמארנע אויגען
הין און הער זיך וויעגען, וויעגען.
און א שטילער תהילים־ניגון
פליסט און גיסט זיך איהר אין אויער
מיט א הארץ־געקלעמטען טרויער.
און די לאָדען זיך באוועגען
און אין פענסטער קלאפּט א רעגען
און א זייגער קריכט פארמאטערט
און א ליכטעל צאנקט און פלאטערט...
און — — — — — — — — — — —

ס'שפּיעלען פידלען, ס'שפּיעלען פלייטען,
טאץ און קעסעל־פּויק באגלייטען
און די באָבע טאנצט און פרעהט זיך
שעפּטשעט, כליפּעט און פארגעהט זיך:
„כ'דאנק דיר, ליעבער גאָט, געטרייער!"

און די אויגען — פלאַמען פייער
און דאָס פּנים — לויטער שכינה.
וואָס מיר ברילען, ווער מיר תּחנה,
וואו מיר הויקער, ווער מיר שטעקען,
עלטער? עט, אומזיסטע שרעקען!

עולם־הזה, עולם־הבא,
טאַנצט אצינדערט אויס די באָבע...

דייַע וועגען

(פרץ הירשביין א מתנה)

און וויעגען דיין שיף וועלען פריעדליכע ימים,
און הארציג דיר זינגען א שטילינקען נגון: —
א ציטריג וויעג־קינד ביזטו ביי דיין מאמען,
און צערטלך די הענט איהרע וויעגען דיך, וויעגען.
„הינטער פרץ'ס וויעגעלע,
שטעהט א קלאר־וויים ציגעלע".

און ליכטיגע וועלען אריבער דיר פלאמען
די שטערן אין בלויע, פאר'חלומ'טע הימלען: —
דאס קעפעלע לעג אין דעם שויס פון דיין מאמען
און איך וועל דיך היטען און זיס זאלסטו דרימלען
„דאס ציגעלע איז געפאהרען האנדלען
ראזשינקעס און מאנדלען".

פאר דיר וועט דער ים זיך א רוהיגער שפרייטען
ניט פרעגען וואוהין און ניט פרעגען פון וואנען.
און לאנד־פויגעל וועלען דאס שיף דיינס באגלייטען,
און וועלען אן הערצער דיר טרייע דערמאנען: —
„ראזשינקעס און מאנדלען,
וואו דו זאלסט ניט וואנדלען".

פאר כל נדרי

(י. ענטין׳ען)

עם פלאַמען גײַ די ליכט,
דעם חזן׳ס בלייך געזיכט
מיט טרויער איז פאַרצויגען
און פייכט זיינען די אויגען.

ער שטעהט, פון צער געדריקט,
ביים עמוד און ער בליקט
צום פלאַטער׳נדען פּרוכת:
„גיב גאָטעניו, מיר כחות!...

„אַן ערדה שטעהט און וואַרט,
אין שרעק צענויפגעשפּאַרט,
ווי שעפּסען אין געוויטער
פאַרלאָזען אָהן א היטער..."

„כ׳האָב מורא, גאָט מיין האר!
צו גרויס איז זייער צער,
צו טיעף דער ים יסורים,
צו פינסטער העננט דער שטורעם".

„און איך, — א קראַנקער בוים,
וואָס האַלט אויף דר׳ערד זיך קוים —
אוי גאָט, וועסטו כאָטש הערען,
ווי כ׳וועל צעבראָכען ווערען?!"

נאָך נעילה

ווייסע קעפּ און פייכטע אויגן.
רוהיג, רוהיג איינגעבויגען,
דורך די געסעלעך די שטילע
גײען זיידעס שוין פון נעילה.

לאַנג שוין איז דעם שופר'ס שאַלען
אין דער לופטען זיך צעפאַלען.
און די לעצטע טרער פון נעילה,
אויף דעם עמוד ליגט א קיהלע...

ווייט שוין צווישען שטערן העלע,
שווימט א מידע, שוועבט א געלע,
די לבנה אין איהר חלום ;
שמייכעלט בלייך : — „עליכם שלום..."

רוהיג, רוהיג איינגעבויגען
מיט פאַרטראַכטע פייכטע אויגן —
שפּעטליך שוין... דאָך אָהן סכנות,
צוגעוואוינט שוין צו א תענית...

שפּאַנען שטיל די ווייסע זקנים.
פון דעם הימעל, פון דעם ריינעם,
פינקלען שטערן קלאָרע, קאַלטע,
און באַגלייטען שטיל די אַלטע...

הזכרות נשמות

(אויפ׳ן קבר פון אונזער שלום עליכם)

פארגליווערט איז געבליבען הענגען אויף זיין באק
די לעצטע טרעהר,
פארקיהלט דער לעצטער שמייכעל אויף די ליפען. שטיל,
ער לאכט ניט מעהר.
די פריידען וואס ער האט מיט זיך צו אונז אויף
דר׳ערד געבראכט
אין זיינע קינדערש־לאכעדיגע אויגען ליעגען טויט פארמאכט.

אה, גאט!
פון קארגען ליכט האסטו מיר אויסגעלאשען נאך א שטראהל.
אין מיין פארביטערטען געמיט מיר צוג עגאסען נאך
א בעכער גאל.
פון וויסטען גארטען נאך א בלום מיר אויסגעפליקט,
אויף מיין בית־עולם בוים מיר נאך א סאלאווי הערשטיקט!

געזעסען בין איך אין דער פינסטער און אין אנגסט געווארט:
די וואלקען האבען אויף דעם הימעל זיך צעגויפגעשפארט,
ווי שעפסען אין א שטורעם־ווינד. איך בין געזעסען
און געווארט: —
אה גאט, באווייז מיר כאטש א בליץ אין חשך פון ד׳ער נאכט,
דו האסט אין שטורעם אויסגעשטרעקט דיין האנד און מיר
די לאדען צוגעמאכט.
דאך, — דורך די לאדען־שפארעם האט מיט גאלד געטאן
א שפריץ,
און פונק נאך פונק געפאלען אין מיין חשך איז דיין
גאנצער בליץ...

אין אומעט פון מיין לעבען האט א ליכט מיר אויפגעשטראלט.
אריינגעדרונגען האט דיין אויג דורך יעדען לאדען־שפאלט
און דאן, געדענק איך, האט ער אנגעקלאפט ביי מיר אין טיר:
„דו האסט גערופען, און איך קום. עס שיקט מיך גאט צו דיר.

איך ברייננ דיר פרייד, איך ברייננ דיר טרייסט.
קום עפען מיר!
איך ברייננ מיט זיך א קינדערש הארץ, א נחת־שטראל,
א ליכטיג אויג, א גרויען לאָק, א בעכער ווייז,
א טראָפּען גאַל...״

איך האָב דערהערט און פלינק די טיר איהם אויפגעמאכט.
ער האָט ניט אָפּגענאַרט. מיר טרייסט און פרייד געבראַכט.
און אויפגעגאַנגען איז א ליכט און האָט מיר העל באַלייכט
א שמייכעל הארציג, טיעף, אן אויג פון שמחה פייכט:

„שלום עליכם! שלום עליכם!!...״

אָה, צופיעל פרייד האָט אויפגעקלונגען אין מיין קול —
אזוי פיעל טרייסט מיר שענקען אויף אמאָל?!
דו האָסט מיר ניט פארגונען און מיין פרייד דערשטיקט.
אכזריות׳דיג מיר איבער׳ן קאָפּ מיין שעהנע טרייסט צעפליקט,
פארלאָשען פאר מיין אויג דעם העלען זונען־שטראהל,
מיין וויין־כוס אויסגעלעערט און אָנגעגאָסען איהם מיט גאַל —
פארגליווערט אויף מיין באַק געבליבען איז מיין פריידען־טרער,
פארקיהלט דער העלער שמייכעל: — שטילער,
לאָך ניט מעהר!...

שטעהט אויף, בויגט איין די קעפּ, פארברעכט, ווי איך,
די הענט,
און לאָזט א טרעהר ארונטער אויף דעם יאָהר־צייט־ליכט,
וואָס ברענט.
די אבל־טרעהר פארמישען זאָל זיך מיט דעם ריינעם
יאָהר־צייט פלאַם
און אייביג ציהען זאָל דאָס פייער. אייביג, אייביג, ווי דער ים!

דער קנויל

נאָך אביסעל נאפט אין לעמפּעל,
נאָך א שווארצען קנויל מיט וואָל.
און די אלטע באבע שטריקט זיך
און זי חלום'ט פון אמאָל...

וויעגט דער קנויט זיך מיט א ציטער,
הויבט דער פלאם זיך בראָנזיג־געל,
צעהלט די באביצע די אויגלעך
און די שפּיעזלעך בלישטשען העל...

אויף דער וואנד דער גרויער שאָטען
וויעגט זיך רוהיג הינטער איהר,
און די שפּיעזלעך — לאנגע, דינע,
זיך פארמעהרען אהן א שיעור.

ווארפט די אלטיטשקע די שפּיעזלעך.
און דער שאָטען — העלפט איהר מיט.
צעהלט די אלטיטשקע די אויגלעך,
און דער שאָטען — ריהרט זיך ניט...

מיעד און מיעדער בויגט דער קאָפּ זיך,
ס'לעמפּעל צאנקט און לעשט זיך אויס;
ניט פארענדיגט פאלט די ארבייט
ביי דער אלטיטשקער אין שויס...

פינסטער... בלויז די קאץ, די גרויע,
אין איהר ווינקעל ציהט זיך פויל;
שליעסט און עפענט מיעד די אויגען
און באטראכט דעם שווארצען קנויל...

דער קמצן

האלב נאָך גיין האָט ער דאָס ליכטעל
אויסגעלאָשען:
ס'איז א שאָד, דאָס ליכטעל קאָסט איהם
דאָך א גראָשען.

ס'רעשט פון ליכטעל וועט אין לייכטער
בלייבען שטעקען:
אויף א צווייטען אווענד וועט עס
איהם נאָך קלעקען...

אין דער פינסטער... שטיל און פריעדליך
ציהט דער דרימעל.
שטערען צאנקען... און עס זילבערט
זיך דער הימעל.

לויטער פאלט דעם מאָרגענ'ס פייער
אויף די שויבען:
„דרימלער, צייט שוין דאווענען שחרית:
גאָט צו לויבען!"

רוהיג דרימעלט ער און פיהלט ניט
ווי עס פאלען
אויף די צוגעמאכטע אויגען
ראָזע שטראהלען.

האָט געקארגט: פון ליכט א שטיקעל
אפּצושפּארען.
איצטערט שלאָפט ער... און דער מאָרגען
געהט פארלארען.

דער פרומאק

„ושונא מתנות יחיה".

ער האָט איינגעהייצט דעם אויווען
און דאָס לעמפּעל אָנגעגאָסען.
צוגעמאכט די שווערע לאָדען
און די טיהר זיך צוגעשלאָסען.

קומען וועט ביינאכט דער בעטלער
און די וואנד פון דרויסען טאַפּען,
זוכען און די טיהר געפינען
און פאַמעלעך נעהמען קלאַפּען:

„עפען, כ'האָב זיך קוים דערשלאָגען,
א פארמוטשעטער, א מיעדער
וואו דו וועסט אָן אָרט מיר שענקען
דאָרטען לעג איך זיך אנידער".

„ערגעץ אין א לעערען ווינקעל,
אָהן א קאָלדרע, אָהן א קישען
לאָז מיר מיינע קראַנקע ביינער
זיך אביסעלע דערפרישען".

„אויף מיין קאָפּ האָט גאָט זיין קללה
און זיין צאָרן אויסגעגאָסען.
איצט האָסטו נאָך פאר דיין ברודער
טיהר און לאָדען צוגעשלאָסען?!"

אין דעם שטיבעל... שטיל און רוהיג —
דען, ווי קען א זינדער צווישען
גאָט דעם גערעכטען און זיין קרבן
זיך דערוועגען גאָר צו מישען?!

און וואָלט גאָט, דער גוטער, וועלען
שוין דעם אָרעמען באַגליקען,
וואָלט ער איהם דורך נאַכט און חשכות
דאַרפען אַזש אהערצו שיקען ?...

דער באַליידיגטער

צעטאַמפּערט האָבען זיי זיך ביידע אויף דער גאַס.
דער ערשטער—הויך און רויט. דער צווייטער—קליין און בלאַס.

דער בלאַסער, פּיהלענדיג אין הארץ אז ער איז גערעכט
צום שטאַרקען האָט גערעדט, ווי ס'רעדט א האר צום קנעכט:
„איהר האָט מיר אָנגעטראָטען אויף דעם פוס, מיין הערר,
איהר טרעט ארויף מיט לאַפּעס, ווי א בער!...”

דער שטאַרקער—שטיצענדיג זיך אויף זיין שווערען פויסט,
האָט עפּעס זיך, ווי פאַר דער פריעכער גאס געגרויסט:—
ער האָט זיך מיט א זייט צום בלייכען צוגערוקט,
און עזות'דיג אין פּנים איהם אריינגעקוקט;
מיט חוזק איהם פון קאָפּ ביז פּיס אָווי באַטראַכט
און הויך און הייזעריג זיך איבער איהם צעלאַכט...

דער שטאַרקער, האָט זיין קרבן שטעכעדיג באַטראַכט,
דעם רעכטען עלענבויגען שפּיציג אָנגעשטעלט
און שטאַרק זיך איינגעהויקערט, עפּעס, ווי פון קעלט.
און ציט'רענדיג צום גאַסען־לאָמפּ זיך צוגעשפּאַרט
און אויף די שטאַרקע קלעפּ פון שווערען פויסט געוואַרט...

דער שטאַרקער, האָט זיין קרבן שטעכערדיג באַטראַכט,
און אויף צוריק א צוויי־דריי שריט אזוי געמאַכט;
געשטאַנען מיט פאַרלעגטע הענד א קורצע צייט
און דאַן—אין בלייכען פּנים איהם אריינגעשפּייט!

דאָס בלייכע פּנים האָט צעפלאַקערט זיך פון שאַנד...
און אויפגעשפּרונגען איז זיין אויסגעדאַרטע האַנד;
די אויגען האָבען וואָלפיש איהם פון קאָפּ געברענט—
ער האָט זיך אומגעקוקט אין דאַן, זיין בליק געווענדט
צום הימעל בייז. און דורך די איינגעקלעמטע צייהן
אַרויסגעכאַרכעלט, עפּעס א פאַרשטיקט געוויין;
א חיה'דיג און אונפאַרשטענדליך ווילדען שפּרוך:
„וואָס זאָל איך טאָן? כ'בין שוואַך! א פלוך אויף דיר,
א פלוך...”

אין אַ טראַמוויי

כ׳האָב לאַנג געוואַרט.
איצט שטעה איך אין טראַמוויי
מיט הונדערט אַנדערע צענויפגעשפּאַרט
עס וויעגט זיך דער טראַמוויי
און רודערט אויף די רעלסען רוישיג־טומפּ און האַרט.

די האַרטע רימענס סקריפּען קרעכצענדיג. איך העננ
מיט הונדערט אַנדערע אין ענגשאַפט אויפגעדריקט.
די לופט די טובלע קיצעלט אין דער נאָז
און רייסט אין האַלז און ווערגט און שטיקט.

נעהויקערט זיצט פאַר מיר אַן אַלטער אויף דער באַנק;
אַן אַלטיטשקער אַוודאי שוין געזעגענט זיך מיט אַכציג יאָהר;
אַ קליינטשינקער מיט ווייסע קלאַטשעוואַטע האָר,
דאָס פּנים איינגעשרומפּען, ווי אַן איינגעקאָכטע פלוים,
צוויי וואַסערדיגע אויגען, וועלכע שימערען נאָך קוים,
די ליפּ די אונטערשטע הענגט פייכט און מילציג־בלוי.
איז זיצט דער אַלטיטשקער און מעלהגרה׳ט זיך אַזוי.
אויף איינמאָל קומט אַריין אַ שעהנע, יונגע, בלאָנדע פרוי.
דער אַלטער כאַפּט זיך אויף,
נעהמט מעשה־פראַנט אַראָפּ
דעם הוט פון ווייסען קלאַטשעוואַטען קאָפּ,
פאַרנויגט זיך מיט אַ שמייכעל — האָניג־זיס.
עס הוידעט זיך דער רוישענדער טראַמוויי,
דער אַלטער פּרובירט זיך האַלטען דראָטיג אויף די פיס.
— „אַלטער טפש!”
מורמעל איך מיט שנאה שטיל אַרוים
און גיעב דעם אַלטען תּרח כלומר׳שט אונגערן אַ שטויס.

נו, זיצט זי זיך אַזוי,
די יונגע, שעהנע, בלאָנדע פרוי.
איך קוק איהר זשעדנע אָן: —
צוויי אויגען הימעל־בלוי און קלאָהר.
דער חנ׳עוודיגער קאָפּ —
אַ קנויל פון ליכטיג־בלאָנדע, שמעקעדיגע האָר.

די באַקען ראָז, דער האַלז ווי שנעע.
און ליפּען — רויזען, רויזען צוויי.
צוויי שורות מוטערפּערלדיגע ציינער.
און הענטלעך צאַרט און ווייס און קליין,
און פינגערלעך — פון עלעפאַנט ביין געשניצט,
און בלאַנקענדיגע נעגעל קונציג שאַרף פאַרשפּיצט — —

דער אַלטער — שטעהט. די יונגע זיצט.
דער אַלטיטשקער: אַ מוסטער פאַר אַ מתים־באַלזאַמירער נאַר.
די יונגע פרוי: אַ פּראַכט־רעקלאַמע פאַר אַ בשמים־קראָם.
אוןביידע מעלהגרה׳ן, מעלהגרה׳ן —
„גאָם״,
„גאָם״,
„גאָם״!

איז ווייעג איך זיך אַזוי אָן רימען אָנגעקלאַמערט שטאַרק:
עס שמאַרצט די האַנט, עס ברעכט דער קאַרק.
איך פּרוביר פאַרקלעהרען זיך.
און ס׳קומט מיר אין געדאַנק אַ רעיון מאָדנע־ווילד: —
מיר שטעלט זיך פאָר אַזאַ מין בילד:

מיט דורות טויזענדער צוריק, און קען זיין עטוואָס מעהר,
געהאַנגען זיינען אונז׳רע זיידעס, פּונקט ווי מיר אַצינד,
נאָר זיי ז׳דאָס הענגען ניט געפאַלען אַזוי שווער
ווייל זיי, געהאַנגען זיינען ערגעץ וואו אין וועלדער ווילד אין פריי
איעדערער, זיין עק פאַרפלאָכטען אין אַ צווייג —
און ניט ווי מיר צענויפגעשטיקט ווי עופות אין אַ שטייג —
געהאַנגען זיינען זיי
די קעפּ אַראָפּגעלאָזען צו דער גראָז־באַדעקטער ערד
און שמיידיג זיך „געטשוכעט״ מיט די האָרעדיגע הענט
די רויטע קלאַטשעדיגע בערד.

אַזוי ווי זיי צו הענגען איז אודאי נאָר ניט שלעכט...
און דאַרווין זאָגט
און דאַרווין זאָגט:
„מיר שטאַמען פון דער מאַלפּע״.
אַז דאַרווין זאָגט — מסתם איז ער גערעכט!

באָן-פּאָן

(אַ צויבער מעשה׳לע)

באָר־פּאַן

(א צויבער מעשה׳לע)

(מײַן מלכּה׳ן א מתּנה)

באָר־פּאַן איז אַן אָרימער פּאַסטוך געווען —
עס מוז דאָך א פּאַסטוך זײַן אָרעם, ווי דען ?
באָר־פּאַן האָט בײַטאָג זיך געפּאַשעט די שאָף
בײַנאַכט זיך גערוהט און גע׳חלומ׳ט אין שלאָף.

באָר־פּאַן איז א פּאַסטוך און שעהן — א פּאַרשוין !
דאָס לײַב און דאָס פּנים זײַנס — בראָנזעדיג־ברוין.
די לאָקען — העל־בלאָנד און די אויגען — העל־בלוי —
א פּאַסטוך וועט אײביג שוין בלײַבען אַזוי.

באָר־פּאַן האָט געוואוינט אין א קלײַנעם קורין,
ניט ווײַט פון א וועלדעל, ווי עמעראַלד גרין,
בײַם ברעג פון א טײַכעלע קלאָר, ווי קריסטאָל,
מיט זון אויף דעם באַרג און מיט שאָטענס אין טאָל.

*　*　*

אין בוזעם א פײַפעל, אין האַרצען א פרײַד.
די סטאַדע אַרום איהם פאַנאַנדערגעשפּרײט,
זײַן הונט בײַ דער זײַט — איז געהאַרכזאַם און טרײַ
דער הימעל איז הויך און דער פויגעל — איז פרײַ.

און דאָס וואָס דאָס האַרץ האָט אין בוזעם געפיהלט,
האָט פרעהליך באָר־פּאַן אויף זײַן פײַפעל געשפּיעלט,
און דאָס וואָס זײַן פײַפעל האָט האַרציג דערצעהלט —
איז פרעהליך. דען וואָס האָט באָר־פּאַן׳ען געפעהלט ?

דאָס העמד איז צעריסען? טאָ וואָס מאכט עס אויס!
פיעל שענער ז׳ דאָס לייב זיינס, וואָס זעהט זיך ארויס.
קיין שיך אויף די פיס ניט —איז אוך מיר א זאך!
דערפאר איז דער טראָט זיינער גרינגער א סך.

* * *

געזעסען איז איינמאָל באָר־פאן זיך אזוי:
בראָך־טאָג. און דער הימעל איז לויטער און בלוי.
איין שטערענדעל ציטערט נאָך איבער זיין קאָפּ
און שפיגעלט אין רונצלענדען טייכעל זיך אָפּ.

דער וואלד, — שטעהט אין ראָזעווען נעפּעל געהילט.
דער טאָל — ליגט מיט שאָטענס מיט בלויע געפילט.
די לופט ווירצט מיט שוואוימען, מיט ווארעמער ערד —
באָר־פאן טרינקט די ריחות בארוישט און ער קלערט.

באָר־פאן טרינקט פאר׳שכור׳ט די ריחות און טראכט: —
איהם האָט זיך גע׳חלומ׳ט א חלום ביינאכט,
דער טרוים האט א פרייד איהם א נייע געבראכט —
ער האָט מיט א תפלה די אויגען פארמאכט:

זאָל נאָך אמאָל קומען דער חלום. ער ווארט!
עס ציטערט דאָס הארץ, די נשמה זי גארט...
פון וואלד זאָל זי נאָך אמאָל קומען צוגהען,
די שעהנע, וואָס ער האָט אין חלום געזעהן.

באָר־פאן זיצט מיט אויגען געשלאסען און זעהט: —
זיין חלום־פּרינצעסין א רוהיגע גהעט.
זי שפּאנט. און פון אונטער דער קרוין אויף איהר קאָפּ
צעשאָטענע כוואליען די לאָקען אראָפּ,

אויף רויזיגע מיידעלשע ברוסטען אויף צוויי,
אויף שולטערן ווייס, ווי געפאלענער שנעע —
און ליפּען — רובינען און אויגען — סאפיר
און ציינער, ווי פּערעל אויף זיידענע שניר...

באָר־פאן טראָגט דאָס פייפעל צום מויל צו און שפיעלט —
זיין הארץ איז מיט וואונדער און פרייד איבערפילט.
ער שפיעלט און ער שפיעלט און ער שפיעלט און ער הערט:
„באָר־פאן, האָ, מיין הארץ ווערט פון גלוסטען פארצעהרט!״

„באָר־פאן, האָסט געבענקט אין דיין חלום נאָך מיר.
דו האָסט מיך גערופען. איך קום איצט צו דיר!
מיין קרוין איז פון גאָלד און דימאנטען גראווירט.
מיין קלייד איז פון זייד־צייג מיט פערל באצירט.״

„מיין פאָטער, ער וואוינט אין א פאלאץ פון גאָלד.
מיין פאָטער, דער קעניג, האט שטערבליך מיר האָלד!
צעהן פעסער מיט רענדלעך מיין קלייד קאָסט איהם אָפּ,
און צעהן מאָל אזויפיעל די קרוין אויף מיין קאָפּ״.

„מיין פאָטער, דער קעניג, פיעל אוצרות פארמאָגט!״
באָר־פאן הערט אויף שפיעלען. ער פלאטערט און פרעגט:
„איך האָב וועגען רענדלעך אמאָל שוין געהערט,
דאָך וויים איך ניט וויפיעל א רענדעל איז ווערט?״

די שענע פארנויגט זיך, פארנויגט זיך און לאכט:
„איך האָב דיר, מיין שענער, אן אוצר געבראכט!״

באָר־פאן עפענט אויף זיינע אויגען און פרעגט:
„מיין שענע פרינצעסין אן אוצר פארמעגט? —
איך האָב פון אן אוצר אמאָל שוין געהערט,
דאָך, וויים איך ניט, וואָס האָט אן אוצר די ווערט?!״

עס לאכט די פרינצעסין קאָקעטיש און ווינקט,
זי דריקט איהם צום הארצען און קושט איהם און זינגט:
„באָר־פאן, מיין געליעבטער, דיין רייכטום באוויין!
האָסט מאנדלען, האָסט האָניג, האָסט פייגען, האָסט רייז?״

„האָסט קעלערם מיט וויין, האָסט א גאָלדענעם כום?
האָסט פערד, האָסט קאָליאסען, האָסט דינער אין שלאָס?״

באָר־פאַן לאָזט די אויגען אַרונטער פאַרשעהמט,
ער בויגט אָן דעם קאָפּ און ער ענטפערט געקלעמט:
„איך האָב ניט קיין מאַנדלען, קיין טייטלען, קיין רייז,
כ'האָב ברויט, איך האָב קרויט און אָט דאָס איז מיין שפּייז“.

„דער טייך איז מיין וויין־פאַס, די זשמעניע — מיין כוס.
און איך בין דיין דינער — מיין צעלט, איז דיין שלאָס!“

עס פרעהט זיך די שענע און פּלאַפּעלט און רעדט.
זי לאַשצעט דעם פּאַסטוך פאַרפיהר'יש און בעט:
„קום פיהר מיך, מיין ליעבער, אין פּאַלאַץ אַריין
און שפּיעל מיר און וויעג מיר און ליולע מיר איין“.

באָר־פאַן פיהרט די שענע אין „פּאַלאַץ“ אַריין
און שפּיעלט איהר און וויעגט איהר און שלעפערט איהר איין.

עס שלאָפט די פּרינצעסין, באָר פאַן זיצט און וואַכט.
ער קוקט אויף דער גאָלדענער קרוין און ער טראַכט;
ער קוקט אויף דער קרוין מיט דימאַנטען און קלערט:
„די קרוין האָט פיעל פעסער מיט רענדלעך די ווערט!“

„ווען איך זאָל פאַרקויפען די גאָלדענע קרוין,
די קרוין מיט דימאַנטען — געקויפט וואָלט איך שוין
דער שענער א בעבער, דריי פעסער מיט וויין,
כדי מיין פּרינצעסין זאָל גליקליכער זיין!

אַריבער דער שענער באָר־פאַן בויגט זיך איין: —
„איך וויל דאָך, אז דו זאָלסט א גליקליכע זיין.“
ער צערטעלט און קושט איהר די לאָקען פון קאָפּ
און נעמט שטיל די גאָלדענע קרוין איהר אַראָפּ.

פאַרטאָג כאַפּט זיך אויף די פּרינצעסין און פרעגט:
„באָר־פאַן, זאָג, וואו האָסטו מיין קרוין מיר געלעגט?
איז דאָס גאָר דיין ליעבע, איז דאָס גאָר מיין לוין? —
האָ, פּאָטער, האָ, קעניג! — מיין קרוין אָה, מיין קרוין!“

באָר־פאַן לאָזט אַרונטער די אויגן פאַרשעהמט,
און ענטפערט דער שענער אין טרויער געקלעמט:
„איך האָב פון דיין קרוין הונדערט רענדלעך געמאַכט,
און האָב פאַר די רענדלעך, דיר ליעבסטע, געבראַכט —"

„אַ בעכער פון גאָלד, זיבען פעסער מיט וויין,
כדי מיין פּרינצעסין זאָל גליקליכער זיין."

„דעם וויין וואָס איך האָב דיר, מיין ליעבסטע, געבראַכט,
איז קלאָר ווי דער מאָרגען, און קיהל ווי די נאַכט."
באָר־פאַן פילט דעם גאָלדענעם בעכער מיט וויין: —
„פּרינצעסין וועט טרינקען און פרעהליכער זיין..."

עס פּערלט אין בעכער דער וויין און ער זיעדט,
עס טרינקט די פּרינצעסין און וויספערט איהם מיעד:
„מיין ליעבער, מיין טרייער, דערפיל מיר מיין כוס —
באָר־פאַן איז מיין קעניג, זיין צעלט איז מיין שלאָס!"

„מיין קעניג וועט הייסען באַלד ברענגען מיר שפּייז;
וועט ברענגען מיר האָניג און מאַנדלען און רייז!"
באָר־פאַן ברענגט צוטראָגען זיין קלייענדיג ברויט,
און ערדענע כלי מיט זויערער קרויט — —

„באָר־פאַן, האָ, דיין ברויט איז מיט קלייען און זאַלץ!
דיין קרויט איז געזויערט און רייסט מיר אין האַלז!
אָ, לעג מיך צוריק אין מיין בעטעל אריין,
און וויעג מיר, און וויעג מיר, און שלעפער מיר איין!"

באָר־פאַן נעמט די בלייכע פּרינצעסין ארום
און צערטעלט זי הארציג און צערטעלט זי שטום.
און טוליעט און ליולעט און שלעפערט זי איין: —
„מיין שענע זאָל רוהען און גליקליך מיר זיין."

עס שלאָפט די פּרינצעסין. באָר־פאַן זיצט און קלערט:
„איהר קלייד האָט צעהן פעסער מיט רענדלעך די ווערט.
דאָס קלייד איז פון זייד מיט פּערעל באַצירט —
ווען איך וואָלט צום רייכען אין שטאָדט דאָס געפירט?—"

באָר־פאַן בויגט זיך איבער דער שלאָפענדער איין: —
„איך וויל דאָך, אז דו זאָלסט א גליקליכע זיין!"
באָר־פאַן קושט די שענע און ציהט שטילערהייד
ארונטער פון לייב איהר דאָס זיידענע קלייד.

עס שטעהט אויף די שענע פון דרימעל דערפרישט,
און עפענט די אויגען און בלינצעלט צעמישט!
זי קוקט אויף דעם פאַסטוך און וויינט שטילערהייד:
„וואָס האָסטו געטאָן מיט מיין זיידענעם קלייד?!"

באָר־פאַן לאָזט פון בושה די אויגען אראָפּ,
באָר־פאַן לאָזט אין אומעט ארונטער דעם קאָפּ
און ענטפערט דער שענער צעשראָקען און שטיל:
„פארקויפט... און געבראכט גוטע זאכען דיר פיעל."

„איך האָב פאר די רענדלעך דיר איינגעקויפט שפּייז!
כ'האָב האָניג, און טייטלען, און מאנדלען, און רייז,
כ'האָב טרויבען, און פייגען, און מילגרוימען זיס,
כ'האָב פרישע מאַראנצען און אלערליי ניס!"

עס וויינט די פּרינצעסין און יאָמערט און קלאָגט: —
„פארשווענדעט מיינע אוצרות, וואָס איך האָב פארמאָגט!
דו ליעבסט מיך און ליעבסט מיך און טוסט מיר אָן לייד —
באָר־פאַן, אָה, מיין ליעבער — מיין קרוין האָ, מיין קלייד!"

באָר־פאַן שטעהט און ציטערט: — „מיין אוצר, מיין פרייד!
דיין לייב איז פיעל שענער פון זיידענעם קלייד!
דיין קאָפּ, אָהן דער קרוין, איז נאָך שענער א סך! —
וויש אויס דיינע אויגען און פרעה זיך און לאך..."

* * *

א גאָלדענער קאָפּ אויף צוויי מאַרמאָרנע הענט,
צוויי טרערענדע אויגען צום הימעל געווענדט.

עס ווײנט די פּרינצעסין. א טרער — א בריליאַנט! —
באָר־פּאַן, א דערפּרעהטער, שטעלט אונטער זיין האנט:
„בריליאַנטען, בריליאַנטען, בריליאַנטען אהן שיעור!
כ׳וועל בויען א פּאַלאַץ, א גאָלדענעם דיר!"

איך קויף דיר א קרוין און — פון דימאַנטען בלויז!
איעדוועדער דימאַנט — א שטערען די גרויס.
און זיידענע קליידער. און צירונג א סך!
א גאָלדענעם טראָן מיט א פּערעלנעם דאך!

„און זיין וועט דיין פּאַלאַץ פון גאָלד און קריסטאַל,
מיט מאַרמאָרנע טרעפּ ביז אַרונטער אין טאָל.
און איבערן באַרג וועט זיך ציהען אָהן סוף,
ווי וואָלקען פון זילבער מיין טשערעדע שאָף."

„פון צעדער־האָלץ זיין וועט מיין פייפעל געשניצט,
מיט רינגען פון זילבער און גינגאָלד באַפּוצט."

* * *

באָר־פּאַן לעגט דאָס פייפעל צום מויל צו און שפּיעלט: —
עס מינעט דער שלאָס זיך אין שטראַלען געהילט,

עס גלימצערן שווערדען, עס שימערען קנעפּ,
עס בליסטשענען קיווערס אויף הונדערט קעפּ:
א וואך נעמט דעם גאָלדענעם פּאַלאַץ אַרום;
א וואך היט זיין שענע אין עהרענפורכט שטום.

און הויך אויף א גאַניק, די לאָקען באַקראַנצט
מיט מירטען און רויזען, זיין קעניגען טאַנצט: —
„באָר־פּאַן, הא, באָר־פּאַן, האָסט גע׳חלומ׳ט פון מיר? —
מיין קעניג, דאָס האַרץ מיינס עס חלש׳ט נאָך דיר!"

דאָס שטומע קעניגרייך

(אלעגאריע)

דאָס שטומע קעניגרייך

(א מאנוסקריפט הונדערט יאָהר אַלט געפונען אין 2020)

א באשרייבונג, וואו עס ווערט באשריבען א לאנד, וואָס רופט זיך פריק־לאנד. — איהרע איינוואוינער, מנהגים, דינים. — דער קלוגער קעניג סאנט בורזשוי. — דער ערשטער רעבעל. — סאנט בורזשוי׳ס ערשטער משפט. — דער אויפשטאנד און די אונטערדריקונג. — דער גזר וועגען צונג־באשניידונג. — זינדיגע אויגען און די רפואה צו זיי. — בלינדע, וועלכע זעהען מעהר, ווי זעהענדיגע. — קליינע קינדער, וואָס לעבען אין הייהלען פארבארגען. — וואנד׳רער, וועלכע ווערען פארפירט דורך דעם געזאנג פון די הייהל־קינדער און וואָס זייער סוף ווערט. — לעגענדען, אבערגלויבענס, א. א. וו.

מיילען טויזענדע פון דאַנען
איז אַ בליהענד לאַנד פאַראַנען
הערשט אַ קעניג דאָרט אַ קלוגער
איבער טרייע אונטערטאַנען.

פריק־לאַנד רופט זיך די מדינה.
און די תושבים — הויכע, דינע
לויפען שטענדיג אום און שמייען
און כסדר, נאָר זיי קייען,
רק זיי קייען.
(ס׳מוז אודאי זיין א מאכל,
וואָס איז שווערלעך צו פאַרדייען
און ניט גרינג ארויסצושפייען...)

* * *

וואונדער שעהן איז פריק־לאַנד.
אונטער זוניגע הימלען
גרינע בערג און טאָלען דרימלען,
קלאָהרע וואסער קוואלען פליסען,
טייכען — זילבער־בלוי זיך גיסען
צווישען זאמד־געזוימטע ברעגען.
ימים ברייטע זיך באוועגען,
רוהיג פירענדיג די וואלען.
און אריבער זיי'רע טיעפען
שווימען ווייסע זעגעל־שיפען
ציהען שווערע ריעזען־דאמפפער,
לאָזענדיג נאָך זיך אין וואסער
גרינליך־ווייסע פערעל־וועגען,
וועלכע פירען צו די ווייטע,
צו די ווייססטע ווייטע ברעגען.

* * *

ימים, טייכען, מינעראלען
אויל און נאפט — צעהן טויזענד קוואלען.
פעטע סטאדעס שאָף און רינדער
איבער לאַנקעס גרין־געשפרייטע,
איבער בערג און איבער טאָלען
פירען וועגען לאנגע, ברייטע.
און אויף שטאָל־געשמידטע רעדער
פאָרען פורען שווער געלאָדען:
שלעפען תבואה פון די פעלדער,
פירען פירות פון די סעדער.

* * *

אַל־דאָס גוטס אין לאַנד פאראנען.
הערשט דער גוטער קלוגער קעניג —
הערשט מיט יושר און מיט חכמה —
איבער זיינע אונטערטאנען.

און אזוי זינגט דורות פיעלע
לעבט דאָס פֿרומע פֿאָלק דאָס שטילע;
פֿאָלגט די דינים, היט די זיטען —
קיין זאַך ווערט ניט אומגעביטען:
האָט מען נאָר א דין פֿארשריבען
איז דער דין שוין דין געבליבען!

* * *

שאַפֿט זיך יעדעס פֿאָלק געזעצען,
אז דער פֿרומער — זאָל זיי היטען
און דער זינדיגער — פֿארלעצען.

דאָך, פֿאראנען דינים, זיטען,
וואָס א זיטליך פֿאָלק, א גלויביגס
איז מ ח ו י ב אָפּצוהיטען.

טראָגען די כינעזער — צעפּ.
די אינדוסען אויף די קעפּ —
טורבאנען.

הייליג איז ביים מוסולמאן —
מאהאמעד און זיין קאָראן
און — דער הארעם

און דער קריסט מיט ליעבע היט,
היט זיין צלם. און דער איד —
די מילה.

און די פּריקען שניידען אוים,
העט פֿון סאמע שלונג ארויס
די צונגען.

ווער עס וויל דעם דין ניט היטען,
שניידט דעם צונג ניט, — יענעם ווערען
זיינע יאָהרען אָפּגעשניטען!

נאָר אזוי ווי אלע זיטען,
אלע דינים און מנהגים,
וואָס א זיטליך פאָלק מוז היטען

האָבען זייער טעם און זינען —
נעהם איך איצט פאר אייך דעם פאָדים
פון דעם פאָלק'ס געשיכטע שפינען.

* * *

לאנג צוריק מיט דורות פיעלע
איז דאָס פרומע פאָלק דאָס שטילע
דורך א לאנגער קייט מיט יאָהרען
גוט און קלוג רעגירט געוואָרען
פון א קלוגען גוטען קעניג.

סאנט בורזשוי האָט ער געהייסען.
בלויז געציילטע מענשען ווייסען —
די, וואָס קענען ביכער לעזען —
ווער און וואָס ער איז געוועזען.

גוט און קלוג איז אונזער קעניג.
און געהאָרכזאם אונטערטעניג
זיינען איהם די אונטערטאנען.
סאנט בורזשוי האָט גוט פארשטאנען,

אז מען קען א פאָלק מיט גוטען
מעהר פאריאָכען, ווי מיט קנוטען.
אז מען קען א לאנד פארשקלאפען
ניט מיט תפיסות, ניט מיט וואפען
נאָר מיט שכל, בלויז מיט חכמה...

* * *

ליעב געהאט זיך אויסצופיינען
האָט בורזשוי, און פלעגט ערשיינען

פאר זיין פאָלק גאָר אָהן באגלייטער;
איינאליין און אָהן טרומפּייטער,
אָהן א קרוין און אָהן א סצעפּטער.

און עניוות׳דיג באשיידען
מיט א י ע ד ע נ א י י נ ע ם ריידען.
פלעגט אפילו זיך ניט שעהמען
קינדער אויף די פּלייצעס נעהמען
און זיי פּיעשטשען און זיי גלעטען
און צו זיך אין געסט זיי בעטען.

נאָר דערפאר אז ס׳איז געקומען,
ווען ער האָט פון גוטען, פרומען
פאָלק געדארפט די צינזען מאָנען
פלעגט ער זיך פאר איהם באווייזען
מיט טרומפּייטען, פּויקען, פאָהנען.

דען בורזשוי האָט גוט פארשטאנען
אז פאר פאָהנען, באראבאנען
ווערען פרומע אונטערטאנען
שטארק נתפעל און מבולבל...

און דאָס פאָלק, מיט פריידען־טרערען
אין די אויגען, האָט גע׳יובלט
און געצאָלט די צינזען גערן.

* * *

גוט און קלוג האָט ער געקעניגט
און דאָס פאָלק האָט איהם פארהייליגט
און איהם ק י י נ מ א ל ווידערשפּעניגט.

דאָך, אויב ס׳האָט אמאָל געטראָפען
עמעץ איז א זינד באגאנגען
פלעגט דער גוטער סאנט בורזשוי איהם
בלויז מיט רייד, מיט גוטע שטראָפען.

ניט מיט בייזען, ניט מיט הארטען.
מיט א שמייכעל אויף די ליפען
שטיל איהם שטראפען, ווי א טאטע
א בן יחיד א פארשארטען...

שטיל, פארשעהמט, דעם קאפ געבויגען
פלעגט דער הוטא נעבאך שטעהען
און זיך ווישען מיט דעם ארבעל
די פארוויינטע, נאסע אויגען.

מיט חרטה און מיט טרערען
אויסגעוואשען די עברות
פון דער זינדיגער נשמה —
פלעגט ער א בעל־תשובה ווערען.

סאנט בורזשוי האט גוט פארשטאנען,
ווי אזוי מען קען מיט ווערטער
מאכען ווייך די הארטע הערצער
פון פארשייטע אונטערטאנען.

* * *

זינד איז אבער, דארפט איהר וויסען,
א געוויקס, וואס וואקסט אהן רעגען
און מען דארף דאס ניט באגיסען.

ס׳וואקסט אין זון־שיין, ס׳וואקסט אין שאטען,
בל הט אויף ישוב, גרינט אין מדבר
און ס׳איז גארניט אויסצוראטען!

מיט דעם מינדסטען זאמען־קערען
קענען וועלטען זיך בארוישען
און אין שכרות חרוב ווערען.

קלוג האט אפגעהיט דער קעניג,
אז די אונטערטאנען זיינע
זאלען בלייבען אונטערטעניג.

„אין הכנעה — ליגט הצלחה!"
האָט בורזשוי דעם פאָלק געפּרעדיגט.
„און געדולד, — איז מזל־ברכה!"

לאַנג געהיט און — ס'האָט געטראָפן...
איינמאָל נאָך א זאַטען מיטאָג
האָט בורזשוי געלעגט זיך שלאָפן.

מיט אמאָל — א רעש אין דרויסען!
און ארום זיין שלאָס, ביים טויער,
מענשען־כוואַליעס בייז זיך שטויסען.

קעפ און פויסטען, ווי די זאַנגען
אין א שטורעם ווינד געפאנגען,
וויעגען זיך פאר זיינע אויגען.
לעבען פענצטער שטום, געבויגען
שטעהט דער קעניג און קוקט —

„לאַנג זאָל לעבען אונזער קעניג!"
„טויט צום שונא, דעם פאררעטער!"
„הונדערט מיתות איז איהם ווענינ! — "

„וועה און ווינד צו אונז'רע יאָהרען!"
גרילצט א קוויטשעדיגע שטימע
און פארגעהט זיך אזש פאר צאָרן:

„אין דיין פריעדליכען גן־עדן,
אין דיין גליקליך לאַנד אָ, קעניג!
איז די שלאַנג פון זינד געקומען
אונז צו בייזען אָנצורייזען."

„און זי האָט זיך איינגענעסטעט
אין דעם הארצען פון א זינדער
און פאר'סמ'ט איהם זיינע בלוטען
און די צונג אין מויל פארפעסטעט."

„און מיט גיפט, מיט טויזענד ליגען
האָט ער גאָט און דיך געלעסטערט;
דיינע הייליגסטע געזעצען
אויסגעלאַכט, מיט גאַל באַשפּיגען!...״

„האָסט דיין לאַנד — זאָגט ער — באַריסען,
אַלע רייכטימער פאַרשווענדעט;
האָסט ביים פאָלק אַוועקגענומען
פון זיין מויל דעם לעצטען ביסען.״

„מיט אַ שמייכעל, מיט אַ זיסען,
אויף די קעציש־פאַלשע ליפען
איינגעשלעפערט איהם דאָס הארץ זיינס
און פאַר׳שכור׳ט זיין געוויסען...״

„וועה און ווינד צו אונז׳רע יאָהרען!—״
גרילצט די קווטשעדיגע שטימע
און צעוויינט זיך אַזש פאַר צאָרן — — — —

— — — — — — — — — — — —

און דער קעניג האָט באַפוילען:
„שניידט איהם אויס די צונג פון גאָרגעל
און דאָס מויל, פון זינד פאַרפעסטעט —
כשר׳ט אויס מיט הייסע קויהלען...

„אין געזעץ־בוך איינגעשריבען
זאָל דער משפט מיינער ווערען.״
און אַזוי איז יענער משפט
אַ געזעץ ביז היינט פאַרבליבען.

* * *

זינד איז אָבער, דאַרפט איהר וויסען,
אַ געוויקס, וואָס וואַקסט אָהן רעגען
און מען דאַרף דאָס ניט באַגיסען.

דאַכט זיך נאַר־וואָס, ערשט צעטראָטען
און עס שפּראָצט און בליהט שוין ווידער,
און נאָך מעהר ווי פריה׳ר געראָטען.

אויף דעם מארק־פּלאַץ, אין די גאַסען
שטעהען שוין ווידער יונגע היץ־קעפּ
און פאַר׳שכור׳ען די מאַסען.

*　*　*

פון זיין פענסטער בלייך, צעשראָקען
קוקט דער קעניג, און זיין שטערן
קנייטשט זיך הינטער זיינע לאָקען;

קוקט און פּרובירט זיך מוטיג האַלטען.
און די אויפגעוועקטע שרעקען
מיט געמאכטען שטאָלץ פאַרדעקען
און אין הארצען טיעף באַהאַלטען...

„זאָל מיין מוט זיין — שטאָל און אייזען!
און מיין שטאָלץ — א פעלזען־טורעם.
און מיין האַנט, מיין שווערד, מיין ווילען—
שמשון־גבורה זאָל באַווייזען!״

ווי דער שטויב אין רעגען פאַלען
זאָלען מיינע בייזע שונאים —
העי, דאָרט, הייסט די פּויקען שלאָגען,
הייסט די שופרות הילכיג שאַלען!״

*　*　*

פּויקען שלאָגען, שופרות שאַלען,
טויזענד בלאַנקע שפּיזען בליצען;
גליהען אין די זונען־שטראַלען.

טויזענד שטאלצע רייטער רייטען
צו פארטיליגען דעם שטן,
און די זינד אין פאָלק באשטרייטען — —

— — — — — — — — — — — —

שוועבט די זון און זינקט ארונטער.
און די קיווערם ברענען גלוטיג,
און די שפיזען פלאַמען צונטער...

שאַלען שופרות: — „ס'איז געלונגען!" —
אויף די בלוט־געפארבטע שפיזען
צאפלען פריש זיך טויזענד צונגען:

ס'האָט דער קעניג שטרענג באפוילען —
„שנייד ביי אלע אוים די צונגען
און די זינד פאר'סמ'טע מיילער —
כשר'ט אוים מיט רויטע קויהלען!"

„און מיין פאָלק זאָל הייליג היטען: —
יעדער קינד, וואָס ווערט געבוירען,
ווערען זאָל ביי דעם דאָס צינגעל
מיט די וואָרצלען אויסגעשניטען!"

און געוואָרען איינגעשריבען
איז דער משפט פון דעם קעניג
אין געזעץ־בוך און עד היום
א געזעץ אין לאנד פארבליבען.

* * *

ביינאכט האָבען שטורמישע ווינטען געוועהעט.
די בוימער אין גאָס האָבען רוישיג געליאַרעמט
און הינט האָבען לאנג מיט געיאָמער געוואָיעט
און הענער מיט הילכיגע קולות געקרעהעט.

דער קעניג איז יענע נאכט לאנג ניט געשלאָפען:
נעזעסען ביי זיך אויף זיין ווייכען געלעגער
די אָרעמס אריבער די קניען געפלאָכטען
און אויגען, — ווי ביי א דערטרונקענעם אָפען!

און איבער איהם האָבען זיך פלאַמען געצויגען,
פון הונדערטע ליכט אין קרישטאָלע לייכטער,
און איבער די רעהרען, ווי בלוטענדע צונגען
זיך צאַפּלענדיג רויטע ארונטערגעבויגען...

פארטאָג האָבען פויקען אין פּאַלאַץ געשלאָגען
דער קעניג, א בלייכער איז רוהיג ערשינען
און ווידער באַפוילען:—,,דאָס פאָלק מיינס זאָל מעהרער
קיין קליידער קיין רויטע ניט טראָגען!״

,,ניט עסען קיין יאגדעס, קיין רויטע מאראַנצען,
קיין רויטע משקאות שוין מעהרער ניט טרינקען,
קיין בלומען קיין רויטע אין לאַץ שוין ניט טראָגען,
קיין רויזען קיין רויטע אין גאָרטען ניט פלאַנצען!״

דעם קעניג׳ס באפעהל איז געווארען פארשריבען
און איז ביי די פריקען פארהייליגט געוואָרען,
און איז ביי די פריקען פארהייליגט געבליבען.

* * *

אָבער זינד — ווייסט יעדער איינער,
האָט א טבע איינצוזעסען
זיך אין זינדער׳ס הויט און ביינער

און זיך דרימלען טעג און יאָהרען
ביז עס הויבט זיך אָן צו דאַכטען: —
,,אוים, פארלאָשען שוין געוואָרען!״

פּלוצים, און עס גליהט שוין ווידער;
פלאַקערט אויף אין בלוט אין טרפּ׳ען
און פאר׳סם׳ט איהם אלע גלידער.

נאָר באַמערקען קען מען אימער
אין דעם אויג די ערשטע צייכענס: —
פּלוצים טוט דאָס אויג א שימער,

צינדט זיך אָן און הויבט אָן פלאַמען
און פאַרכאַפּט מען ניט באַצייטענס
קען דאָס אויג א וועלט פאַר׳סם׳ען...

און אַ־דער, וואָס מערקט דאָס פייער
אין דעם זינדער׳ס אויג צום ערשטען —
אויב איהם איז דער קעניג טייער —

וועט ער פייל־פון־בויגען לויפען
צו דעם ערשטען שטריקען־מאַכער
און א שטריק, א לאַנגען, קויפען.

׳ן אויב ער וועט דעם שופט ניט הענגען —
וועט ער פאַר די פיס איהם פענטען
און גאַס־איין גאַס־אויס איהם שלעפּען
און צום גוטען קעניג ברענגען.

און דער קעניג דאַרף ניט קלעהרען:
„לעגט א שאַרפען שפּיעז אין פייער,
שטעכט איהם אויס דאָס אויג דאָס בייזע
און ער וועט גענעזען ווערען...״

טאָמער ז׳אָבער שוין פאַרקראַכען
איהם די זינד אין אויג אין צווייטען —
לעגט מען נאָך א שפּיעז אין פייער,
ווערט דאָס צווייטע אויסגעשטאָכען

און א פרעמדער גאַפט צו זעהען,
אויף די מאַרקען אין די גאַסען,
גאַנצע מחנות בלינדע שטעהען

איבער שטעקענס אָנגעבויגען — —
מאנכע גלויבען, אז די בלינדע
זעהען מיט די אויגען־לעכער
מעהר פון די, וואָס האָבען אויגען.

מאנכע גלויבען: — יעדער בלינדער
ניט נאָר זעהט, ער קען אויך רעדען.
נאָר פארשטעהן זיין וואונדער־לשון
זענען בלויז מסוגל — קינדער.

אנד'רע זאָגען, אז זיי האלטען
ערגעץ אין געדיכטע וועלדער,
צווישען פעלזען־בערג אין היילען,
קינדער קלייניגקע באהאלטען.

און די קינדער קענען ריידען,
און די קינדער קענען זינגען,
קענען זינגען, ווי די פייגעל,
ווי די פייגעל פון גן עדן...

און ניט איינמאָל האָט פאסירט שוין,
אז דאָס זינגען פון די קינדער
האָט אין וועלדער אין געדיכטע
מיעדע וואָנדערער פארפירט שוין.

ס'הערט דער וואָגלער פלוצלים ליעדער,
כשוף'דיגע מעלאָדיען,
וואָס צעגיסען זיך, ווי האָניג
אין דעם מיעדענ'ס אלע גליעדער.

און די ליעדער — פלעכטען, שפינען
זיך ארום זיין הארץ און ציהען...
ס'לויפט דער וואנד'רער נאָך די שטימען
זוכט און קען זיי ניט געפינען.

און מיט אויגען גרויס און אָפען
קעהרט אהיים זיך אום דער וואָגלער.
נאָר ער קען שוין מעהר ניט רוהען,
קען ניט עסען, קען ניט שלאָפען;

הויבט אָן צאנקען, וועלקען, דארבען.
און מיט עפּעס א געהיימען
שטילען פייער אין די אויגען
א פארבענקטער מוז ער שטארבען...

און פארבען מאנכע ווידער,
וועלכע גלויבען, אז די קינדער
וועלען פּלוצלים צו זיי קומען
און מיט זיי'רע צויבער ליעדער

יעדענ'ס הארץ און זעל באצווינגען
און א יעדער מויל וועט רעדען,
און איעדער אויג וועט שטראַלען,
און איעדער הארץ וועט זינגען
וואונדערליכע ליעדער...

* * *

ביז דער וואונדער־טאָג וועט קומען
וועט ניט איין זון אונטערגעהן.
ביז דאָס כשוף־ליעד וועט שאַלען
וועט דער האָהן ניט איינמאָל קרעהען;

וועט דער האָהן ניט איינמאָל וועקען.
ביז די נאכט וועט נעהמען בלייכען,—
וועלען הונדערט שטערען פאלען
און דעם וואכען איבערשרעקען...

ביז דער נייער טאג וועט ברעכען
אין די נאכט־פארהילטע הימלען —
וועט דער וואכער, מיעד פון וואכען,
אויף זיין קישען נעהמען דרימלען,

און דאָס מידע אויג פאַרמאַכען
ביז די זון וועט אויף דעם מזרח
איהרע ראָזע פּאַקלען צינדען,
וועט אַ־אַנדערער ערוואַכען ;
אויסגערוהט פון שלאָף ערוואַכען...

אינהאלט

זייט

1. — גרויע שעה'ען

ווען איך בין אויף דער וועלט געקומען — 13
נעהט מיין לעבען ווי א וואסער — 14
א פארלוירענער טאג — 15
דו ביזט שולדיג — 16
דער הימעל איז כמארנע — 17
און זאל די זון פארגעהן — 18
וואס זאל איך טאן ? ! — 19
ווי גוט איז מיר צו זיין אליין — 20
ווי גוט איז מיר, וואס איך פארשטעה — 21
שטארקער קלאפט דער רעגען — 22
א, גאט מיין הארר ! — 23
די לעצטע סעודה — 24-5
אומעטיג איז מיר — 26
האסט אויסגעפיהרט — 27
מאך צו דיין בוך — 28
דו לעבסט ביי מיר אין דמיון בלויז — 29
די ערוואכונג — 30-1
צו דער נאכט — 32
דער לעצטער רוף — 33
מאך זיך הארץ — 34
און אט אזוי... — 35
דער פארהאנג — 36
דער ניט געבעטענער — 37
איהר מיינט קיין בייז — 38
מיינע געפיהלען — 39
איך עקשן זיך איין — 40
א שטערען — 41
איך וואלט געוואלט דו זאלסט מיין שוועסטער זיין — 42
די נסיעה — 43-4
רוהיג טפש... — 45

2. — ווייסע וואָלקען־פּליטער

איהר דארפט ליכט און לאָמפּען צינדען — — — — — — — 49
שטראהלען — — — — — — — — — — — — — — 50
איין שעה — — — — — — — — — — — — — — 51
יונגע הערצער — — — — — — — — — — — — 52־3
רעגען מיעדקייט — — — — — — — — — — — — 54־5
אין די בערג — — — — — — — — — — — — — 56
דאָס פארבאָרגענע — — — — — — — — — — — — 57
דער שטומער סוד — — — — — — — — — — — — 58
א פישער ליעד — — — — — — — — — — — — 59־60
אין שענק — — — — — — — — — — — — — — 61־2
וואָלט איך איצט זיין אינגער מיט צוויי צעהנדליג יאהרען 63־4
פארהאָז קלוגע פרויען — — — — — — — — — — — 65
א שמעטערלינג... — — — — — — — — — — — — 66
ליעבעס־נעצען — — — — — — — — — — — — — 67
אין א ווייסער ווינטער נאכט — — — — — — — — — 68־9
זילבער־שטויב — — — — — — — — — — — — — 70
עס רופט די מיטען נאכט — — — — — — — — — — 71־2
די ערשטע שוואלב — — — — — — — — — — — — 73
דער „האבא" — — — — — — — — — — — — — — 74

3. — ליעדער פון צער

די מאַם — — — — — — — — — — — — — — 77־8
מיין ערלייזער וואו ביזטו ? ! — — — — — — — — — 79־80
הא, גאָט, דו שפּרייטסט דיין הימעל אויס — — — — — — 81
נעהם צו פון איבער מיר די שווערד — — — — — — — 82
אָ, גאָט מיין הארר, איך קען ניט מעהר ! — — — — — — 83
איך וויל זעהן דעם אפגרונד ! — — — — — — — — — 84
צו ווילסטו גאָט ? ! — — — — — — — — — — — 85
איך עפען אויף פאר דיר מיין הארץ — — — — — — — 86

אין מיטען נאכט האסטו מיך אויפגעוועקט — — — — 87
יזכור — — — — — — — — — — — — — 88
איכה — — — — — — — — — — — — 89-90
איך בין דער גאט! — — — — — — — — 91
פון עבר — — — — — — — — — — — — 92
אומזיסט — — — — — — — — — — — — 93
האסט באפוילען — — — — — — — — — — 94

4. — אונטער צוויי זונען

דער בופעלאקס — — — — — — — — — — 97-8
די פאפוגיי — — — — — — — — — — 99-100
דער טיגער — — — — — — — — — — — 101
קעניג לעא — — — — — — — — — — — 102-3
דער קעמעל — — — — — — — — — — — 104-5
די מאלפע — — — — — — — — — — — 106-7
דער עלעפאנט — — — — — — — — — — 108-9
דער הירש — — — — — — — — — — — — 110
דער אדלער — — — — — — — — — — — 111

5. — ליעדער פון קאמפף און האפנונג

פאסטוך, פאסטוך, בלאז דיין הארן! — — — — — 115-16
א ווארנונג — — — — — — — — — — — — 117
מיר שמיעדען דעם פרייהייטס פארבאנד — — — — 118-19
פילגרים ליעד — — — — — — — — — — — 120
פיאנערען — — — — — — — — — — — — 121-22
דער יוגענד-מארש — — — — — — — — — — 123
צו דיינע פיס ירושלים — — — — — — — — 124-25
צעשראקענקייט — — — — — — — — — — 126-27
דער בעל תשובה — — — — — — — — — — 128-29
די גוטע שעה — — — — — — — — — — — 130
דער קוואל — — — — — — — — — — — — 131-32

זייט

6. — דער רויטער שראם

דער רויטער תהום — 135-37

פון א בריעף — 138-39

דער ערשטער שנעע — 140-41

א שלאף-ליעד — 142-43

דאס נייע קלאנג-ליעד — 144

דער העלד — 145

1914 — 146

תרע"ח — 147

פרעמדע טריט — 148

רעקרוטען — 149

דער וואלונטיר — 150

אין וואלד — 151

פה-נקבר — 152

א שריפה — 153-54

צוריק מיט די זיעגער — 155-56

7. — קינדער

די ברכה פון רעגען — 159-61

דונער — 162

רעגען — 163

זיידע — 164

באבע — 165

א גאסט — 166-67

פאפא'ס אינגעלע — 168-69

א זעלנער — 170-71

דער פיעדעל שפיעלער — 172

דער זינדיגער — 173-75

אין דער הוידעלע — 176

צעריסענע שיכעלעך — 177

זייט

דער ניט דערוואקסענער — — — — — — — — — 178

8. — צעשאָטענע קאָרעלען.

דער באבע'ס טאנץ — — — — — — — — — 181-84

דיינע וועגען — — — — — — — — — — 185

פאר כל נדרי — — — — — — — — — — 186

נאָך נעילה — — — — — — — — — — 187

הזכרת נשמות — — — — — — — — — 188-89

דער קנויל — — — — — — — — — — 190

דער קמצן — — — — — — — — — — 191

דער פרומאק — — — — — — — — — 192-93

דער באליידיגטער — — — — — — — — 194

איז א טראמוויי — — — — — — — — 195-96

באָו־פאן (א צויבער מעשה'לע) — — — — — 201-07

דאָס שטומע קעניגרייך (אלעגאריע) — — — 213-27